

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

DEPREME KARŞI ALINABİLECEK ÖNLEMLERİN VE DEPREMLERİN ZARARLARININ EN AZA İNDİRİLMESİ İÇİN ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU (10/3200, 3361, 3362, 3364, 3365) TUTANAK DERGİSİ

17'nci Toplantı
16 Mart 2021 Salı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

I.- Komisyon Başkanı Recep Uncuoğlu'nun, Komisyonun bugünkü gündemine, İzmir ve Elâzığ Çalışma Ziyaretlerine ve Komisyonun rapor çalışmalarına ilişkin açıklaması

III.- SUNUMLAR

I.- Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum'un, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı olarak depreme yönelik yaptıkları çalışmalar ve çözüm önerileri hakkında sunumu

**DEPREME KARŞI ALINABİLECEK ÖNLEMLERİN VE DEPREMLERİN
ZARARLARININ EN AZA İNDİRİLMESİ İÇİN ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN
BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU**
(10/3200, 3361, 3362, 3364, 3365)

—●—
17'nci Toplantı
16 Mart 2021 Salı

—●—
I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

Depreme Karşı Alınabilecek Önlemlerin ve Depremlerin Zararlarının En Aza İndirilmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu saat 16.03'te açılarak iki oturum yaptı..

Komisyon Başkanı Recep Uncuoğlu, Komisyonun bugünkü gündemine, İzmir ve Elâzığ Çalışma Ziyaretlerine ve Komisyonun rapor çalışmalarına ilişkin açıklama yaptı

Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum tarafından, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının depreme yönelik yaptığı çalışmalar ve çözüm önerileri hakkında sunum yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, saat 20.36'da toplantıya son verildi.

—●—

16 Mart 2021 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 16.03

BAŞKAN: Recep UNCÜOĞLU (Sakarya)

BAŞKAN VEKİLİ: İlyas ŞEKER (Kocaeli)

SÖZCÜ: Selahattin MİNSOLMAZ (Kırklareli)

KÂTİP: Lütfi KAŞIKÇI (Hatay)

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Evet, değerli milletvekillerimiz, değerli Komisyon üyelerimiz; Türkiye Büyük Millet Meclisi Depreme Karşı Alınabilecek Önlemlerin ve Depremlerin Zararlarının En Aza İndirilmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonumuzun toplantısını açıyorum. (*)

Toplantı yeter sayımız vardır, gündemimize başlıyoruz.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Recep Uncuoğlu'nun, Komisyonun bugünkü gündemine, İzmir ve Elâzığ Çalışma Ziyaretlerine ve Komisyonun rapor çalışmalarına ilişkin açıklaması

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Değerli Komisyon üyesi milletvekillerimiz, geçtiğimiz hafta gerçekleştirdiğimiz Elâzığ inceleme ziyareti ve ondan önceki hafta da İzmir inceleme ziyaretlerinin ardından, 20 Mart itibarıyla Komisyonumuzun faaliyetinin tamamlanması söz konusu olacağından, bu haftaki toplantılarımızdan -17 ve 18'inci toplantılarımız- ilki olan 17'nci toplantımıza Çevre ve Şehircilik Bakanımız Sayın Murat Kurum'u davet ettik; Sayın Bakanımız birazdan katılacaklar.

Sayın Bakanımıza, Değerli Bakan Yardımcımız Sayın Fatma Varank, TOKİ Başkanı Sayın Ömer Bulut, İLBANK Genel Müdürü Sayın Yusuf Büyük, Millî Emlak Genel Müdürü Sayın Tufan Büyükkuzun, Altyapı ve Kentsel Dönüşüm Hizmetleri Genel Müdürü Sayın Vedat Gürgen, Mekânsal Planlama Genel Müdürü Sayın Yavuz Erdal Kayapınar, Mesleki Hizmetler Genel Müdürü Sayın Murat Oral, Yapı İşleri Genel Müdür Yardımcısı Sayın Murat Akınbingöl, Özel Kalem Müdür Yardımcısı Sayın Hilal Erdem, Özel Kalem Müdür Yardımcısı Sayın Alper Songelen, Bakan Müşavirlerimiz Sayın Halil Erdoğan ve Sayın Mehmet Buğra Elkıran, TOKİ Başkan Yardımcımız Sayın Levent Sungur ve Şube Müdürü Sayın Erdal Yazıcı eşlik edecekler.

Değerli milletvekillerimiz, Sayın Bakanımız salonumuza birazdan katılacak.

Değerli milletvekillerimiz, malumunuz, bugüne kadar 10 Kasım 2020 tarihinden itibaren 16 toplantı gerçekleştirdik, bugün 17'ncisi. Komisyonumuzda çalışma saati olarak yüz on altı saati aşkın dinleme yapılmış, 2.208 sayfayı aşkın tutanak tutulmuş ve 97 kurum, kuruluş, akademisyen, STK temsilcileri dinlenmiş oldu.

Değerli milletvekillerimiz, Komisyonumuza sunulan rapor ve belge sayısı 73 oldu ve Komisyonumuzca da yaptığımız bilgi, belge ve talep sayısı da 52'yi aştı.

İnşallah, 20 Mart itibarıyla da Komisyon faaliyetlerimizi tamamladıktan sonra, raporun tamamlanması hususundaki çalışmalarımız devam edecek.

(*) Coronavirus salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

Komisyonumuzda, malumunuz olduğu üzere, 14 uzman arkadaşımız değişik kurumlarımızdan görevlendirilmiş durumda ve bugüne kadar uzmanlarımızla da rapor taslağı üzerinde yaklaşık seksen saatlik çalışma sürdürüldü ve bundan sonra da devam edeceğiz.

Son derece verimli geçtiğine inandığımız İzmir ve Elâzığ yerinde incelemeleriyle, özellikle deprem sonrası gerek arama kurtarma gerek iaşe, barınma gerekse de bu noktada ihtiyaç duyulan tüm ayni ve nakdî yardımlara, aynı zamanda da çok kısa sürede bütün lojistik imkânların seferber edilerek kapsamlı, donanımlı barınma alanlarının inşa edildiğine, çok hızlı bir şekilde hasar tespitleri, hak sahipliği tespitleri ve onunla birlikte de rezerv alan ve yerinde dönüşüm tespitleri yapılarak çalışmaların son derece hızlı bir şekilde başlatıldığına şahit olduk.

Özellikle de İzmir’de yerinde dönüşüm kapsamında devam eden 7 proje alanında, zemin iyileştirmeden temel sistemine kadar son derece donanımlı, son derece hesap esasları açısından da güvenli konutlar inşa edildiğini yerinde müşahade etmiş olduk.

Tabii, bu noktada, Elâzığ incelememizde de üzerinden yaklaşık on dört ay geçmiş olan Elâzığ, Sivrice merkezli deprem sonrasında da 14 bölgede konut inşaatının devam ettiğini, rezerv alanlarda ve yerinde dönüşüm uygulanan alanlarda hem 6306 sayılı Kanun kapsamına alınarak hem de 7269 sayılı Kanun kapsamında peyzajıyla, çevre düzenlemesiyle kentsel dönüşüm örnekleri olabilecek son derece donanımlı ve yine, zemin iyileştirme ve birden fazla alternatif kat planlarıyla vatandaşımıza ticari alanları da içinde olan, son derece güvenli, sosyal donatılarıyla birer cazibe alanı olabilecek şekilde konut inşaatlarının devam ettiğini gördük.

Tabii, vatandaşlarımızla da konteyner kentte bir araya geldik, proje alanlarında bir araya geldik ve gördük ki zaman zaman talepleri, zaman zaman istekleri her şeyin daha iyisi noktasında gündeme gelebiliyor ama büyük bir memnuniyetin olduğunu, bu manada da Bakanlığımızın bugüne kadar yaptığı tüm çalışmalarla da çok kapsamlı, kucaklayıcı, vatandaşımızın her türlü farklılıklarını, ihtiyaçlarını dikkate alan bir yaklaşımı ortaya koyduğunu da memnuniyetle müşahade ettik.

Tabii, özellikle Elâzığ’da doğal afet sigortalarının DASK kapsamındaki bazı hasar tespitleri ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığımıza bağlı hasar tespitlerinin zaman zaman farklılık arz ettiğini, bu farklılıklardan dolayı da vatandaşımızın bazen kafa karışıklığına sahip olduğunu ve bu yönde de taleplerinin olduğunu gördük. On dört ay sonrasında, İzmir depremi sonrasında burada DASK’tan da aldığımız sunumlarda DASK metodolojisinin hem DASK’ın hem hasar tespit metodolojisinin, hem Bakanlığımızın uygulamalarıyla bu sorunların da aşıldığını, İzmir’de buna benzer sorunların yaşanmadığını da müşahade etmiş olduk.

Tabii, bugün Türkiye’nin depremselliği noktasında tartışmasız en önemli husus depreme güvenli olmayan yapı stoku. Bu yapı stokunu en kısa zamanda dönüştürebilmek, dönüştürebilmek açısından hukuki mevzuatımızı geliştirmek, bu noktada vatandaşımızın mutlak katılımını ve toplumsal farkındalığı artırabilmek, kısıtlı kaynaklarla mutlaka bir önceliklendirme dâhilinde hasar tespitlerinin ve deprem performans analizlerinin çok hızlı bir şekilde tamamlanarak bina envanterinin hangi noktasından başlanacağı hususunu da belli kriterler dâhilinde kademelendirmek, kullanılacak finansman kaynaklarını da çeşitlendirerek mutlaka vatandaşın da katılımını sağlayacak şekilde hızlandırmak en büyük amacımız. Bu noktada, Komisyon olarak yaptığımız çalışmalar neticesinde önerilerimiz olacak. Önerilerimiz sadece kurum ve kuruluşlarımıza, Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altındaki siyasi partilerimize değil, aynı zamanda vatandaşlarımıza da yönelik olacak.

Bu noktada, birbirinden farklı uzmanlık alanları olan ve mühendislik formasyonuna sahip, yerel yönetimler tecrübelerine sahip, üyelerin teklifiyle ve her partimizin ortak önerleriyle Türkiye Büyük Millet Meclisinde depreme yönelik tedbirlerin belirlenmesi amacıyla kurulan araştırma

Komisyonumuzun raporunda da inşallah hem mevzuata dair hem finansman yönetimine dair hem güvenli yapı inşası ve denetimine dair zaman zaman uygulamaya dönük, zaman zaman mevzuattaki bazı unsurların daha hızlı işlemesine dönük çeşitli düzenlemeler, çeşitli alternatifler, öneriler gündemimizde ilk günden beri devam ediyor, onlar da inşallah Komisyon raporumuza kapsamlı bir şekilde yansıtılacak.

Bugün, bizim de Çevre ve Şehircilik Bakanlığımıza bağlı bütün genel müdürlükleri -gerek İLBANK Genel Müdürlüğü gerek TOKİ Başkanlığı, Altyapı Kentsel Dönüşüm Hizmetleri, Mekânsal Planlama, Mesleki Hizmetler, Yapı İşleri, Milli Emlak ve Tapu ve Kadastro olmak üzere- burada dinleyerek daha önce yapılan çalışmaları çok kapsamlı bir şekilde ele alma, irdeleme imkânımız oldu. Ben bu çalışmalara en büyük katkıyı sağlayan Çevre ve Şehircilik Bakanlığımıza bağlı bütün genel müdürlüklerimize, TOKİ Başkanlığımıza, İLBANK Genel Müdürlüğümüze hassaten teşekkür ediyorum. Ve Komisyon raporu hazırlıkları sırasında da ihtiyaç duyduğumuz her türlü bilgi, belge, yazılı taleplerimize de son derece kapsamlı ve zamanında yanıtlar ulaştırıldığı için de ayrıca tekrar teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekillerimiz, biraz sonra Sayın Bakanımız salonumuzu teşrif edecekler. Sayın Bakanımızın sunumunun ardından -diğer sunumlarda olduğu gibi- değerli milletvekillerimizin de soru ve cevaplarını alacağız.

Evet, Çevre ve Şehircilik Bakanımız Sayın Murat Kurum; hoş geldiniz Sayın Bakanım, şeref verdiniz.

Evet, Sayın Bakanım, değerli Komisyon üyesi milletvekillerimiz; Türkiye Büyük Millet Meclisi depreme karşı alınabilecek önlemlerin ve deprem zararlarının en aza indirilmesi amacıyla kurulan Meclis Araştırması Komisyonumuzun 17'nci toplantısında Çevre ve Şehircilik Bakanımız Sayın Murat Kurum'u misafir ediyoruz. Tüm Komisyon üyesi milletvekillerimiz adına Sayın Bakanımıza, Bakan Yardımcımıza ve beraberindeki kıymetli heyetine hoş geldiniz diyoruz.

Sayın Bakanım, bizler, hemen Elâzığ ve İzmir incelemelerinin ardından sıcakı sıcakına, Komisyonumuzda, sondan ikinci toplantımızda sizi misafir etmekten son derece mutluyuz.

Öncelikle teşekkürlerimizi ifade etmek istiyoruz; gerek Elâzığ'da gerek İzmir'de devam eden çalışmalar, yerinde uygulanan dönüşümler, oradaki bütün vatandaşlarımızın ihtiyaçlarına dönük her türlü donatıyı haiz, âdetâ yeni cazibe alanları oluşturacak şekilde devam eden ve teslim edilen konut alanları, rezerv alanlar son derece güzel ve başarılı örnekler. Emeğinize, yüreğinize sağlık diyoruz, teşekkür ediyoruz.

Ben sözü fazla uzatmadan, Kıymetli Bakanımızı dinlemek üzere Sayın Çevre ve Şehircilik Bakanımız Sayın Murat Kurum'a sözü bırakıyorum.

Sayın Bakanım tekrar hoş geldiniz; buyurun, sizi dinliyorum.

III.- SUNUMLAR

1.- Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum'un, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı olarak depreme yönelik yaptıkları çalışmalar ve çözüm önerileri hakkında sunumu

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANİ MURAT KURUM – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri, Komisyonumuzun kıymetli üyeleri, kıymetli basın mensuplarımız; ben de hepinizi sevgi, saygı ve hürmetle selamlıyorum.

Tabii, bugün çok önemli bir konuyu görüşüyoruz, bu konu bizim Bakanlığımız projeleri içerisinde en önemli projelerden bir tanesidir. Burada, siyasi partilerimizin birbirinden değerli milletvekillerinden oluşan Deprem Araştırma Komisyonu olarak da uzun süredir yapmış olduğunuz kıymetli çalışmalar

için başta Komisyon Başkanımız, Sakarya Milletvekilimiz Recep Uncuoğlu Bey'e ve tüm Komisyon üyelerimize şükranlarımı sunuyorum. Yüce Meclisimize sunacağınız raporunuzun da şimdiden hayırlı olmasını, ülkemize, milletimize şehirlerimize hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Komisyon olarak ülkemizin ve milletimizin istikbalini birinci derece ilgilendiren depreme ve kentsel dönüşüme dair bakanlıklarımızın, valilerimizin, belediyelerimizin, sivil toplum kuruluşlarımızın ve uzmanlarımızın değerli görüşleriyle hakikaten son derece kıymetli bir adım attınız. Biz de çalışmalarınızı sürecin başından itibaren dikkatli ve özenli bir şekilde takip etmeye gayret gösterdik. Özellikle depreme dirençli bir kent planlamasına, büyük şehirlerimizdeki konut baskısının azaltılmasına dair analizleriniz ve kentsel dönüşümde tarihî kent merkezlerinin ihyasına verdiğiniz önem bizim için hakikaten çok kıymetli olmuştur. Şehirlerimiz arasındaki ilişkiyi ve stratejiyi yeniden belirlemek amacıyla Türkiye Ulusal Mekânsal Strateji Planı'nı ve -bu plan çerçevesindeki- önemini üstüne basa basa vurgulamanız da bizim için ayrıca çok çok kıymetli ve değerlidir.

En son Elâzığ ve İzmir ziyaretleriniz oldu. Tarım Köy uygulamalarımızı yerinde incelediniz ve inşaat malzemelerindeki KDV oranının düşürülmesinden, yapı malzemelerinin kaynağında denetlenmesinden, jeolojik etüt çalışmalarından bina kimlik sistemine, gençlerimizin farkındalığının artırılmasından medya çalışmalarına kadar onlarca farklı fikir ve kritik adımın yer aldığı tavsiye metinlerinizi ve tutanaklarınızı da titizlikle okuduk ve tüm ekibimizle birlikte de bu çalışmaları inceleme fırsatına eriştik.

Hülasa, raporun Türkiye'nin depremselliğiyle hukuki ve kurumsal yapılanması, deprem risk zararlarını azaltma çalışmaları, öncelikler ve sorun alanları gibi en temel noktalara yönelmesi, kentsel dönüşüm, deprem dönüşümü konusunda bizleri hakikaten heyecanlandırmıştır.

Aslında Meclisimiz bu ay içerisinde bizlere iki ayrı mutluluğu yaşattı. Geçtiğimiz haftalarda iklim kriziyle mücadelemizi ve yol haritamızı içeren İklim Değişikliği Mücadele Sonuç Bildirgemizi milletimizle paylaşmıştık; ardından, 25 Şubatta da Meclisimiz iklim değişikliğiyle daha etkin, daha verimli mücadele etmek için bir araştırma komisyonu kurulmasına dair karar aldı.

Şimdi de ikinci mutluluğumuzu tüm siyasi partilerimizin ortak akıl ürünü olan siyasetüstü bir komisyonla, Deprem Araştırma Komisyonumuzla birlikte yaşıyoruz.

Ben konuşmamda, mevcutta ülkemizdeki deprem gerçeğini, Bakanlığımızın bugüne kadar yapmış olduğu çalışmaları ve en sonunda da bizim Komisyonumuzdan ve vatandaşlarımızdan beklentilerimizi, çözüme ilişkin önerilerimizi sizlerle paylaşmaya çalışacağım.

BAŞKAN RECEP UNCULOĞLU – Sayın Bakanım, çok özür dileyerek sözünüzü böldüm.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Estağfurullah.

BAŞKAN RECEP UNCULOĞLU – Mikrofondan -teknik ekip söyledi- bir arıza var; o arızayı düzelterekler Sayın Bakanım, müsaadenizle onu halledebilirler mi?

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Tabii, tabii.

BAŞKAN RECEP UNCULOĞLU – Sayın Bakanım, arkadaşlar müdahale etmek için çok kısa bir ara vermemiz gerektiğini söylüyorlar.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Tamam, nasıl dersiniz.

BAŞKAN RECEP UNCULOĞLU – Bir beş dakika ara veriyoruz.

Kapanma Saati: 16.22

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 16.28****BAŞKAN: Recep UNCÜOĞLU (Sakarya)****BAŞKAN VEKİLİ: İlyas ŞEKER (Kocaeli)****SÖZCÜ: Selahattin MİNSOLMAZ (Kırklareli)****KÂTİP: Lütü KAŞIKÇI (Hatay)**

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Evet, değerli milletvekillerimiz, kıymetli Bakanım; toplantımıza devam ediyoruz. Teknik aksalıktan dolayı ara vermek zorunda kalmıştık.

Sayın Bakanım, buyurun, lütfen. Sizi dinliyoruz, söz sizde efendim.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANİ MURAT KURUM – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Değerli milletvekillerimiz, ülkemizin yüzde 66'sı deprem riski altındaki alanlarda yer almakta ve son bir asırda 90 bin vatandaşımız depremlerde hayatını kaybetti. Bugün itibarıyla baktığımızda nüfusumuzun yaklaşık yüzde 70'inin ve büyük sanayi sitelerinin tesislerinin de yaklaşık yüzde 75'inin deprem tehlikesi altında olduğunu söylememiz mümkündür. Meydana getirdiği hasarlar ve can kaybı açısından yüzde 61'lik bir oranla deprem afeti ülkemizde yaşanan afetler içerisinde 1'inci sırada yer almaktadır, bundan sonra heyelanlar ve taşkınlar gelmektedir ki bu da aslında, bir afet gerçeği olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kandilli Rasathanesi verilerine göre, ülkemizde ortalama on sekiz ayda bir 6 ila 6,9 şiddetinde, büyüklüğünde deprem meydana gelmektedir ve son bir asırda Adana, Erzurum, Varto, Bingöl, Tokat, Erzincan, Van, Kütahya, Afyon Dinar, Elâzığ, Malatya ve İzmir depremlerini yaşadık. Hele hele 17 Ağustos'ta yüzyılın depremini yaşadık ve 18 bin canımızı bu depremde kaybettik. Ben bu vesileyle tüm depremlerde, afetlerde hayatını kaybetmiş vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet diliyorum.

1509 İstanbul depremi kayıtlara “küçük kıyamet” olarak geçmektedir. Anadolu coğrafyası maalesef küçük kıyametten büyük İstanbul depremine doğru yol almaktadır. Son altmış yıllık istatistiklere bakıldığında, doğal afetlerin ülkemizde neden olduğu doğrudan ve dolaylı ekonomik kayıplar bugünkü gayrisafi millî hasılanın yaklaşık yüzde 3'üne tekabül etmektedir. Bu önemli bir rakam; hakikaten bu, son altmış yılda yaşamış olduğumuz depremlerin ülkemize vermiş olduğu zararın ekonomik bir faturasını da net bir şekilde ortaya çıkarmaktadır. Tabii, deprem sonrasında, Kocaeli depremi sonrasında ekonomik kayıplara ilişkin milyar dolarlar seviyesinde maliyetler ortaya konulmuştur ve bu çerçevede, TÜSİAD 17 milyar, Devlet Planlama Teşkilatımız 15 ila 19 milyar, Dünya Bankası ise 12 ila 17 milyar dolar arasında bir ekonomik kayıp olduğunu da ifade etmiştir ve bugünkü literatüre geçtiği şekliyle de değerlendirdiğimizde yaklaşık 20 milyar doların üzerinde ekonomik bir kayıp yaşadığımızı görmekteyiz.

Tabii, üzülerken ifade etmek gerekir ki bugün artık yanlış imalattan ve hatalı kullanımdan dolayı, deprem olmadan da binalarımız yıkılabiliyor. Bir taraftan -bu ekranlarda da sunumumuz var, orada da görsel olarak sunumu destekleyecek şekilde arkadaşlar bir hazırlık yaptılar- kendiliğinden de binalarımız yıkılıyor. İşte, 2004'te Konya'da Zümrüt Apartmanı'nda 92 kardeşimizi kaybettiğimiz enkazın görüntüleri. 21 canımızı Kartal'da çok yakın zamanda Yunus Apartmanı'nda kaybetmiştik; hepimiz acı içerisinde Yunus Apartmanı'nda, Kartal'daydık. Kartal'da yıkılan binanın hemen iki üç ay

sonrasında Kâğıthane’de istinat duvarının yıkılmasıyla birlikte bir binamız kendiliğinden yıkıldı. Yine, Bahçelievler’de Hacı Temur Apartmanı’nın çökmesi sebebiyle enkaz altında vatandaşlarımız hayatını kaybetti.

Bunlar tabii sadece birkaç tane örnek. Biz göreve geldiğimizden beri, son iki yılda Denizli’de, Manisa’da, Van’da, Bingöl’de, İzmir’de, Elâzığ’da, Malatya’da depremler yaşadık. Depremlerin dışında doğal afetler sebebiyle, yine iklim değişikliği ve etkilerinin artması sebebiyle de sellerden kaynaklı -hem şehirlerimize hem ilçelerimize hem vatandaşımıza- maddi kayıpları ve can kayıplarını hep birlikte yaşadık. Hakikaten depremin yaşandığı yerlerde yaptığımız hasar tespit çalışmaları bize şunu net bir şekilde gösteriyor: Yıkılan ve ağır hasarlı binaların neredeyse yüzde 99’u 99 yönetmeliğinden önce yapılmış yapılar olarak karşımıza çıkıyor. Bu da aslında çok önemli bir veri; bence Komisyonumuzun da çalışmalarında, hazırlanacak kanun metninde, bundan sonraki kentsel dönüşüm, deprem dönüşüm sürecini yürütme açısından da önemli bir veri olarak karşımıza çıkıyor.

Tabii, deprem sadece binaları etkilemiyor, öyle bir afet ki bir anda binalar yıkılıyor, canları alıyor, giderilmesi onlarca yıl süren psikolojik, sosyolojik hasarlar da bırakıyor; ulaştırma sistemlerimiz dağılıyor, doğal gaz, elektrik gibi altyapı sorunları ve şebekelerde kullanılamaz hâle gelen durumlar meydana geliyor. Gaz kaçakları nedeniyle çıkan yangınlar yine deprem esnasında karşılaştığımız önemli sorunlardan birkaç tanesi. Sanayi tesislerinde oluşan zarar sonucunda tabii, zehirli maddeler ortaya çıkıyor ve bu anlamda da haberleşmeyi felç eden, özetle hayatın tüm alanlarının felç edildiği ve... Bunların tümünü de 99 depreminde, yine diğer depremlerde hep birlikte yaşadık, şahit olduk.

Tabii, eğer siz güçlü finans merkezleri, güçlü hastaneler, güçlü iletişim binaları, kamu binaları inşa ederseniz olası bir depremde, afet krizindeki ve kriz sonrasındaki yönetim hiç kesintiye uğramadan gerçekleştirilebiliyor. İşte, tüm bu veriler, gerçekler, istatistikler ve yaşadığımız acılar sebebiyle rahatlıkla söyleyebiliriz ki bugünün temel meselesi depremdir. Dünya genelinde ve ülkemizde gördüğümüz iyi uygulamalar, afet risk yönetiminin çok paydaşlı, çok katımlı, çok güçlü mekanizmalarla başarıya ulaştığını bizlere göstermiştir. Kesin çözüm yönetim değil yönetişimdedir, ayrı ayrı değil birlikte yönetilmektedir, ortak akıldadır, ortak eylemindedir ve bu anlamda biz diyoruz ki: Şehirlerimizi depreme karşı hazırlamanın 2 temel yolu vardır. İlki, mevcut yapı stokunun iyileştirilmesi, güçlendirilmesidir; ikincisi ise yeni yapım sürecinin denetlenmesidir. Yeni üretim sürecinin denetlenmesi de bu manada önemli bir paydaş olarak veya bir proje olarak karşımıza çıkıyor. İlki, tabii, mevcut olumsuzluğu azaltırken ikincisini de “geleceğimizi kazanma” olarak biz tarif ediyoruz ve Bakanlık olarak 2 yolu da önemsiyor, 2 alanda da her ikisine eşit mesafede değer vererek çalışmalarımızı bu 2 başlık altında toplamaya çalışıyoruz.

Yine Bakanlık olarak, depremle mücadeleyi sadece bir istikbal mücadelesi olarak değil, dahası istiklal mücadelesi olarak görüyoruz ve depremle mücadelenin terörle mücadele kadar önemli olduğunu da her safhada dile getirmeye gayret gösteriyoruz. “Bu bir millî güvenlik meselesidir, hatta terörün, savaşların bile bu millete yapmadığını maalesef deprem yapabilir.” diyoruz. Bu kapsamda bu meseleyi bir Kurtuluş Savaşı olarak görmemiz hepimizin asli vazifesidir çünkü milletimizin canından daha mukaddes bir şey yoktur. Bu anlamda, bakanlarımızdan vekillerimize, belediye başkanlarımıza, özel sektörlerimize, akademisyenlerimize, sivil toplum örgütlerimize, sporcularımıza, sanatçılarımıza, esnafımıza, çiftçimize, hülâsa tüm vatandaşlarımıza görev düşmektedir ve herkesin bu manada sorumluluğu vardır, vazifeleri vardır. İşte, inşallah bugün sizlerle yapacağımız bu istişareyle, hep birlikte siyasetüstü bir mesele olarak yaklaştığımız depremle mücadelenin ivmesini artırmak ve Türkiye’nin 81 ilinde, her yerinde kentsel dönüşüm, deprem dönüşümü hedefiyle süratle devam ettirdiğimiz dönüşüm seferberliğini çok daha hızlı bir noktaya taşımak en büyük ümidimizdir.

Bu anlamda bugüne kadar neler yaptığımızı ve sahadaki durumu kısaca bir özetlemek istiyorum. Bugün, ülkemizde yaklaşık 17 milyon binamız var ve bu binalarda da yaklaşık 28,6 milyon bağımsız bölüm olduğunun tespiti karşımıza çıkıyor. Yaklaşık 6,7 milyon konutun riskli, bunların 1,5 milyonluk kısmının da çok acil, öncelikli bir şekilde dönüştürülmesi gereken konutlar olduğunun tespitlerini yaptık. Yine, İstanbul'daki binalara baktığımızda 1,2 milyon binanın İstanbul'umuzda olduğu ve bunun 6,1 milyon konuta tekabül ettiği, bu konutların da dışında 1,1 milyon iş yerinin bulunduğu ve bu çerçevede İstanbul'umuzda 1,5 milyon bağımsız bölümün riskli ve bunların da 300 binin acilen dönüştürülmesi gereken konutlar olduğu karşımıza çıkmaktadır.

Kentsel dönüşümde 6 başlık altında projelerimizi yürütüyoruz ve bu kapsamda “Deprem Riski Altındaki Yapıların ve Alanların Dönüşümü” 1'inci başlığımız. Yine “Sel ve Heyelan Riski Taşıyan Alanların Dönüşümü” 2'nci başlığımız ki bu da sıklıkla karşımıza iklim değişikliğinin etkileriyle birlikte çıkmaktadır. Tarihî kent merkezlerimizi yine Kentsel Dönüşüm başlığı içerisinde ayırdık ve kent merkezlerinin ve meydanlarının dönüşümünü bir başlık içerisinde projelendirdik ve şehirlerimizde bu kapsamda çok önemli projeler yürütüyoruz. Şehrin deprem sonrasında ayakta kalması önemli, sanayisinin, finans merkezinin, ekonomisinin ayakta kalması çok önemli. Bu anlamda da “Sanayi Alanlarının Taşınması ve Dönüşümü” başlığı da 4'üncü başlığımız. Köyden kente göçe baktığımızda, şehirlerimizde yüzde 80-85 kentleşme oranının olduğunu görüyoruz ki bundan sonraki süreçte kırsal kalkınmayı da sağlayacak Tarım Köy projeleriyle kırsal dönüşüm sürecini de yürütmeye gayret gösteriyoruz. Bu projeyi de çok önemsiyoruz; kendi kendine yeten ülke olmak, yine köydeki istihdamın artırılması, oradaki üretimin artırılması adına önemsedığımız bir proje.

Yine, şehirlerimizde otopark problemleri var. Otopark problemleri nedeniyle şehirdeki dönüşüm alanlarını artırmak ve bu sayede otopark ihtiyacını karşılayabilecek modern otopark alanlarıyla alakalı dönüşüm sürecini yürütmeye gayret gösteriyoruz. Bu kapsamda, Sayın Cumhurbaşkanımızın 2012 yılında İstanbul'da, Gaziosmanpaşa'da başlatmış olduğu ve hakikaten bir liderin, bir siyasi parti liderinin söyleyemeyeceği bir ifadeyle “Bedeli ne olursa olsun dönüştüreceğiz” anlayışıyla Türkiye'nin her yerinde kentsel dönüşüm seferberliğini başlatırlar.

Burada da çok önemli başlıklar var, biz anlayışımızı 3 çerçevede oluşturduk: Hızlı yapmalıyız, yerinde yapmalıyız ve gönüllü bir şekilde yapmak zorundayız ki bu da çok önemli. İnsanlar komşularından, akrabalarından, arkadaşlarından, dostlarından ayrılmak istemiyorlar ve o yüzden yerinde dönüşümü önemsiyorlar. Rızalarını almak zorundasınız, rızasının alınmadığı bir projede işin sonunda kimseyi mutlu edemiyorsunuz. Dolayısıyla gönüllü dönüşüm de bu anlamda önemli ve bu süreçte mağduriyetin en az olmasını sağlamak adına da dönüşümü hızlı bir şekilde yapmak durumundayız. O yüzden bu 3 prensip çerçevesinde her yıl 300 bin olmak üzere beş yılda 1,5 milyon o “acil, öncelikli” dediğimiz konutların dönüşümünü yapmaya gayret gösteriyoruz.

Bugüne kadar 81 ilimizde, 922 ilçemizde riskli yapı statüsünde, rezerv alanda, yine tespit etmiş olduğumuz bu 6 başlık altındaki alanlarda 1,5 milyon bağımsız bölümün dönüşümünü tamamlamış olduk ve bu kapsamda da kira, kamulaştırma, taşınma yardımı olmak üzere 16,5 milyar liralık desteği de vatandaşlarımıza verdik.

Yine, çok önemsedığımız sosyal konut projemiz var, Toplu Konut İdaresi Başkanlığımız eliyle, son on dokuz yıl içerisinde, yatay mimari esaslı dediğimiz, mahalle kültürünü yaşatan, bizim medeniyetimizin değerlerini yaşatan 1 milyon konut rakamına ulaştık. Yatırım değeri yaklaşık 180 milyar liralık yatırımlarla birlikte de yaklaşık 22 bin sosyal donatıyı inşa ettik; içinde okullarıyla, camileriyle, yeşil alanlarıyla, parklarıyla, bahçeleriyle hakikaten yaşanabilir, sağlam, güvenli alanların inşasını yapmaya gayret gösterdik. Ve baktığımızda gerek sosyal konut, gerek kentsel dönüşüm

konutlarıyla birlikte toplamda 2,5 milyon bağımsız bölümü ve bu bölümlerde yaşayan 10 milyon vatandaşımızın can ve mal güvenliğini teminat altına almış olduk ve şu anda da ülke genelinde yatırım değeri 81 milyar lira olan 272 bin konut, yine konutlara ilaveten sosyal donatı projelerimizin inşası devam ediyor.

Bu kapsamda hemen hemen her ilimizde, vekillerimizle, belediye başkanlarımızla, valilerimizle orada yapmış olduğumuz istişareler çerçevesinde, o ayırmış olduğumuz başlıklar çerçevesinde kentsel dönüşüm projelerini yürütmeye gayret gösteriyoruz ve orada acil nereyse, öncelikli nereyse o acile, önceliğe bakmak, bizim medeniyetimizin değerlerini, tarihimizin, kültürümüzün değerlerini yaşatmak adına da projeler geliştirmeye gayret gösteriyoruz.

Son iki yılda 80 bin konutumuzun teslimini yaptık ve gidip görmenizi o anlamda da tavsiye ederim, hakikaten hepsi yaşanabilir, her türlü ayrıntıyı projede düşündüğümüz önemli projeler ve bu projelerin sayısını artırmak istiyoruz yani kentsel dönüşümde bir sorunun da bu olduğunu düşünüyoruz. Eğer doğru örneklerin sayısını artırırsak vatandaşlarımız da bu işe daha katılımcı davranacaklardır, sürecin içerisinde daha çok yer alacaklardır diye düşünüyoruz.

Tabii, yine, Sayın Cumhurbaşkanımızın başlatmış olduğu 50 bin ve 100 bin sosyal konut projelerimiz var. Bu projelerimiz de 67 ilde hızlı bir şekilde devam etmektedir, bunların tamamına yakınının ihaleleri gerçekleştirildi ve inşallah 2023 yılına geldiğimizde hem 50 bin hem de 100 bin sosyal konut projelerimizi de bitirip vatandaşlarımıza teslim ediyor olacağız.

Eskeniden, 90'lardan önce özellikle inşaat mühendislerinin çok kullandıkları bir kavram vardı: "Yapılar, binalar için yeterli miktarda yapı polisi atanmalı." derlerdi. Biz de Yapı Denetim Sistemi'mizle 2001 yılından itibaren çok önemli bir süreci yürüttük, hani kentsel dönüşümde 2 başlık yapıyorduk, bir riskli alanlar bir de yeni yapacaklarımız; işte yeni yapacaklarımızın süreci burada önemli. Bugüne kadar, 2001 yılından itibaren 800 bin binayı denetledik ve depreme karşı güvenli bir şekilde inşaatların yapımını tamamladık ve devam eden Yapı Denetim Sistemi'mize baktığınızda da 400 bin binanın denetimi devam ediyor. Yapmış olduğumuz kentsel dönüşüm uygulamaları, yapmış olduğumuz sosyal konut uygulamaları, yine Yapı Denetim Sistemi'mizle birlikte ülkemizdeki binaların yaklaşık yüzde 55'ini de güvenli hâle getirerek 45 milyondan fazla vatandaşımızın sağlam, güvenli konutlarda oturmasını güvence altına almış olduk.

Yine, gelir gelmez hem vekillerimizle hem sahada yapmış olduğumuz görüşmelerde kentsel dönüşümde önemli mevzuat düzenlemelerini Meclisimizle birlikte hayata geçirdik. Ben bu anlamda bu süreci yöneten, destek veren tüm vekillerimize şükranlarımı sunuyorum. Hakikaten sahada önemli sıkıntılar vardı ve bu sıkıntıları aşmak adına... Kentsel dönüşüm projelerinin yarım kalmaları ve bu yarım kalmadan dolayı da vatandaşlarımızın, yine yüklenicilerin mağduriyetiyle karşılaştık ve bu anlamda Bakanlığımız tek taraflı fesih dönemini yürütmek üzere Meclisimizden yetki aldı.

Yine, müteahhitlik sektörünün disipline edilmesini sağladık ve sınıflandırmaya gittik. Bu kapsamda teknik yeterliliği, mali yeterliliği olacak şekilde müteahhitlerimizi sınıflandırdık ve teknik yeterliliği neyse gitsin, o sınıfta iş yapsın istedik; mali yeterliliği neyse gitsin, o kentsel dönüşüm projesini yapsın istedik. Ve bu anlamda da belediyelerimizce yapılan işin ilerleme raporunu hazırlama zorunluluğu getirdik ki bu kapsamda eğer satışını temel atma safhasında yapsa dâhi inşaat ilerlemesiyle parasını alabilmesinin önünü açtı ve müteahhitlerin kentsel dönüşüm projesi dışında... Bu da çok karşılaştığımız bir durumdu, üçüncü kişilere olan borcundan dolayı vatandaşlarımızın taşınmaz mülklerine haciz ve tedbir geliyordu, bu haciz ve tedbiri kaldırdık ve o anlamda da kentsel dönüşümün önünü açacak çok önemli bir süreci, düzenlemeyi yapmış olduk.

Bununla birlikte riskli bulunan yapıların bulunduğu alanlarda dönüşümü Bakanlığımızın resen yapabilmesinin önünü açtık. Bu çok önemli bir yetkiydi; bugün Kartal'da, Orhantepe'de uyguladığımız uygulama bu yetkiyle yapılmıştır. Kâğıthane'de -kayan istinat duvarının çökmesiyle birlikte- yaptığımız ve sadece orada 1 binada değil, 680 bağımsız bölümü içeren çok önemli bir süreç yürütüyoruz ve burada da yine Bakanlığımız resen... Bu binalar riskli, artık burada yaşanamaz yani yapmış olduğumuz deneyler de tespitler de bu binalarda yaşanmaması gerektiğini net bir şekilde bize gösteriyor ve artık vatandaşımızın can ve mal güvenliğini teminat altına almak adına buralarda resen uygulama yapmanın önünü açmış olduk.

Yine, Elâzığ'da, Malatya'da, şehrin içinde gördüğünüz o Mustafapaşa'da, Rüstempaşa'da, Abdullahpaşa'daki uygulamalarımız da bu yetkiyle yapılmaktadır. Yine, Malatya merkezde yaptığımız uygulamalar var. İzmir'de, Bayraklı'da 7 ayrı proje alanında yapıyoruz. Tabii orada vatandaşımızın rızasını, gönülünü, hızlı olmasını; bunların hepsini aramakla birlikte artık orada da bir afet var. Bu afette o afetin etkilerini ortadan kaldırmak adına da hızlı hareket etmek zorundayız ve oralarda da Bakanlığımız 6/A uygulamasıyla resen uygulama yapmaktadır ve bu çerçevede -ki bu yetki bana göre Komisyonumuzun incelemesi gereken çok önemli bir yetkidir- şu an Bakanlığımız riskli olduğunu tespit ettiği her yerde resen uygulama yapma hakkına sahiptir. Burada üçte 2 çoğunluğu veya herhangi başka bir çoğunluğu aramaksızın, resen uygulama yapabiliyoruz.

Tabii, bunlar dışında da gene hem Bakanlığımızın hem Meclisimizin yapmış olduğu düzenlemeler var. Daha çok kentsel dönüşüm projeleri yapabilme adına mevcut yapıları 1,5 katına kadar yapan vatandaşlarımızda KDV oranını yüzde 18'den yüzde 1'e düşürdük; bu da süreci hızlandıracak çok önemli bir adımdı. Vermiş olduğumuz kredileri "Kendim yapacağım." diyen vatandaşımıza 125 bin liradan 200 bin liraya çıkardık ve burada da yine vatandaşlarımıza Kentsel Dönüşüm Yasası kapsamında 400 baz puanlık indirim yapıyoruz ve bu anlamda da kendi evini dönüştürmek isteyen vatandaşlarımıza destek olmuş, katkı sağlamış oluyoruz.

Yine, çok önemli yani inşaat ve gayrimenkul sektörünü daha da ileri taşıyacak çok önemli bir projeyi hayata geçiriyoruz "bina kimlik belgesi" getiriyoruz. Bina Kimlik Sistemi bizim depremlerde, hasar tespitte işimizi çok daha hızlandıracak ve binaya 50 metre mesafede, gittiğinizde binaya ilişkin tüm bilgileri alabileceğiniz QR kodlu bir kimlik kartı, binanızın kimlik kartı olacak ve bu kapsamda, örneğini elimde göstermiş olduğum bina kimlik belgesiyle buradaki QR kodunu, barkodu burada sistemde okutuyoruz, sorgula diyoruz. QR kodundan okuttuğumuzda binaya ilişkin tüm verileri alabiliyoruz: Ada, parsel numarası, binanın oturduğu alan, kaç katlı olduğu, içindeki yaşayan kişilerin nüfus bilgileri, yapıya ait teknik bilgiler, burada dökülen betonlara ilişkin bilgiler, yine yapı denetiminde buranın fenni mesulü kimmiş, mimari mesulü kimmiş, bu projenin detayını bu bilgi sistemi içerisinde görebiliyoruz. Proje bilgilerini görüyoruz, bu proje bilgileri çerçevesinde gerek kurtarma esnasında enkaz altında kalan vatandaşlarımızın kurtarılması gerekse deprem sonrasında yapacağımız çalışmalarda bize ışık tutacak. İşte, İzmir'de, Elâzığ'da, Malatya'da yaşadığımız depremlerde vatandaşlarımız işte orada efendim, dükkân sahibinin kolon kestiğini, orada taşıyıcı sisteme zarar verdiklerini ifade etmişlerdi ki biz hasar tespitlerde direkt yapıya ait fotoğraflarla, projeye ait detaylarla birlikte buradaki iskân alınmış projeyi detaylı bir şekilde görebileceğimiz ve bu sayede de gerek orada arama-kurtarma çalışması yaparken arkadaşlarımızı yönlendirebileceğimiz, gerek binada kalan kişilerin nüfus bilgileri, gerekse projede herhangi bir değişiklik yapılmış mı yapılmamış mıyı göreceğimiz önemli bir uygulama olacak ve bina kimlik belgemiz 2021 yılının Nisan ayı itibarıyla uygulamaya geçecek ve bu yıl da 100 bin binamızın bu kapsamda sisteme geçmesini sağlayacağız. Bu bizim işimizi, depremle mücadelemizi, yine yapılarıdaki kaçak kısımlarla ilgili her türlü detayı öğrenebileceğimiz, ulaşabileceğimiz bir sistem olacak ve bu kapsamda öncelikle yeni yapılardan, daha sonrasında da diğer yapılardan başlamak üzere

etaplar hâlinde tüm ülkemizdeki yapı stokuna kimlik sistemi getiriyor olacağız. Bu da inşallah dönüşüm sürecimize katkı sağlayacak. Yine burada, yeni yapılan binalara ilişkin beş yılda bir denetim söz konusu olacak. Bu denetimle birlikte binalarda herhangi bir değişikliğe gidilip gidilmediği, yapısal sistemine hasar verilip verilmediğini deprem öncesinde tespit etme imkânına da erişmiş olacağız.

Kısaca, Elâzığ ve Malatya depreminden ve yaptıklarımızdan Komisyonunuza bilgiler arz etmek istiyorum. Sizler de Elâzığ'ımıza gittiniz ve orada incelemeler yaptınız, vatandaşlarımızla bir araya geldiniz. Hakikaten çok zor bir süreçti. Elâzığ Sivrice merkezli yaşanan depremde canlarımızı kaybettik, yaralılarımız vardı ve vatandaşlarımızın acılarına ortak olmak için Sayın Cumhurbaşkanımızın talimatıyla birlikte ilgili bakanlıklarımız hemen hemen depremden üç saat sonra olay yerinde seferber oldu. Tüm ekibimizle birlikte oradaydık, çok önemli bir çalışma yürüttük. Bir taraftan hasar tespit çalışmaları yaparken, bir taraftan enkaz kaldırma çalışmalarını, yeni yapılacak projelerin çalışmalarını yaptık. 1.500 kişilik hasar tespit ekibimizle İHA'larımızla, "drone"larımızla, mobil laboratuvarlarla Elâzığ'da depremde hasar görmüş ne kadar bina varsa, Malatya'da, Elâzığ'da gidip hasar tespitlerini yaptık ve bu hasar tespitlerini de aynı gün dijital olarak sistemimize işledik. Ve hangi binanın ağır hasarlı olduğu, hangi binanın yıkıldığı, hangi bölgede hasarın daha fazla olduğunun tespitini yaptık ve aslında bu, yine her belediyemizden, her ilimizden beklediğimiz Kentsel Dönüşüm Master Planı altlığıydı. Bu çerçevede, şehrimize ilişkin risk yapı haritasını da almış, hazırlamış olduk; bu kapsamda da çalışmalarımızı başlattık. Şu önemliydi: Bir kısmını yerinde, bir kısmını da rezerv alanlarda yaptık ve bir taraftan Yapı İşleri Genel Müdürlüğümüz, Altyapı ve Kentsel Dönüşüm Genel Müdürlüğümüz binalara ilişkin hasar tespit çalışmalarının vatandaşlarımızla görüşmelerini yaparken diğer taraftan da Toplu Konut İdaresi Başkanlığımız depremin 2'nci günü itibarıyla yeni alanlardaki proje çalışmalarına başladılar ve hemen bir ay içerisinde ihalelerini yapmak suretiyle de hızlı bir şekilde inşa sürecine başladık. Elâzığ ve Malatya'da toplam 26 bin konuttan oluşan bir proje yürüttük ki Türkiye tarihinin en hızlı yerinde dönüşüm projelerinden bir tanesi oldu. Çok hızlı bir şekilde yapmaya gayret gösterdik çünkü burada vatandaşlarımızın mağduriyetini en aza indirmek, onları en hızlı bir şekilde sağlam konutlara taşımak çok çok önemliydi. Bunu yaparken o bizim mahalle kültürümüzü yaşatacağımız yatay mimari diyeceğimiz anlayışla yapmaya gayret gösterdik ve her vatandaşımızın bu yaşam alanlarını, ihtiyaçlarını göze alacak şekilde projelerimizi tasarladık ve depremden en çok hasar gören Sürsürü'de, Bizmişen'de, Yazıkonak'ta, Akçakiraz'da, Aksaray'da, Karşıyaka'da, Abdullahaşşa'da, Gümüşkavak mahallelerinde projelerimize başladık ve depremden altı ay sonra 2.517 konutumuzu ve geçtiğimiz ocak ayında da Sayın Cumhurbaşkanımızın teşrifleriyle 5.500 konutumuzu daha teslim ederek toplamda 8 bin konutumuzu depremin üzerinden bir yıl geçmeden vatandaşlarımıza teslim etmiş olduk. Şu an biten konut sayımız 13 bin rakamına ulaştı ve bu konutlarımızı da kalan konutlarımızı da etaplar hâlinde inşallah bu yıl içerisinde tamamlayıp vatandaşlarımıza teslim ediyor olacağız. Sizler de gidip gördünüz, hakikaten yeşil alanlarıyla, sosyal donatılarıyla her türlü ayrıntıyı düşünerek projelerimizi yapmaya çalışıyoruz. O evde kendimiz oturacakmış gibi, kendimiz yaşayacakmış gibi malzemesinden tutun da balkonuna, girişine, asansörüne kadar her türlü detayı... Birçok alanda, şehir merkezinde kapalı otoparkları inşa ediyoruz ki şehrin içindeki o trafik problemi, sorununu da ortadan kaldıracak adımları atmaya gayret gösteriyoruz.

Malatya'da 6 bin konutumuzun inşası süratle devam ediyor ve burada da yaklaşık 2 bin konutumuzu bitirdik, teslim ettik ve etaplar hâlinde de diğer konutlarımızı bitirmeye gayret gösteriyoruz.

Elâzığ'da, Malatya'da nasıl hareket ettiysek güzel İzmir'imizde de aynı anlayışla hareket etmeye çalıştık ve depremden hemen sonra İzmir'imizde arkadaşlarımızla birlikte seferber olduk ve Bayraklı'da -yaşanan yıkım ki en çok da Bayraklı ilçemizde meydana geldi- Toplu Konut İdaresi Başkanlığımız eliyle hızlıca 5 bin konutun yapımını başlattık ve bu 5 bin konutla ilgili 7 ayrı projede

yerinde yaklaşık 1.444 konutumuzun depremde bir buçuk ay geçtikten sonra temellerini attık ve etaplar hâlinde diğer temelleri de atıyoruz. Yerinde yaklaşık 1.750 konutu, rezerv alanda da işte, 3.200 konutu inşa ederek hem yerinde hem de rezerv alanda projelerimizi yapmaya gayret gösteriyoruz ve projelerimizde hakikaten bölgenin ihtiyaçlarını karşılayacak; yaşam alanlarının ihtiyaçları neyse o ihtiyaçlar doğrultusunda çalışıyoruz.

Hasar tespitle ilgili burada da çok önemli bir süreç yürüttü arkadaşlarımız ve hızlı bir şekilde tüm depremde etkilenen alanlarda özellikle Bayraklı ilçesinin hemen hemen tamamının hasar tespitlerini yaptık. Bunun dışında Karşıyaka’da, yine diğer ilçelerimizde depremde zarar gören yapıların tespitlerini yaptık. 3 milyon 750 bin metrekare rezerv alanı da İzmir depremiyle alakalı ve deprem sonrası vatandaşlarımızın ada bazında ihtiyaçlarını karşılayacak dönüşüme destek olmak amacıyla da planladık ve bu plan çerçevesinde vatandaşlarımızın anlaşmaları ve bizden talep etmeleri hâlinde de onlara destek verebileceğimizi de ifade ettik ve o çerçevede sürecimizi yürütüyoruz.

Yine, Karaburun’da köylerimizde hasarlar meydana geldi ve burada da köylerimizde yaklaşık 500 konutumuzu inşa ediyoruz ve inşallah Elâzığ ve Malatya’da ne yaptıysak İzmir’imizde de bir yıl içerisinde konutlarımızı yapıp vatandaşlarımıza teslim ediyor olacağız.

İstanbul kentsel dönüşüm çalışmalarıyla ilgili özet bilgi verecek olursak... İstanbul’la ilgili Kuzey Anadolu Fay Hattı nedeniyle İstanbul’da minimum 7-7,5 büyüklüğünde bir depremin olacağını bugün artık bütün bilim camiamız başta olmak üzere herkes ifade ediyor ve en çok Avrupa yakasının kıyı kesimlerinin etkileneceğine dair bilimsel veriler de elimizde var. Özellikle, birlikte çalıştığımız bilim insanları bize “Marmara kıyı şeridinde bulunan 17 ilçenin tsunamiden etkilenmesi gibi bir manzara da olabilir.” Diyorlar; bu da deprem dışında hakikaten mücadele etmemiz gereken önemli bir ayrıntı olarak karşımıza çıkıyor. Bazı bilim insanları ortaya deprem modelleri koyuyorlar; kırılmanın başlangıç noktası ve kırılma yönünün önemini çok büyük olduğunu vurguluyorlar ve birinci olasılık, kırılmanın batıdan doğuya; ikinci olasılık, kırılmanın ortadan gerçekleşerek her iki yana; diğer olasılık ise, doğudan batıya olması şeklinde... Ve üç olasılığa ilişkin de oluşabilecek her türlü zarar, hasar ve kayıplar her şart altında trajik. Ve yine birlikte yapmış olduğumuz çalışmalar çerçevesinde gerek AFAD’ımızla gerek Kızılay’ımızla yani deprem süreci, deprem sonrası yönetmiş olduğumuz birçok başlık var; altyapıdan işte hasar tespiti, enkaz kaldırmaya, yemek başlığına kadar birçok başlık içerisinde ilgili kurumlarımızla, bakanlıklarımızla uyumlu bir şekilde projelerimizi yürütüyoruz.

Yine, birlikte çalıştığımız iyimser hocalarımızın “İstanbul kıyılarında büyük bir gerilim birikmesi ve şanslı isek biriken bu gerilimin birden fazla küçük depremle dağılır ve ortadan kalkar.” diye de görüşleri mevcuttur. Hasılıkelam, depremde tsunamiye hakikaten İstanbul’umuzun jeolojik ve jeofizik durumları bakımından mühendislik uygulamalarının yeterliliğine kadar her alanda olası İstanbul depremine çalışmaya gayret gösteriyoruz.

Bugün, medeniyetimizin başkenti İstanbul’umuzun acil durum sinyali verdiğini de hep birlikte görüyoruz. İstanbul’umuzun özellikle eski yerleşimleri göç nedeniyle denetimsiz yapılmış, “Ben yaptım oldu.” müteahhitliğinin ve “Başımı sokacak bir yerim olsun.” psikolojisinin aslında bir sonucu olarak oluşan, mühendislik hizmeti almamış yapılardan müteşekkil yerlerdir. Tabii, az evvel “İstanbul kıyı şeridini vuracak.” dedik. Şimdi de İstanbul’un birçok alanında bu mühendislik hizmetini almamış yapılardan bahsediyoruz, aslında bunun önemli bir örneğini İzmir’imizde gördük. 6,8 büyüklüğünde Sisam’da meydana gelen deprem 70 kilometre uzaklıkta, zemin ve bina sorunları nedeniyle 500 tane binada ağır ve orta hasar oluşturdu yani depremde zeminin de ne kadar önemli olduğunu aslında İzmir depreminde hep birlikte gördük, şahit olduk Bayraklı ve çevresinde. Demek ki bir depremde deprem riskleri hesaplanırken fay hattına uzaklık avantaj olsa da iç kesimlerdeki yapıların durumu, zeminin

durumu da çok çok önemli. Bu faya yakınlık sebebiyle de İstanbul’umuzda fay yakınlığı itibarıyla Avrupa yakasında ve Anadolu yakasındaki kıyı ilçelerimizin de bu anlamda çok daha fazla riskli olduğunu burada ifade etmek isterim.

2000 yılından sonra Türkiye’de yeni mevzuata göre 2 milyon yeni bina yapıldı ve bu binalarda yaklaşık 12 milyon vatandaşımız bulunmakta, yaşamaktadır. Bu kapsamda, İstanbul’umuzda da 273 bin bina yani 2,5 milyon yeni konut yapılmıştır; bu da aşağı yukarı 10 milyon İstanbullumuzun sağlıklı, güvenli konutlarda yaşadığının aslında bir göstergesi olarak karşımıza çıkıyor. Bu konutlarımızın yarısı kentsel dönüşümle yapılmış, yarısı da yeni alanlarda inşa edilmiş konutlardır. Yani biz 2000’li yıllardan bu yana İstanbul’umuzda 5 milyon vatandaşımızın sağlıklı, güvenli konutlarda yaşamasını sağlamış bir dönüşümü de gerçekleştirmiş durumdayız. Eğer biz önümüzdeki beş yıl içerisinde de yine hızımızı artırır, çok daha iyi çalışır, çok daha hızlı, kararlı bir şekilde kentsel dönüşümü, deprem dönüşümünü yaparsak İstanbul’daki risk durumunu büyük bir oranda ortadan kaldıracabiliriz. Bu da ülkemizin özellikle 99 depreminden sonra kentsel dönüşüm ve şehircilik anlamında ortaya koyduğu başarının en önemli fotoğrafıdır diye düşünüyorum.

Bakanlık olarak biz, bugün İstanbul’da 68 riskli alanda 117 bin konutun dönüşüm sürecini yürütüyoruz, yine, İstanbul’da yeni yerleşim olarak kullanılmaya elverişli 49 rezerv alanımızda da projelerimizi yürütüyoruz. Bugün Gaziosmanpaşa’da, Kartal Orhantepe’de, Kadıköy’de, Üsküdar Kırazlıtepe’de... Gittiğimizde -orayı da bir görmenizi tavsiye ederim- vatandaşlarımız bize bu noktada ilk projeyi söylediğimizde tepkililerdi. Daha sonra 500 konutun bir şekilde üçte 2 çoğunluğu sağlayarak dönüşümünü başlattık; örnekleri ekranda. Hakikaten hem Boğaz’ımıza zarar vermeyecek hem Çamlıca’mıza zarar vermeyecek bir anlayışla projelendirildi ve inanın çok kıymetli, çok değerli konutlar oldu. Bir taraftan da orada vatandaşlarımızın her türlü ihtiyacını giderecek altyapıya sahip konutlar ve 500 konutun dışında yine 2’nci ve 3’üncü etabı da ihale ederek toplamda 1.500 konutluk çok örnek bir proje yürütüyoruz. Gaziosmanpaşa’da kentsel dönüşümde yarım kalan, vatandaşımızın yine mağdur olduğu bir sürece ilişkin Bakanlık olarak Toplu Konut İdaresi Başkanlığımız eliyle imarı artırmayacak, imarı azaltacak şekliyle, olabildiğince yatay mimari anlayışıyla yaklaşık 4.300 konutluk ki bunun 2.700’üne yakınının ihalesini de yaptık ve hızlı bir şekilde sürecimizi yürütüyoruz.

Zeytinburnu’nda yine çok önemli hem rezerv konutlar üretiyoruz hem de Zeytinburnu’nun göbeğinde çok kıymetli, çok değerli dediğimiz bir alanda dönüşüm süreci yönetiyoruz. Yanında millet bahçesiyle, efendim oradaki sosyal donatılarıyla, camisiyle hem şehre meydan kazandıracak hem şehirde bir toplanma alanı ihtiyacını karşılayacak süreci yürütüyoruz.

Toplanma alanı demişken, hakikaten, deprem sonrası sağlam olsa da binalar vatandaşlarımız evlerinde oturmak istemiyorlar; dolayısıyla, bu toplanma alanlarının ihtiyacını biz depremlerde bizzat görüyoruz, şahit oluyoruz ve bu kapsamda ülkemizde hem yeni toplanma alanları ihtiyacını karşılayacak hem de vatandaşımızın yeşil alandan istifade etmesini sağlayacak biliyorsunuz millet bahçesi projeleri yürütüyoruz. İstanbul’umuzda hemen hemen her ilçemizde, Ankara’mızda, Türkiye’nin 81 ilinde 81 milyon metrekare hedefiyle millet bahçeleri projeleri yürümektedir. 292 tane Millet Bahçesi Projemiz şu an hayata geçiyor; yaklaşık 50 küsurunun imalatını tamamladık, 37’sinin açılışını yaptık, milletimizin hizmetine sunduk ve burada deprem esnasında da vatandaşlarımızın her türlü ihtiyacını giderecek altyapı projelerimiz de yer almaktadır.

Yine, İstanbul’umuzda, Kâğıthane’de kayan binanın etrafında önemli bir dönüşüm süreci yürütüyoruz. İşte, burası Güngören yani işte, binaların durumunu görüyorsunuz; bu binaların hemen hemen hepsi riskli. Buranın riskli alan ilanını yaptık ve toplamda 1.500 konutluk bir dönüşüm sürecini de Güngören’de Tozkoparan Mahallesi’nde yürütüyoruz. Burada da tabii ki, hukuki süreçlerle mücadele

ediyoruz, tabii ki orada vatandaşlarımızın rızasını almaya gayret gösteriyoruz ama bir taraftan da onların can güvenliğini teminat altına alacak iradeyi de ortaya koyma çerçevesinde hareket etmeye gayret gösteriyoruz.

Eyüpsultan'da, Başakşehir'de, Beyoğlu'nda, Okmeydanı'nda, Söğütözü'nde bir dönüşüm süreci yürütüyoruz, Esenler'de tüm Türkiye'ye, dünyaya örnek olacak 60 bin konutluk bir proje yapıyoruz; Güney Metris dediğimiz alanda 10 bin konutluk projemizi başlattık. Bu çerçevede, toplamda 3.650 konut ve ticari birimlerin üretimini de Toplu Konut İdaresi Başkanlığımız başlattılar. İnşallah, bu yıl sonu 1.072 tanesini, yaklaşık 950 tanesini de 2021 yılının ilk yarısında teslim edeceğiz, diğerlerini de etaplar hâlinde 2023 yılına kadar yapıp bu bölgede 10 rezerv konut üretmiş olacağız. Ne yapacağız bu rezerv konutları? Esenler merkezde, -bilhassa sosyal donatı alanlarında, otopark alanlarında, yeşil alanlarda... Riskli olan alanların boşaltılmasını sağlayacak aslında “desantralizasyon” dediğimiz buradaki alanların boşaltılması ve rezerv alana taşınma sürecini de yürütmüş olacağız. Yine, çeper ilçelere, Bağcılar'ımıza, Esenyurt'umuza, Güngören'imize, Sultangazi'mize de buradan rezerv konutlar vereceğiz ve bu rezerv konutlarla birlikte o alanlardaki, o ilçelerdeki riskli sosyal donatı alanlarını bilhassa boşaltmak suretiyle hem toplanma alanlarını boşaltmış hem de oradaki vatandaşlarımıza yeni yaşam alanlarını inşa etmiş olacağız.

Fikirtepe Projesi biliyorsunuz, bu da süreçte vatandaşlarımızın mağdur olduğu bir projeydi, kentsel dönüşüm projesiydi. Bu kapsamda, 15 bin konutluk bir yeni Fikirtepe'yi... Ki silüetlerini paylaşıyoruz, yeni bir imar planı hazırladık. Bu yeni imar planı içerisinde 30 metrelik bir ana aks oluşturduk, planımızı askıya çıkardık. Bu çerçevede, nisan ayı itibarıyla da 15 bin konutluk projemizin yine Emlak Konut Genel Müdürlüğümüz eliyle inşasına başlayacağız ve yatırım değeri 5 milyar lira olan çok önemli bir proje. Bu proje de bittiği zaman en azından vatandaşlarımızın mağduriyetinin engelleneceği, İstanbul'da Fikirtepe'de bir uydu kent oluşacağı, sağlam, güvenli konutların olacağı, buradaki sosyal ihtiyacı giderecek altyapının oluşacağı bir projenin de inşasına başlamış olacağız ve söz verdiğimiz şekliyle de üç yıl içerisinde yeni Fikirtepe'yi hep birlikte inşa edecek adımları atmış olacağız.

Diğer başlığımız, “Sel ve Heyelan Riski Altındaki Yapıların Dönüşümü.” Bu da aslında, Komisyonun bence önemsemesi gereken bir durum çünkü artık iklim değişikliğini, iklim değişikliğinin etkileriyle birlikte şehirlerimize olan etkilerini çok daha net bir şekilde görebiliyoruz. Karadeniz'de bilhassa iklim değişikliğinin etkilerinin giderek arttığını, sellerin, yağışların miktarının, sayısının, şiddetinin arttığını ve bu sayede şehirlere de etkisinin giderek arttığını hep birlikte görüyoruz. Bu kapsamda, 7 bölge için iklim değişikliği eylem planları hazırladık. 81 ilimizde bu üst ölçekteki eylem planları, illerimiz için 30 büyükşehir belediyemizden başlamak üzere eylem planları hazırlayacağız. İşte, Karadeniz'de, Giresun'da, Trabzon'da, Rize'de, Ordu'da yaşamış olduğumuz sel felaketlerini hepimiz dün gibi hatırlıyoruz.

Ekranda Giresun Dereli sürecine ilişkin detaylı bilgiyi görebilirsiniz. Yeni Dereli'nin inşasını yapıyoruz, burada da çok önemli bir süreç yürütüyoruz. Taşkın riski altında olan yapıların tamamının yıkımını gerçekleştirdik. Yine, taşkın riskinden uzak olacak, Devlet Su İşlerinin o elli yıllık, yüz yıllık debilerini hesaba alarak bir proje ortaya koyduk ve hemen bu alandaki bütün binaların yıkımını gerçekleştirdik. Yeni Dereli'nin inşasına da, konutlarımıza hızlı bir şekilde devam edilmektedir. İnşallah, altıncı aydan itibaren de konutlarımızı vatandaşlarımıza teslim ediyor olacağız. Dere güzergâhı üzerinde bulunan ne kadar yapı varsa, taşkın riski altında bulunan ne kadar yapı varsa tamamını tespit edip kaldırdık ve bunların yerine yeni, sağlam, güvenli, bizim mimarimize, kültürümüze, medeniyetimize uyacak şekilde konutlarımızın inşasını da gerçekleştiriyoruz.

Sanayi alanlarını dönüştürüyoruz; bu da çok önemli bir başlık. Çünkü depremden sonra şehrin sanayisinin, ekonomisinin ayakta kalması gerekiyor. Şehrin içinde sıkışmış kalmış, şu an hem şehre hizmet veremeyen, gelen vatandaşa tam anlamıyla hizmet veremeyen, esnafın orada mutlu olmadığı ve şehrin içinde kalmış çöküntü alanlarını şehrin dışına, sağlam, güvenli alanlara taşıyacak projeleri yapmaya gayret gösteriyoruz. Bu kapsamda, Toplu Konut İdaresi Başkanlığımız eliyle 7 bin sanayi sitesinin yapımını tamamladık ve 10 bin sanayi sitesini içeren projemiz de sahada fiilen devam etmektedir. Bu kapsamda, Ankara’da, Trabzon’da, Uşak’ta, Aksaray’da, Diyarbakır’da, Kayseri’de eski sanayi sitelerini yeni yerlerine taşıdık ve şu an 26 sanayi alanımızda da çalışmalarımız 10 bin bağımsız bölüm olacak şekliyle devam ediyor. En son, Konya’da 2 milyon 80 bin metrekarelik alanda 2.690 bağımsız bölümden oluşan Konya eski sanayi diyeceğimiz, Karatay Sanayisi diyeceğimiz alanda -şehrin içinde kalmış, artık çöküntü hâline gelmiş, birçok sosyal çöküntünün yaşandığı ve orada tam anlamıyla şehre de, vatandaşa da hizmet veremeyen- projeyi başlattık ve bu kapsamda 2.690 sanayi sitesini inşa ediyoruz. Samsun’da 1.600 bağımsız birimden oluşan sanayi sitesi inşasına Toplu Konut İdaresi Başkanlığımız başladı. Burada da, Samsun’da Canik ilçesinde şehrin içindeki o sanayi sitemizi Toybelen’de belirlediğimiz alana taşıyoruz ve burada da şehre hem yeşil alan hem de sosyal donatı ihtiyacını karşılayacak inşaatlarımızı başlatmış durumdayız.

Diğer başlığımız “Tarihî Kent Meydanları”; bu da çok çok önemli. 81 ilimizin her birine gittiğimizde, hemen hemen her ilimizde şehre ilişkin, ecdadımızdan, gerek Selçuklu döneminden gerek Osmanlı’dan ya da başka bir döneme ait bir eserle, bir yapıyla karşılaşabiliyoruz; bazen bir sütunla, bazen bir camiyle, bazen bir medreseyle karşılaşıyoruz. Baktığımızda, bir kere buradaki tarihî alanları, tarihî değerleri korumak adına etrafında ne kadar riskli alan, riskli yapı varsa o alanların ihyasını yapacak, oradaki tarihî eserlerimizi gün yüzüne çıkaracak, onların restorasyonunu yapacak projeler yürütüyoruz. Bu projelerin başlığı da... “Tarihe vefa, geçmişe saygı” sloganıyla 44 ilimizde bu projelerimizi yürütüyoruz. Bu anlamda, 79 tarihî meydanımızı ihya ediyoruz.

Önemli örnekler var: Ankara Hergelen Meydanı’yla başlayıp tarihî Kale aksına kadar olan projemizi; orada Gençlik Parkı ile Atatürk Kültür Merkeziyle yapmış olduğumuz yeni millet bahçesiyle, oradaki Atatürk Orman Çiftliğiyle birleştireceğimiz bir ekolojik koridor üzerinde olacak ve Ankara’nın yatayda nefes almasını sağlayacak, oraya gittiğinizde o tarihî meydana tarihî eserleri, tarihî değerleri gönül rahatlığıyla gezebileceğiniz bir proje olacak. Buradaki esnafımızı mağdur etmeyecek şekilde yine Toplu Konut İdaresi Başkanlığımızın belirlemiş olduğu rezerv alanına, oradaki Spotcular Çarşısı dediğimiz alanı yeni alanına taşıyoruz. Oradaki oteller için bir rezerv alan tespit ettik, otellere rezerv alanımızı veriyoruz ve buranın da aslına uygun bir şekilde inşasını gerçekleştiriyor olacağız. Bu kapsamda, yapım ihalesini yaptık ve buradan da artık Kale aksına doğru yürüyeceğiz. Orada, Altındağ’da Altındağ Belediyesinin olduğu yeri bir meydan hâline getiriyoruz, meydanın altında otoparklar olacak ve oradan da inşallah, 3’üncü etapta Kale ve çevresinde kentsel dönüşüm projesini yapıyor olacağız.

Konya Mevlâna Meydanı, “Her ne olursan ol, gel.” dediği Hazreti Mevlâna’nın... Mevlâna Müzemizin, Selimiye Camimizin hemen karşısında yer alan bizim tarihimize yakışmayan ve riskli olduğunu tespit ettiğimiz binalar vardı, Altın Çarşı ve Mevlâna Çarşısı. Bu alanları yıktık ve bu alanlarda da -ekranda sol üst köşede gördüğünüz- aslına uygun, oradaki tarihî eserleri gün yüzüne çıkaracak bir proje yürütüyoruz ve bu kapsamda, projemizin ihalesini de yaptık.

Erzurum'a gittik, Erzurum'da Ulu Cami ve çerçevesinde hem millet bahçesi yapıyoruz hem de oradaki riskli yapıların dönüşümünü yapıyoruz. Bu projemiz de başladı, şu an sahada fiilen yapılmaktadır. Orada da tarihî değerleri ortaya çıkaracak adımı attık. Diyarbakır Suriçi'nde de aynı anlayışla projelerimizi gerçekleştirdik ve yapım sürecini tamamlayıp vatandaşlarımızın hizmetine sunduk.

Kayseri Kaleiçi, Afyonkarahisar Mısri ve İmaret Cami etrafında, Yozgat merkez Çapanoğlu Cami etrafında, Kastamonu merkez Nasrullah Cami çevresinde, Niğde merkez kale etrafında... İnanın, o projeyi gördüğünüzde Niğde'ye gelen turistin yüzde 50 artacağını ben bugünden inşallah garanti ediyorum. Şehre yakışacak, şehrin o tarihî değerlerini öne çıkaracak çok önemli bir proje olacaktır. Kastamonu merkezde yine bu projeyi yürütüyoruz.

Zonguldak'ta, emeğin, alın terinin şehri Zonguldak'ımız için çok önemli bir süreç yürütüyoruz. Sahilde sahil düzenlemesi yapıyoruz ve burada ne kadar metruk, ne kadar riskli bina, ne kadar riskli yapı varsa yıktık. İlk etabının ihalesini Toplu Konut İdaresi Başkanlığımız yaptı ve inşallah Ramazan ayında Sayın Cumhurbaşkanımızın teşrifleriyle hem sahildeki bu düzenlemeyi hem oraya yaptığımız Selatin Cami'sini; yine, arkasında "lavuar alanı" dediğimiz kömür yıkama alanı var, bu kömür yıkama alanındaki projenin de peyzaj düzenlemesini bitirerek Zonguldak'ımıza kazandırmış olacağız; Zonguldak bir kimliğe, bir hüviyete kavuşmuş olacak. Yine, şehrin içinden geçen bir köprümüz var; şehri bölen, şehirdeki yaşamı bölen köprüyü de kaldırarak adımları atıyoruz. Bunun altındaki ticari üniteleri başka alana taşıyacak rezerv ticari üniteler yaparak inşallah bu yapım sonrasında da oradaki köprü ve yol düzenlemesini yeniden yapacak projeyi yapıyoruz.

Muş merkezde önemli projemiz var. Bursa'da Ulu Cami ve Hanlar Bölgesi'ni boşaltıyoruz. Orada Ulu Cami'ye, Hanlar Bölgesi'nin silüetine zarar veren ne kadar bina varsa yıkım sürecine başladık ve bu kapsamda 100 milyon liralık bir kamulaştırma sürecini ki o binaların hepsi riskli... O riskli binaları da ortadan kaldırarak şehir meydanını da ihya etmiş olacağız. Kütahya'da, Sinop'ta yine şehirlerimizin meydanlarını ihya etmek adına projelerimiz var.

Diğer başlığımız, "Tarım Köy uygulamamız." Tarım Köyde bu da çok önemli; köylerimizdeki güvenli yapı stokunu artırmak ve bu anlamda köye dönüşümü sağlamak adına 45 ayrı projede 7 bin tarım köyü uygulamasının yapımını Toplu Konut İdaresi Başkanlığımız yaptı ve vatandaşımızın hizmetine sundu.

Şu an devam eden çok önemli projelerimiz var. Siz de gittiniz, gördünüz, Elâzığ'ımızda, Malatya'mızda, yine İzmir'imizde Karaburun'da Tarım Köy uygulamaları yapıyoruz. 81 ilimize bu kapsamda yazılar yazdık ve gelen talepler doğrultusunda da çalışmalarımızı yapmaya gayret gösteriyoruz. Bu projeyi çok önemsiyoruz. Yani bu proje kapsamında kırsal gelişimin hızlandırılması adına sağlam, çelik konstrüksiyondan yaptığımız, yanında vatandaşlarımızın yine her türlü ihtiyacını giderecek sosyal donatılarıyla, ahırıyla, oradaki işte, ihtiyaçlarını giderecek tüm alanlarla birlikte inşasını yapmaya gayret gösteriyoruz. Bu projelerimiz de sahada fiilen devam etmektedir.

Bunun dışında yine, şehrin içinde kalmış çöküntü alanların bir tanesi de maalesef hayvancılığımızın yoğun olduğu şehirlerde; örneğin, Ağrı'da, şehrin içine girdiğinizde, şehre girerken hemen sol tarafınızdaki mahallede ahırların çok fazla olduğu ve orada yine yaşamın sürdürüldüğünü görürsünüz, şahit olursunuz. Bu kapsamda yine, şehirdeki dönüşümü sağlayacak, kentsel dönüşümü sağlayacak seferberliği, istihdamı, tarımı artıracak ve buradaki vatandaşlarımızın daha mutlu alanlarda yaşamasını temin edecek bir proje yürütüyoruz. 550 milyon lira yatırım değeri olan 350 tane ahır projemiz var; yine, 3 tane veteriner binası da olmak üzere projemizin ihalesini yaptık. 50 baş, 75 baş ve 100 baş olmak

üzere 350 tane ahır inşası yapıyoruz ve 550 milyon lira yatırım değeri var ve bu sayede yaklaşık o 350 ahırımız da vatandaşlarımıza istihdam sağlayacak, katkı sağlayacak, 15 bin baş burada beslenebilecek, yine veteriner binalarımız da oradaki vatandaşlarımıza hizmet verecek.

Bölgesel otoparklar çok önemli. Bu kapsamda Türkiye’de bugün takriben 24 milyon araç söz konusu, bunun yaklaşık 5 milyonu da İstanbul’da ve baktığınızda ülkemizdeki 21 ilin nüfusundan fazla araç İstanbul’da. Bu gerçekten hareketle de hem kentsel dönüşümü hızlandırmak hem de bu kapsamda şehrin içindeki trafiği, otopark sorununu çözmek adına projeler yürütüyoruz. Ümraniye’de ve Sancaktepe’de bu projelere başladık ve belediyelerimizle birlikte ortak yürüttüğümüz proje çerçevesinde binaları yıkıyoruz, üstünü meydanlaştırıyoruz ve burada deprem sonrası toplanma alanları, yine altında da kapalı otoparklarla birlikte projelerimizi yürütmeye gayret gösteriyoruz.

Tüm bu sunumlardan sonra bizim gördüğümüz ve çözüm önerisi olarak değerlendirdiğimiz başlıkları sizlere arz etmek isterim. 3 başlıkta çözüm önerilerimizi sıralayarak da sözlerimi tamamlamak istiyorum. İlk başlığımız, belediyelerimizin dönüşüm sürecindeki eksiklikleri ve yapmaları gerekenlere dairdir. Şunu da ifade etmek isterim ki: Bugün birçok kurumumuzun, AFAD’ımızın hazırladığı senaryolara göre, çok ciddi can ve mal kaybımız olacağı aşîkârdır. Bunu hepimiz çok net bir şekilde biliyoruz ve şunu da çok yaşadık, tecrübe ettik: Depremden önce harcamadığımız her 1 lira, depremden sonra 7 ila 10 lira olarak karşımıza çıkmaktadır; yani bugün 1 liraya yapacağınız işi depremden sonra 7 ila 10 liraya yapmak durumunda kalıyorsunuz. Bu anlayıştan hareketle, önce, dönüşümü hızlandırmak istiyorsak bir an önce 20 yaş ve üstü tüm binaların risk durumlarını belediyelerimizle birlikte tespit etmek zorundayız. Dönüşüm işlemlerini bir an evvel gerçekleştirmek zorundayız ve artık şehir merkezlerinde olan depremlerin eskisi gibi değil de daha fazla etkileri olacağını düşünüyoruz çünkü bir enkazın altında kalan 1 veya 2 kişiden bahsetmiyoruz. Şehirlerimizde yıkılması gereken binaların içinde artık 1 veya 2 daire yok. Bunların içerisinde 20 daireli, 30 daireli, 40 daireli, 50 daireli olan binalarımız var; buradan 1 tanesinin yıkılması bile enkazın altında yüzlerce vatandaşımızın kalması anlamına geliyor.

Şunun altını da özellikle çizmek isterim ki: Ne siyasi partilerimiz ne kamu ne de belediyelerimiz dönüşümden dolayı oy kaybetme endişesi taşımamalıdır ve hep birlikte adaletli, şeffaf ve katılımcı bir dönüşüm sürecini Türkiye’nin her yeri için işletirsek bu sürece vatandaşlarımızı ikna etmemiz çok daha kolay olur. Bence hakikaten milletimiz buna hazır, biz bunu sahada net bir şekilde görüyoruz çünkü Sivrice merkezli depremde, Elâzığ’da, Malatya’da, İzmir’de, Giresun’da bizzat bunlara şahit olduk. İzmir’de yaşanan deprem sonrasında, yine İstanbul Silivri merkezli yaşanan depremden sonra da vatandaşımız panik içerisinde, dönüşüm sürecini hızlandırmak adına, yine burada talepleri oldu. Bu talepler çerçevesinde ben vatandaşımızın, milletimizin deprem dönüşüm sürecine hazır olduğunu görüyorum. Bu nedenle dönüşümü herkes kabullenmiş ve aslında bir beklenti içerisine girmiş durumda.

Tabii, herkes dönüşümde rantı, metrekare hesabını değil, çocuklarımızın hayatını ve geleceğini düşünmek zorundadır. İnsanımız kentsel dönüşümüne “evet” derken mağdur edilmek istemiyor. Bir an önce bu süreçten çıkıp en az maddi külfetle ve yerinde dönüşümle bu işin çözülmesini bizden bekliyor ve 2012 yılında çıkan kanunla birlikte biz ilçe belediyelerimize riski tespit edip yıkma yetkisi verdik. Yani binalara girip riskli olup olmadığının tespitini yapabilirler, bu yetkiyi belediyelerimize verdik ve o yetkilendirme de herhangi bir siyasi konjonktürle de değişmedi. Belediyelerimizin yetkileri bu anlamda devam etmektedir. Bu konuda aktif olan belediyelerimiz, ilçelerimiz var, ancak olmayanlar da var. Bu kapsamda çok daha aktif olmalıyız, yetkilerimizi kullanmalıyız ve Bakanlık olarak resen uygulama yetkilerimizi size anlattım, sahada uygulamaya gayret gösteriyoruz. Belediyelerimiz de bu yetkilerini kullanmalıdır, tespitleri yapmalıdır, yıkımları gerçekleştirmelidir. Bir taraftan da verilebilecek her türlü

desteği de hep birlikte vermeliyiz çünkü kentsel dönüşüm çalışmalarının en önemli işlem yürütücüsü yerel yönetimlerdir. Hiçbir kentsel dönüşüm çalışması yerel yönetimlerin desteği olmadan başarılı olamaz ve bu kapsamda yerel yönetimler bünyesinde yeterli teknik birikime sahip personelin bulunması da önemli.

Yine, bir seçim bölgesinde bir seçim döneminde tamamlanamayan projelerin diğer dönemde de kabul ve destek görmemesi bizim sahada gördüğümüz önemli bir problem. Mali yetersizlik ve güven eksikliği nedeniyle de projelerde belediyelerimiz maalesef istenen başarıya ulaşamamaktadır. Tüm bu sorunları sizlerle birlikte gidirmemiz gerekiyor. Bence Komisyonumuzun yapması gereken en önemli çalışması budur.

Biz hakikaten saha mühendisiyle gerek TOKİ’de gerek Emlak Konutta gerek Bakanlık sürecinde kentsel dönüşümün serencamını sahada bilfiil gördük, şahit olduk ve şunu da net biliyoruz ki: Özellikle, kentsel dönüşüm, deprem dönüşümü konusunda yanına varmadan hiçbir duvarı aşamazsın. Bu kapsamda her ilimizdeki bu alanları istinasız gezmeye gayret gösterdik. Vatandaşlarımızla, sivil toplum örgütlerimizle, belediyelerimizle istişare hâlinde olduk ve sahadan aldığımız bilgilerle her türlü olumsuzluğu, haksızlığı, adaletsizliği giderecek çalışmaları da sizlerle birlikte yapmaya gayret gösterdik. Bu vazifede belediyelerimizle birlikte vatandaşlarımızla görüşerek, istişare ederek hızlıca sonuca gidilecek ve dönüşümü tamamlayacak olan burada en önemli aktörlerden bir tanesi de belediyelerimizdir. Bugün üzülererek söylemek gerekir ki bazı belediyelerimiz maalesef bırakın depremde bütçe oluşturmayı depremle ilgili oluşan bütçelerini de 6, 7 kat düşürecek kararlar alıyor ve birçok belediyemiz geçmişten beri yapılan çalıştay sonuçlarını özetlemekten, deprem “master” planlarını özetlemekten başka bir şey maalesef yapmıyorlar ama her gittikleri yerlerde de baktığımızda “Deprem en önemli gündemimiz.” demekten de geri durmuyorlar.

Biz belediyelerimize “Şehirlerinize ait kentsel dönüşüm strateji belgelerini hazırlayın.” dedik. Ne zaman dedik? Kartal’daki bina yıkıldığı gün dedik, hemen hemen iki yıl oldu. İki yıl önce söylediğimiz süreçte sadece 23 ilimizden ve 922 ilçenin de 23’ünden geri dönüş aldık ve belediyelerin bu anlamda çalışmalarının devam ettiğini görüyoruz.

Tabii, belediyelerin hedefi milletimizin, vatandaşımızın mutluluğu olmalıdır, mutluluğun kalıcı olmasını temin etmeleridir ve bir daha acılar yaşanmaması için de kentsel dönüşümü bu kapsamda hızlı, kararlı bir şekilde yürütmek durumundalar. Biz belediyelerimize buna ilişkin verilmesi gereken her türlü teknik desteği, mali desteği, planlama desteğini, İller Bankası Genel Müdürlüğümüz kanalıyla finans desteğini, Emlak Katılım Bankamızla proje desteğini veriyoruz, vermeye de hazırız. Belediyelerimiz de artık bu anlamda gerçek ve ilk vazifeleri olan dönüşümde karar kılmalı ve seferberlik şuuruyla hareket etmelidir diye düşünüyoruz.

Birçok belediyemiz bize kentsel dönüşüm projeleriyle ilgili vatandaşların kentsel dönüşümde ekonomik şartlarının, gelir durumlarının düşük olduğunu ve finansman sorunları yaşadığını ifade ediyorlar ve hane halkı gelirleri itibarıyla da bu süreci dönüştürmenin imkânsız olduğunu dile getiriyorlar. Biz de diyoruz ki: “Bu kapsamda biz kentsel dönüşüme destek olmak amacıyla arazi desteği, planlama desteği, kamulaştırma desteği, yapım desteği -Toplu Konut İdaresi Başkanlığımız eliyle yine yapım desteği- vermeye hazırız.”

Tabii, burada belediyelerimiz de sisteme, bütçelerine bu işe ilişkin ciddi bir kaynak ayırmak zorundalar. Bunu zorunluluk hâline getirmek zorundayız ve bu kaynağı da her geçen gün artırmak durumundayız. Emlak Katılım Bankamızla da güçlendirme ve yerinde dönüşümle ilgili garantör rolü üstlenecek bir süreç yürütüyoruz ve bu kapsamda da projesini yapacak vatandaşlarımıza kredi

vermek ve bu sözleşmeye ortak olmak suretiyle -yapımı da teknik elemanlarımızca takip ederek- 400 baz puanlık finans desteğini bankamızın finans anlamında, teknik yeterlilik anlamında uygun gördüğü projelere vereceğiz.

Peki, bunlar dışında önümüzdeki dönemde ne yapılmalıdır? Doğal afet sigorta sistemi geliştirilerek kentsel dönüşüm uygulamalarında kullanılmasının önü açılmak zorunda deprem sonrasındaki afetin dışında deprem öncesinde de bir sigorta sistemini hayata geçirebiliriz, yerel yönetimlere proje bazında uzun vadeli kredi imkânları sağlanabilir, düşük gelirli olduğu tespit edilen hak sahiplerine yönelik faizsiz veya çok daha düşük faizle kredi vererek onlara yine bu süreçte destek olabiliriz.

Orta hasarlı binalar yine sahada önemli bir sorun, problem olarak karşımıza çıkıyor çünkü bir orta hasarlı bina bir yıl içerisinde eğer güçlendirilmezse bir yıl sonra ağır hasarlı binaya dönüşüyor ve bu anlamda da yıkılmak durumunda. Bu orta hasarlı binaların yapısını da güçlendirmek adına buradaki desteğimizi artırmak durumundayız. Riskli alanlarda ve binalarda yaşayan vatandaşlarımıza ilişkin gerek kamulaştırma gerek satın alma bedellerinin karşılanabilmesi gibi yeni finansman kaynakları gerektiren alanımız da bu kapsamda mevcut.

Ülkemizdeki 6,7 milyon bağımsız bölümün dönüşüm maliyeti yaklaşık 2 ila 3 trilyon TL arasında; bu, tek başına bir devletin açıkçası karşılayabileceği bir meblağ değil. Bu konuda yapıların dönüşümünü Bakanlığımızla birlikte yerel yönetimlerimizin, vatandaşlarımızın, sivil toplum örgütlerimizin, tüm siyasi partilerimizin siyasetüstü bir anlayışla el birliği içerisinde, herkesin taşın altına elini koyarak yapması, gerçekleştirmesi gereken bir süreçtir. Bu konuda biz her bir vatandaşımıza şu çağırıyor yapıyoruz: 84 milyonluk o büyük ailemizle birlikte yerinde, hızlı, gönüllü yapacağımız ve en yakın zamanda sağlam, güvenli konutlara onları taşıyacağımız sürece ilişkin her türlü desteği vereceğimizi burada Komisyonun önünde de bir kez daha ifade etmek isterim ama burada hep birlikte de bu süreci yürütmeliyiz. Biz istiyoruz ki bir daha anneler ağlamasın, ocaklara ateş düşmesin. Bu çarpık yapılaşmayı ortadan kaldırmış ve dönüşümü tüm unsurlarıyla gerçekleştirmiş bir Türkiye istiyoruz. Ülkemiz bu anlamda güçlü ekonomisiyle, belediyelerimizin tecrübesiyle, inşaat sektörümüzdeki başarılarımız göz önünde bulundurulduğunda bu acil dönüşüm seferberliğini hep birlikte başarabilir, başaracağız.

Ben tekrar Komisyonumuza, siz Değerli Başkanımıza, değerli milletvekillerimize, üyelerimize çok çok teşekkür ediyorum ve toplantımızın hayırla vesile olmasını diliyor, bir kez daha hepinizi sevgi, saygı ve hürmetle selamlıyorum.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Sayın Bakanımıza bu kapsamlı sunumlarından dolayı çok teşekkür ediyoruz, emeklerine sağlık.

Ağzınıza sağlık Sayın Bakanım.

Değerli basın mensuplarına çok teşekkür ediyoruz. Toplantımızın bundan sonraki kısmını değerli Komisyon üyesi milletvekillerimizin -Sayın Bakanımızın da müsaadeleri olursa- soru ve cevaplarıyla inşallah tamamlayacağız.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığımız gerçekten -sunum dâhilinde izlediğimiz- Türkiye'mizin her bir köşesinde depreme güvenli konut üretimi ve kentsel dönüşüm kapsamında bu güvensiz konut stokunu bir yandan dönüştürürken bir yandan da sağlıklı şehirleşmeyi ve şehirlerimizin tarihsel, doğal ve ticari bütün cazibesini tekrar ortaya çıkaracak bir anlayışı hayata geçirmiş durumda. Büyükşehirlerin üzerindeki göç baskısının da azalmasının bu noktada orta ölçekli illerimizin aynı zamanda kırsal bölgelerimizin de cazibesinin artmasından geçtiği bilinciyle köy projelerinin de birbirinden güzel örneklerini bizlere göstermiş oldular.

Tabii, Çevre ve Şehircilik Bakanlığımız yapı denetim sisteminden beton izleme sistemine, bina kimlik sisteminden üç boyutlu coğrafi bilgi sistemleri kapsamındaki KENTGES projelerine, millet bahçelerinden aynı zamanda da yeni Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği'ne kadar çok geniş bir alanda gerçekten hem bu güvensiz yapı stokunu en kısa zamanda dönüştürmek hem de bu vesileyle de Türkiye'de yılların getirdiği sağlıksız kentleşmenin ortaya koyduğu sorunların da önüne geçmek adına Türkiye'nin dört bir köşesine çok güzel projeler uyguluyorlar. Hem teknik anlamda hem bütün insani yaklaşımlarla tarihsel dokuya verdikleri önem anlamında da Sayın Bakanımızın şahsında tüm Bakanlık kadrolarını tebrik ediyoruz, teşekkür ediyoruz.

Şimdi, söz isteyen değerli milletvekillerimiz var.

İstanbul Milletvekilimiz Gökan Zeybek.

Buyurun Sayın Vekilim.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, değerli bürokratlar; hepinizi de bu uzun ve ayrıntılı sunumdan dolayı kutluyorum, teşekkür ediyorum.

Öncelikli olarak Türkiye Büyük Millet Meclisinde 5 siyasi partimizin ortak önergesiyle kurulan bu Komisyonun görev süresi içinde yaptığı çalışmalarda ben, performansıyla Sayın Başkanımız Recep Uncuoğlu'na da şahsınızda teşekkür ediyorum.

Neredeyse konuşulmadık konu kalmadı, üzerinde görüş alışverişinde bulunmadığımız herhangi bir konu kalmadı. O nedenle -kendi açımdan en azından diyeyim ama- Komisyon üyelerimizin büyük bir çoğunluğunun deprem riskiyle ilgili pek çok konuyu haiz olduğunu, bu konuyla ilgili çok ayrıntılı bilgiye artık ulaştıklarını düşünüyorum. O nedenle sizin şahsınızda Divana ve Komisyon çalışmalarına eksiksiz katılıp gerek Meclis çalışmalarında gerekse alandaki çalışmalarda katkı sunan değerli vekillere de teşekkür ediyorum.

Şimdi, İstanbul Milletvekili olduğum için izninizle ağırlıklı olarak İstanbul'la ilgili konuşmak istiyorum. Bu konuda, tabii, şöyle bir durum var Sayın Bakanım: Yani, İstanbul gibi dönüşüme tabi, sizin listenizde 1,2 milyonluk bir yapıdan bahsediliyor. Kamunun, belediyelerin bütün bu süreç içerisinde dönüştürecekleri yapı onun toplam yüzde 10'una bile ulaşamaz yani bizim burada vatandaşın, müteahhidin, ticaret erbabının, ticaret odasına bağlı olan müteahhitlerin yurttaşın kendi binasını kırıp yeniden yapmasıyla ilgili süreç önündeki engelleri bir bir kaldırmamız gerekiyor.

Ben, İstanbul'dan Ankara'ya gelirken gece Otopark Yönetmeliği'nde bir değişiklik oldu. Uzun zamandır 7 kez ertelenen Otopark Yönetmeliği galiba son hâline geldi. Çok ayrıntılı inceleyemedim ama özellikle dönüşüme tabi olan binalardaki Otopark Yönetmeliği'nin herhangi bir boş arsadan ya da bir kentsel dönüşüm alanındaki ada bazındaki çalışmalardan farklı biçimde değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymamız lazım. Şimdi, iki türlü dönüşümü hedef almamız lazım; bir tanesi parselin kendi içinde binayı yıkıp aynı imar koşullarına göre binayı yapmak, bir de ada bazında ya da bölge bazında dönüşüm... Ağırlıklı olarak bizim sıkıştığımız nokta şu: İstanbul'da artık düşük yoğunluklu, geniş boş arazili yerler kalmadı. Bunlar müteahhitler eliyle, kurumlar eliyle bir biçimiyle dönüştü. Şimdi, imar yoğunluğu 3,5, 4, 5, 6, 10 emsal parsellerin dönüşmesiyle ilgili, bu riskin ortadan kaldırılmasıyla ilgili sıkıntılar var. Bu konularla ilgili bazı önermelerimiz olacak, çok ayrıntıya girmeden, ben, onları ayrıntılı rapor hâlinde izninizle Komisyon Başkanımıza sunacağım.

Gönüllülük, yerinde dönüşüm, hızlı dönüşüm; yüzde 100 katılıyorum ama gönüllü dönüşüm noktasında da Elâzığ ve İzmir konusunda da benim gördüğüm eksiklik şu: Bu gönüllü dönüşümde artık bizim yurttaşın karar sürecinin daha başlangıcında girmesi gerekiyor. Bakın, Elâzığ'da çok hızlı

işler yapılmış ama vatandaş o sürecin içine belki... Bundan sonra olmamasını umuyorum. Artık bizim üniversite eğitimi görmemiş ailelerimiz kalmadı yani her ailede bir tane üniversite mezunu ya kardeş var, ya çocuk var, ya eğitilmiş insanımız var; o nedenle insanlar kendi gelecekleriyle ilgili süreçte, karar sürecinde mutlaka olmak istiyorlar. O nedenle, yerinde dönüşüm, evet; hızlı dönüşüm, tamam ama bu gönüllü dönüşümün içinde mutlaka herkes sürece katılmalı. Burada sadece sorun sahibi olan insanların değil, aynı zamanda ticaret odalarının da süreç içine girmesi lazım yani bu konuda üniversitelerin girmesi lazım, meslek odalarının girmesi lazım. Bu paydaşların sayısını ne kadar artırıp yükü ne kadar azaltabilirsek sorunu o kadar hızlı çözeceğimize inanıyorum.

Bakın, bir oran var, parsel bazında 1,5 oran emsal artışında KDV'den istisna hükmü vardı. Ben İstanbul'la ilgili bu hükmün 2'ye çıkarılmasının daha verimli olacağını düşünüyorum yani bu emsallerdeki 1,5 artış bence sorunu çözmeye çok yetmiyor, alandan aldığım bilgiler, bunun artırılmasına da ihtiyaç var.

200 bin TL'lik destek; 120 bin liradan 200 bin liraya çıkan kamu desteği çok önemli ama şöyle bir handikapla karşılaştık: İki yıl içinde demir, çimento ve keresteye gelen fiyat artışları... Yani 125 bin liranın satın alma gücü ile 200 bin lira arasında bir fark oluşmadı. Enflasyonun çok üzerinde bir artış geldi ama demirin uluslararası piyasadaki yüksek fiyatı, işte 40-50 milyon tonluk çimentonun yurt dışına ihraç edilmesi ve kereste fiyatlarının da dünyada anormal yükselmesiyle özellikle kaba inşaat fiyatlarında -sizin de malumunuzdur- çok yüksek artışlar meydana geldi. O nedenle, çok başlangıçta, ocak ayında 200 bin TL'lik artış çok iyi gözükse bile maalesef maliyetlerin 300-350 bin TL'lere kadar çıktığını görebilmekteyiz.

Bir başka önemli nokta şu: İstanbul'da 15,5 metre ve üzerindeki TAKS ve "h" verilen binalarla ilgili, bu dört tarafa 1,5 metre çıkmayla ilgili mutlaka İmar Yönetmeliği'ne bir düzenleme koymamız lazım. Bakın, yüksek ölüm yaşanan binaların tamamı 8-10 katlı ve dört tarafına 1,5 metre çıkma var, artı bunların zemin katlarında da "yumuşak kat" dediğimiz dükkân katları var. Şimdi, bunlarla ilgili plan bize şu handikapı getiriyor, diyor ki: "TAKS 0,20 ya da 0,25; "h" 12,5 metre ya da 15,5 metre ya da 21,5 metre ya da 24,5 metre..." Şimdi, böyle olunca da vatandaş madem ki TAKS 0,25... Bakın, "h", temeller, zemin katlar, H zemin katlar, T zemin katlar, I zemin katlar yapıyor; e, dört tarafına 1,5 metre çıkıyor, 0,25 TAKS'lar 0,45 KAKS'lara geliyor, kat alanı 0,45. E, bu binalar da alttan ya da burulma yöntemiyle gelen yanal kuvvetler karşısında da birden fazla darbeye maruz kaldığı için, işte Bornova'da ya da Bayraklı'da gördüğümüz binalar gibi ya da başka büyük depremlerde, çok yüksek sayıda can kaybı yaşadığımız binalarda olduğu gibi yıkılıyor. Bununla ilgili, dönüşüme ilişkin bu süreci rahatlatacak hükümlerin yönetmeliğe mutlaka konması gerekir.

Başka bir sıkıntı şu: İstanbul'da parsel bazında ya da 2-3 parselin birleştirilerek ada bazında yapılmış olan dönüşüm projelerinde çöküntü alanlar oluştu. Bunlarda hukuki problemler ortaya çıktı, tapular devredildi, tapular üçüncü şahıslara satıldı. Bunların hukuki süreçleri iptal edilse bile başka yükümlülükler altına girdi. Şimdi, buralara mutlaka kamunun el atması gerekiyor yani bu çöküntü alanların, vatandaşın binalarının -10 daire, 20 daire, 30 daire- yıkılarak işte bir temel atılmış ya da hafriyat alınmış öyle perdeleri duruyor; bu çöküntü risklerinin hızla ortadan kaldırılması için bir çabaya ihtiyaç var.

Kâğıthane'deki heyelan bölgesindeki olay, doğrudan doğruya oradaki müteahhidin zamanında yapmış olduğu iksaların önündeki binayı tamamlamaması yüzünden iksa perdeleri zamanını doldurdu, ömrü tamamladı, bütün mahalle geldi. Yani 2 blok yapacaktı, birini yaptı -siz çok iyi biliyorsunuz- 2'nci bloka başlayamadı, iksa perdeleri koptu geldi, topuklarından açıldı. E, bunlarla ilgili de ayrı bir çalışmaya acil ihtiyaç olduğunu düşünüyorum.

Şimdi, 1983 yılında İstanbul'da askerî darbe sonrasında özellikle askerlerin kurduğu kooperatifler ya da o dönemde Anavatan Partisi'nin ilk iktidar döneminde çok ciddi sayıda İstanbul'da kooperatiflere arsa üretildi. Bu üretilen arsalar on-on beş yıl içinde binalar tamamlandı. Geleneksel yöntemlerle, elle ya da tamburalı beton makineleriyle yapılan bu binalar şu anda İstanbul'da en fazla risk taşıyan binalar. İskanlı, kat mülkiyetli ama bu binalar hem Yapım Yönetmeliği açısından hem işte demin dediğim gibi çıkmaların yüzünden hem de otuz kırk yıla yakın bir zamanda yapılmış olmaları yüzünden korozyona çok uğramıştır. Gaziosmanpaşa Öğretmenevlerinden Maltepe'deki Esenkent'e; Gaziosmanpaşa'dan Kartal'a, İstanbul'un, Sarıyer'in Ayazağa'sındaki bloklara kadar yüzlerce böyle kooperatifi sayabiliriz. Bunlarla ilgili mutlaka çok özel bir çalışmaya ihtiyaç var.

Esenler'le ilgili şöyle bir şey var: Esenler'de 7,2 milyon metrekarelik bir rezerv alanı oluşturuldu. Şimdi, bu rezerv alanını siz yetki olarak Esenler Belediyesine verdiniz ama... Ben tabii şunu bilmiyorum: Mesela, Bayrampaşa, Bahçelievler, Gaziosmanpaşa, Güngören, Bağcılar yani bu sürecin neresindeler? Mesela bu belediyelere bu rezerv alanı acaba pay edilmiş olsa yani TEM'in kuzeyindeki bu 7,2 milyon metrekarelik alanda bu belediyelere de 1'er milyon metrekarelik alan ayrılın ve bunlar da kendi riskli yapılarıyla ilgili... Demin söylediğim gibi, bu riskli yapılarda 8 emsal, 10 emsal var. E, şimdi, 3 emsal üzerinde bina yapılamadığına göre, bu yapılar da kaçak olduğundan yasallaşmadığına göre o zaman fazla olan hak sahiplerinin –işte Elâzığ'da gördük, İzmir'de de– bir binasının yerinde, diğerlerini rezerv alana aktarılmasıyla ilgili İstanbul'da nasıl bir çalışma var? Yani, bunun hızlandırılması gerektiği düşünüyorum. Bu konuyla ilgili de şunu söyleyeyim: İstanbul'daki riskli yapıların büyük bir çoğunluğunda kiracılar oturuyor artık yani İstanbul'da konut sahipliği; herkesin bir konutu yok, bazı insanların onlarca konutu var, 40 konutu var, 50 konutu var, çok insanın konutu var ve özellikle de bu riskli yapılarında kiracıyla oturmayı teşvik ediyorlar, bunlar devam ediyor.

Bu “bina levhası” dediniz, her binaya bir kimlik numarası. Bu, son derece doğru. Aynı zamanda Komisyon da bunları çok konuştuk. E, bunun hızla geliştirilmesi lazım ama aynı zamanda bizim coğrafi bilgi sistemimizin içindeki bütün paydaşların, bu ne olabilir? Nüfus hizmetleri müdürlüğü, belediyeler, AFAD, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü... Yani bir bina riskliyse bu binada kadastro işlem yapmamalı, nüfus hizmetleri müdürlüğü burada nüfus kaydı açmamalı, elektrik, İGDAŞ, diğer kurumlar buraya elektrik, su vermemeli, belediye burada emlak vergisi gibi –ne bileyim– başka birtakım işlemler yapmamalı, iş yeri ruhsatı açmamalı gibi coğrafi bilgi sistemlerinin mutlaka hızlı bir biçimde teklesmesine ihtiyaç var.

Esenler'le ilgili bir eleştirimi yapmak istiyorum: Esenler Dörtüol Meydanı'ndaki kentsel dönüşüm uygulaması son derece kötü olmuştur. Keşke, o meydandaki birkaç çöküntü yapı yıkılıp onlar rezerv konut alanına aktarılabilse ve Dörtüol Meydanı'ndaki caminin etrafı bütünüyle –İstanbul'da nüfusun en yoğun olduğu merkezdir Esenler– o merkezdeki yanmış 15 katlı bir iki bina yapılmıyorsa çok daha iyi olurdu. Yani biz, bu tür avantajları yaparken burada yurttaşın mülkiyet hakkına tabii ki saygı duyacağız ama kentin bugününü, yarını değil, elli sene, yüz sene sonrasını da mutlaka planlamamız gerekir. O nedenle tekrar söylüyorum: Dörtüol Meydanı'nda caminin dışında kalan o bütün çöküntü yapılar oradan rezerv konut alanına, emsal artırımı yapılarak, metrekare artışları yapılarak taşınabilseydi, 350-400 bin insanın yaşadığı Esenler'in tek meydanı, çok ciddi biçimiyle korunmuş olurdu.

Sayın Bakanım, şimdi, bir başka önerimiz şu: İstanbul'da bu dönüşümle ilgili –bu demin söylediğim gibi– kooperatif yapıları... Genelde bunların son katın çıkması yapılır, çatıları da yüzde 33 beşik çatıyla yapılmıştır. Şimdi, yeni yönetmelik, İstanbul'da yüzde 45 eğim, çatı arasına da dubleks yapma şansını veriyor. Şimdi şöyle bir durum var: Bu yoğunluğu artırır mı? Ben artırmayacağını düşünüyorum çünkü yönetmelik diyor ki: “Sen en üst katta 1 daire yerine 2 daire yap. Sağlı sollu dubleks yapabilirsin.” Fakat

bu dönüşüme tabi binalarda kat maliklerinin hiçbirisi son kattaki kişinin dubleks hakkını kullanmasına rıza göstermiyor, böylelikle de bu hak kullanılamıyor. Şimdi, İstanbul'da bu gündeme geldi ama olumlu karşılanmadı. Bunlara bağımsız bölüm numarası verilerek bu finansmanın faizinin karşılanması konusunda bir ortak mülkiyet tesis edilebilir. Yani bunların yapılmasıyla ilgili İmar Yönetmeliği'nde ek bir karışıklık yok; vatandaş anlaşabilirse son katı dubleks yapabilir, o dubleksini tek daire, çift daire yapıp sağlı sollu dubleks yaparak aynı metrekareyi kullanabilir. Bizim önerimiz: Bunların çatı katlarına bağımsız bölüm numarası verilmesi ama sadece dönüşüme tabi binalarda. Bir de iki bodrum kata kadar iskân ediliyor. Eğer bir bina dönüşüme tabi tutulmuşsa ve eğımden dolayı ikinci bodrum katından fazla kat iskân edilir hâle geliyorsa bunlarda da kat irtifakı kurularak ortak giderlerin ve finansman maliyetinin karşılanmasında kullanılabilir diye önerimi yapıyorum.

Şimdi, burada, Otopark Yönetmeliği'yle ilgili şöyle bir sıkıntımız var: O dün çözüldü ama özellikle İstanbul'un bu gecekondu yani çarpık kentleşmenin olduğu mahallelerde zemin katlardaki dükkânların kira bedelleri anormal derecede... Yani bina değerleri, dükkânların değerleri... Sayın İstanbul vekillerimiz bilir; 10 milyon, 20 milyonlarla ölçülecek dükkânlar var. İşte, Fatih'teki ana caddeyi düşünün, Gaziosmanpaşa, Bağcılar, Kağıthane'deki Gültepe ana cadde. Yani 50 bin nüfusun ticaretini yaptığı tek bir cadde varsa –çoğunlukla da mahallelerimizde böyle- o cadde de bir meydanın etrafındaysa siz orada bitişik nizam parsellerde otoparka giriş yapmak için zemin kattaki dükkân sahibini asla ikna edemezsiniz. Zaten onu ikna edemedikleri için de bu dönüşümler gerçekleşmiyor. Bu konularla ilgili Otopark Yönetmeliği'nde dönüşüme tabi binalarla ilgili ayrı bir hükme ihtiyaç olduğunu düşünüyorum.

Binalarla ilgili... Burada mühendis arkadaşlarımız var, meslek odaları da buraya geldi. Bir inşaat mühendisi ya da bir mimar 30 bin metrekareye kadar bir inşaatta şantiye şefliği yapabiliyor. Bunun mutlaka azaltılması gerekiyor yani inşaat mühendislerinin bu kadar işsiz olduğu, yılda 12 bin inşaat mühendisini, 5-6 bin mimarı mezun ettiğimiz bir dönemde bizim 30 bin metrekare, birbiriyle ilintisi olmayan yerlerdeki şantiye şefliği uygulamasını mutlaka daraltmamız gerekiyor. Biz şunu gördük ki: Bir inşaat mühendisine ihtiyaç olunan yer, beton dökülürken onun gelip başında durması değil; etriyeler bağlanırken; eğer bu kare kolonsa çapraz diyagonal etriyeler konuluyor mu, bu perdeyse çirozlar konuluyor mu, eğer bu kolon kiriş bağlantı yerlerindeki kirişlerin içinde etriyeler konmuş mu, bu bölgelerdeki tel takviyeleri doğru yapılmış mı? Bunları kontrol etmediği sürece bu binalar maalesef istenilen sonucu vermiyor, o nedenle de belli bir metrekarenin üzerindeki yapılar için bir şantiye şefi, 30 bin metrekareye kadar bir inşaatı kontrol edebiliyor ama eğer 2 bin metrekare için şantiye şefliği yapacaksa bunun belli bir, aynı bölge içinde daraltılmasının önemli olduğunu düşünüyorum. Bu aynı zamanda özellikle büyük şehirlerde coğrafi kısıtlılıklar dikkate alınarak yapı denetim firmalarının da görev yaptığı yani kuraya girdiği alanlarla ilgili de belli bir kısıtlamanın getirilmesi gerekiyor. Yani hem Tuzla'da hem Silivri'de bir yapı denetim firmasının aynı anda şantiyede... Hele ki bu 200 metrekarelik bir villaysa bunu kabul etmiyor, kurayı kabul etmiyor; vatandaş bu manada sıkıntı yaşıyor. Onu belirtmek istiyorum.

Riskli binalarla ilgili, boşaltma süresiyle ilgili... Biliyorsunuz beş ay süresi var yani tebligat var, arkasından şey... Bu çok uzun. Bunu yasayla on beş günlük bir zaman dilimine çekmek lazım yani bir bina riskliyse burada kanuni –hukukçu değilim ama- süreleri de dikkate alınarak bu süreler çok kısaltılmalı. Yani bir bina riskliyse burada beş ay içinde deprem olmayacağını kanıtı yok. Yine, burada 2/3 çoğunluk yerine yasanın öngördüğü yüzde 50 artı 1'in sağlanmasının bence süreci daha hızlandıracağını düşünüyorum.

Bir iki konuyu da şöyle ifade etmek istiyorum: Şimdi, Elâzığ'da ziyaretimiz sırasında, özellikle yer seçimleri konusunda şehrin merkezinde bir çöküntü alanı var; zayıf zemin, bu bölge de temelsiz ya da bodrumsuz binaların yoğun olduğu bölge. Bu bölgede yerinde dönüşüm olabildiğince dar tutulmuş, daha çok şehrin dört köşesinde rezerv alanları oluşturulmuş ve oraya doğru kayıyor. Şimdi, ben şunu anlayamadım, o konuda eleştirim var: Yani eğer kayalık bir zemine gidiyorsa niçin siz orada 5 katla sınırlıyorsunuz? Yani 5 katla sınırlandırıp... İşte Elâzığ'da en çok karşımıza gelen sorun 2 artı 1'ler; nüfusu fazla olan aileler diyor ki: "75-80 metrekare net, 2 artı 1 daireye biz sığmıyoruz." Ben de o zaman şu öneriyi getiriyorum: Yani kayalık bir zemin üzerinde, arazi de dağa doğru çıkıyorsa neden başlangıçta 5 katla başlayıp arkaya doğru 10-12 kata giden, hem de doğanın o silüetini koruyan projelere gidilemez? Ben, Sayın Cumhurbaşkanının "yatay mimari" kavramının bürokratlar tarafından haddinden fazla bir kural hâline dönüştürüldüğünü düşünüyorum. Bunu İzmir için de söylüyorum; İzmir'deki rezerv konut alanınızın tümünü de 5 kat yapmışsınız. Oysa orada –gittik biz oraya- KATO'lar kıramıyorlar kayayı. Mademki bu böyleyse; orada 9-10 bin bir rezerv konut üretiyorsunuz, İzmir'de ihtiyaç olan rezerv konut, bence on binlerden çok daha fazla yani bu bölgede yapı yoğunluğunu demiyorum ama bina yükseklikleri konusunda yeniden bir düzenlemeye ihtiyaç var. Niye bunu söylüyorum? İzmir Büyükşehir Belediye Meclisinden bir karar geçti, bu geçen karara göre de daha önce ruhsat almış, iskân almış binalar eski imar koşullarına göre yıkılıp yeniden yapılabilecekler.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Yapılamaz, tavsiye kararı o.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) - İlçe belediye meclislerinden de geçiriyorlar bunu.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Kararla olmaz bu iş, tavsiye kararı o.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Şimdi...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Biliyorum ben süreci.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) - Biliyorsunuz.

Ben de diyorum ki yani burada zaten imar planına göre 8 kat, o plan değişmedi.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – 8 yapabilir.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Peki, Bayraklı'da dolgu zeminde, alüvyon zeminde kazık temel çakarak 8 kat yapıyor ise biz niye o zaman Bayraklı'da rezerv alanda kayalık zemin...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Açıkta kalan biri var mı?

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Ben şöyle bakıyorum olaya: Buradaki bütün arkadaşlar aynı fikirde, bugün Bayraklı'da Bakanlığın ya da vatandaşın yaptığı dönüşümlerle yapılan binalar ayakta kalır ama onun yanındaki binaların hiçbirinin 7 şiddetinde İzmir depreminde ayakta kalma ihtimalini açıkçası biz çok görmüyoruz. Niye görmediğimizi de söyleyeyim. Buradan da şuna geleceğim: Binalarla ilgili ağır hasar ya da az hasarlı... "Orta hasar" kavramını bizim alüvyon zeminler üzerindeki yapılarla ilgili kesinlikle kaldırmamız gerekiyor. Yani kayalık zeminlerde, sağlam zeminlerde buna itiraz etmiyorum ama çürük zeminlerde hele de radye temeli olmayan yapılarda, tekil temelle, münferit ya da mütemadi temelle yapılmış olan 8-10 katlı binalarla ilgili orta hasar raporunun ben Bakanlıkça bir değerlendirmeye ihtiyacı olduğunu düşünüyorum. Bence "orta hasar" kavramının literatürden çıkarılarak ya az hasarlı ya da... Çünkü niye? Orta hasarlı binalar -yanlış söylüyorsam özür dilerim- artçı depremlerde ağır hasara dönüşüyor. İzmir'de 300'ün üzerindeki binayla ilgili böyle bir bilgi geldi bize; doğru, yanlış olabilir. Vatandaş "orta hasar" diyorsunuz, orta hasarlı binayla ilgili DASK'a gidiyor, DASK'tan para alamıyor. E, güçlendirmeye gittiğinde, DASK diyor ki: "Senin binan orta hasarlı, prim ödemeye devam edeceksin." Vatandaş evini boşaltmış, DASK'tan para alamıyor ama aynı zamanda DASK sigorta şirketi ona diyor ki: "Prim ödemeye devam edeceksiniz." Şimdi, burada

DASK’la ilgili kesinlikle bir düzenlemeye ihtiyaç var. Burada devlet bir kıstas koymalı, bir sınırlama koymalı ama vatandaşın bu ödeyeceği sigorta primlerini artırma konusunda ve hasar karşısında alacağı yardım konusunda da daha geniş bir düzenlemeye ihtiyaç var.

DASK’la ilgili benim başka bir önerim daha var: Nasıl ki bir binaya su faturası geldiğinde, 20 daireli bir apartmana su faturası geldiğinde ya da ortak elektrik faturası geldiğinde bu, paylara bölünerek herkesten tahsil ediliyorsa bir binada da DASK sistemi kişilerin keyfi müracaatına bağlanamaz. Çünkü böyle bir durumda bir binada 8-10 daire DASK’tan yararlanıyor, diğerleri yararlanmıyor. Bu binayı sigorta sistemiyle yıkıp yapmak istediğiniz zaman bir kısmı hak sahibi, diğerleri değil; bu konuyla ilgili kesinlikle bağlayıcı bir kurala ihtiyaç var. Her binanın bir emlak vergisi olduğu için acaba emlak vergilerine, işte “kültür varlıkları payı” gibi ilave edilerek, DASK primi ilave edilerek mi toplanmalı? Bu konuyla ilgili başka nasıl bir düzenleme getirilebilir bilmiyorum ama bir binada kişinin keyfi, isteğine bağlı olarak sigorta sistemi olamaz. Bunun yürümediği ve ciddi sıkıntılar çıkardığını belirtmek istiyorum.

Bir başka şey şu: Bayraklı’da Rıza Bey Apartmanı’yla ilgili sizin bir açıklamanız oldu. Biz sayın milletvekillerimizle birlikte cenaze sahiplerinin evlerini ziyaret ettiğimizde, cenaze sahibi yakınları bize bir talep iletiler. Bu konuda Sayın Cumhurbaşkanının ve sizin Rıza Bey Apartmanı’nın yerinde bir bellek anıtı ve aynı zamanda orada bir park yapılmasıyla ilgili bir açıklamanız var ama Valilikte bize yapılan sunumda bu, ifade edilmedi. Burada kat maliklerinin kendilerinin, kendi binalarının aynı yere yapılmasını istedikleri söylendi.

Şimdi, Sayın Bakanım, yasalarımızda fennî mesul suçlu, müteahhit suçlu; kat maliklerinin ya da bina yöneticilerinin riskli bir yapıyı gizleme, o binanın kusurlarını kapatma ve kat maliklerini bilgilendirmeye ilgili bir kusur yok. Rıza Bey Apartmanı ya da başka apartmanlarda gördüğümüz olay şu: Binasının riskli olduğunu gören kat maliki, bu binadan taşınıyor, bir alçı sıva, bir epoksiyle birtakım düzenlemeler yaptıktan sonra da bunu üçüncü şahıslara kiraya veriyor. Şimdi, burada, özellikle -belki Komisyon raporunda yazacak ama- kat maliklerinin hatasından kaynaklanan ölüm ya da yaralanmalarla ilgili kiracıların da hakkını koruyacak bir düzenlemeye ihtiyaç var. Yani burada mühendisler tutuklanıyor, binayı kırk yıl önce yapmış müteahhitler tutuklanıyor ama bu binayla ilgili riskli rapor belgesini çıkarmış ama gereğini yapmamış olan kat malikleriyle ilgili hiçbir işlem yapılmıyor; bu, doğru değil. Yani demin söylediğimiz bina, kimlik kartıyla birlikte üzerinde durulması gereken bir başka nokta.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANİ MURAT KURUM – Bu, onu çezecek inşallah.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Ama burada yaşamını yitirmiş ya da yaralanmış kiracılar lehine bir hukuki düzenleme gelmiyor. Yani yasa “Kiracılara, bir kira yardımı verilir.” diyor ama bunun dışında başka bir hak getirmiyor. Bizim o konudaki önerimiz şu: Kiracıların da özellikle yıkılmış olan binadaki kiracıların, yaralanma ya da başka nedenlerle ciddi kayıp yaşamış olan kiracıların öncelikli olarak rezerv konut alanlarından hak sahibi yapılması. Bu konuyla ilgili de bir kanuni düzenlemeye ihtiyaç olduğunu düşünüyorum.

Bir şey daha söylemek istiyorum Sayın Bakanım: Bu tarihi kültür varlıklarımızın korunması ve bunların gelecek kuşaklara aktarılmasıyla ilgili, tescilli bir yapının mal sahipleri, malikleri işlem yapmadığı sürece belediyeler sadece o binayla ilgili, onun etrafını çevirip üçüncü şahısların zarar görmemesini sağlamak durumundalar. Bu konularla ilgili mutlaka zorlaştırıcı bir hükme ihtiyaç var. Yani kat malikleri tescilli bir binayı ihya etmiyorsa -bu ahşap, kültür yapısı olabilir, taş yapı olabilir- belli bir süre içinde bu binalarını yenilemezlerse bunlarla ilgili kamulaştırma yapılmasıyla ilgili bir düzenleme sürecine mutlaka girilmesi lazım.

Şunu sormak istiyorum: Kasımpaşa'daki Divanhane Karakolunun bir yıkım çalışması var, orada yol çalışmasıyla ilgili. Burada Büyükşehir Belediyesi ile Bakanlık arasında bir problem var. Yani bir araya mı gelinmiyor? Orada tescilli bir yapı var yani niye o bina... Yani var olan bir bina, Bakanlık diyor ki: "Biz burayı ihya ediyoruz." İhya: Yok olmuş bir binanın eski resimlerinden...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Kültür Bakanlığıdır herhâlde.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – O konuda müdahil olmanızı özellikle istiyorum çünkü ben tescilli yapılar ve kültür varlıklarının korunması konusunda son derece muhafazakâr birisiyim, muhafazakârlığı kimseye bırakmayacak kadar korumacı birisiyim. Siz demin, Konya'yı gösterdiniz, keşke Konya ticarete çok hızlı zenginleşip kültür varlıklarını yok etmeseydi de Diyarbakır, Urfa gibi koruyabilseydi; bunu hep söylerim. Yani bazen koruma anlayışımız kentlerde zenginleşmenin zihniyet olarak gerisinde geldiğinde biz varlıklarımızı kaybediyoruz. O nedenle bu konularla ilgili siyasi parti ayrımı yapmaksızın hepimizin çok titiz davranması gerekiyor.

Sözlerimi tamamlarken de evet, depremin hiçbir siyasi yanı yoktur, bu, siyasetüstü bir kavramdır; bu konularla ilgili görüş, düşünce ve önerilerimize mutlaka Bakanlığın açık olması gerekir diyorum. Burada bugün siz varsınız, yarın bir başka arkadaş bakan olacak; bugün bir belediye başkanı var, yarın... İşte, İstanbul Belediye Başkanı Kadir Bey'le ben dokuz sene çalıştım ama bugün ebediyete intikal etti.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Allah rahmet eylesin.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – O nedenle bizim gelecek kuşaklara hep doğru işler yaparak iz bırakmamız lazım. Siz konuya çok hâkim bir bakansınız, bu anlattığım konuların dışında sunacağımız raporları da dikkate almanızı öneriyorum.

Son olarak da Elâzığ'la ilgili, bu 2+1'lerin sosyal konuta dönüştürerek o bölgede 2, 3, 4 çocuklu ailelerin mutlak suretle 3+1 konutlara yerleşmesi konusunda, kura çekimleri konusunda bir hassasiyet gösterirseniz mutlu olurum. Bizim geleneklerimize göre 14 yaşın üzerindeki bir kız ve erkek çocuğunun aynı odayı paylaşması uygun değil. O zaman anne baba bir odada kalacaksa diğer çocuklar -2, 3 çocuk- hangi odada kalacaklar? Yani bu konu bir sosyal vakıa hâline dönmüş durumda, bu manada Komisyon üyesi arkadaşlarımızdan en çok eleştiri bu yönde geldi. Yapılan binaların geleneksel Anadolu mimarisine uygun olması, yerel malzeme kullanılması, mimari açıdan özellikli olması son derece iyi ama keşke mimari açıdan, şehircilik açısından bu tek dizim, bu dizili binalar yerine arada bir binayı çıkarıp orada bir meydan yapılabilseydi, ben bunu Elâzığ'da çok gördüm. İzmir'deki projeler henüz küçük parsel ölçeğinde ama Elâzığ'da eğer siz 50-60 blok yapıyorsanız 8,10,12 blok yerinde, orada bir tane bloku kaldırın, onun içine bir meydan oluşturun. Çünkü hani dedik ya bizim geleneksel Türk aile yapımıza göre en çok sosyalleşeceğimiz alan o meydan, artı bundan elli yıl sonra ortalama yaşımız 90'a ulaşacak, 90 yaşındaki insanların da mutlaka sosyalleşeceği alanlar evlerinin ortasındaki meydanlardır diyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Teşekkür ederiz değerli vekilimiz.

Sayın Bakanım, siz en sonunda bir cevap verirsiniz...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Öyle mi yapalım?

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – İsterseniz ya da doğrudan her söz isteyen vekilimizden sonra da siz yanıtlatabilirsiniz.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Ben bir cevaplayayım.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Buyurun Sayın Bakanım.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Çok teşekkür ediyorum.

Sayın vekilim, siyaset yapmıyalım diyoruz, konuşmanızın yarısı siyaset. Şimdi, siyaset yapacaksak biz de öyle konuşalım; ben öyle konuşmadım, olması gerekeni olduğu şekilde anlattım.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Ben de siyaset yapmadım.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Şimdi, işte sahada 2+1’di, 3+1’di; ya, yapılmış. O en kötü 2+1 dediğiniz konut 250 bin lira farkla satılıyor ama borcu artı 250 bin lira. Yani, devlete olan borcu artı 250 bin lira farkla satılıyor. 700 lira taksiti olan yeri de 1.500-2.000 liraya kiraya veriyoruz. Helâlühöş olsun, çok daha iyisini alsınlar ama şimdi biz burada eğer şeyi konuşacaksak, kusura bakmayalım o zaman bu Komisyondan bir şey çıkmaz. Biz burada “Efendim, o yanlıştı, bu eksikti, bu fazlaydı, niye beş kattı?” Ya, kimse açıkta değil, kimse dışarıda değil.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Öyle olur mu ya?

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Ben 81 ilimize 300 kere gittim, 300’ün üzerinde ziyaret yaptım bir tane adam demedi ki: “Kardeşim ben bu süreçte, AK PARTİ sürecinde ben depremde hasar gördüm de devletim benimle ilgilenmedi.” “Ben açıkta kaldım.” diyenine rastlamadım ben.

Elâzığ’da ben bir ay kaldım; bütün mahallelerini, köylerini tek tek gezdim, tek tek gezdim. Şimdi burada konuşmak kolay, o zaman bir zahmet geleceğiz; bizlerle birlikte siz de gezin. Yani, şimdi siz “Görüşmediniz.” diyorsunuz, nereden biliyorsunuz benim görüşmediğimi? Ben bütün mahallede, bütün herkesi o salgın şartlarında, hem acılarını dindirecek şekliyle hepsiyle bir bir toplantı yaptım. Bir tane yapsanıza ondan, bir tane bir yapın; gelin bir tanesine bir girin nasıl oluyor? Yani, şimdi hepsiyle konuştuk, hepsine anlattık, hepsiyle bir bir istişare ettik. Yani “Hani hiç konuşmadınız, yapmadınız.” Bakın, biz bu noktada afet mantığını tam çözemiyoruz galiba. Afet ne? Barınma ihtiyacı sağlama, bu adamın kafasını sokacağı bir ev yok demek.

Sayın Vekilim, biz buna ilişkin 20 binin o 9 binini 3+1 yaptık, 120 metrekaare yaptık. Şimdi Mustafapaşa’da, Rüstempaşa’da, Abdullahaşa’da 5 katı geçmeyeceğiz. Niye? Zemin kötü, siz de gördünüz. Oraya çizilebilecek en iyi projeyi bugün Ankara’da, İstanbul’da en pahalı daireleri satan mimarlara çizdirdik. Yani, belki örneği yoktur; Bünyamin Derman, efendim, Sabri Paşayığıt, onlara çizdirdik, onlar yapıyor. Orası bittiği zaman şehrin içinde bir kültür olacak. Şimdi 2+1 de var, 3+1 de var ama herkese 2+1, herkese... Sığmıyor ki zaten, bir İzmir’de 5 katlı. Biz herkesi sığdırıyoruz. Sıkıntı ne? Yani herkesi biz bir şekilde konuştuk. Arkadaş yani 3+1 yapabildiğimiz yere 3+1 yaptık, 2+1 yapabildiğimiz yere 2+1; kurayla çekiyoruz, kimseye haksızlık yapmıyoruz, rezerv alanda zemin artı 3 kat, 4 kat yapıyoruz. Bu kültürün 5 kat, 10 kat, 7 kat olması başka bir şey. Bu sefer de ne oluyor biliyor musunuz? O bizim, hani eskiden... Ya, sizin apartmanınızda var mıydı, benim apartmanımda yoktu; ya o CHP’liymiş, o AK PARTİ’liymiş, o MHP’liymiş, o Kürtmüş, o Aleviymiş. Şimdi, biz bu kültürü niye kaybediyoruz? Duvarlar içerisinde yaşayan sitelere girince yüksek yüksek binalarda o komşuluk ilişkisi gidiyor, örf âdet gidiyor.

Diyorsunuz işte “O yeşil alanda, meydana sosyalleşsin.” E, gelsin sosyalleşsin. İzmir’de açıkta biri mi var? Yok. E, yapıyoruz. Rezerv alan 3 milyon 750 bin metrekaare, yarısını terk etseniz 2 milyon metrekaare; 100 metrekaareden 20 bin tane konut sığar, arkasına daha devam et, yer var orada, başka tarafta da var. Yani biri anlaştı, “Dönüşelim.” dedi, geldi dönüştüremedik mi? Yok.

Şimdi, “İzmir’in hepsi riskli.” diyorsunuz. Evet, riskli ama bunu niye bana söylüyorsunuz? Yani sadece sorumlusu ben miyim? Bence burada hepimizin sorunu bu. Bakın, eğer biz böyle yapamazsak bunu yönetemeyiz Sayın Vekilim, inanın yönetemeyiz.

Şimdi, “Tespit yapıldı.” diyor. Tespit yapıldıktan sonra o binada oturtulmaz yani onun üç ayı, beş ayı, altı ayı yok. Eğer bina riskliyse, riskli bina şerhi tapuya işlendiyse o binada kimse oturamaz, onun altı ayı filan yok. Rapor çıktı, tespit edildi, şerh konuldu ve o bina artık risklidir, oturamaz. Şimdi ben bunu tartışmıyorum ki belediye niye yıkmadı? Niye olmadı, niye etmedi? Buralara geri geri dönersek bir yere gidemeyiz. Vatandaş riskli olduğunu tespit etse, kanunen, hukuken o raporu çıkardıysa eğer tapuya işlenmek zorunda o, işlenmeden olmaz ki. Eğer bunu belediye çıkarıyorsa yapsın, belediyenin yapma yetkisi var, Bakanlığın da var, vatandaş da yaptırabilir; hiçbir ücte 2 çoğunluk falan yok öyle, orada galiba eksik bilgi verdik. Yani ücte 2 çoğunluğa falan ihtiyaç yok, binası riskliyse gitsin bir kişi, tespitini yaptırabilir, yıktırabilir. Hiçbir şekilde orada ücte 2 çoğunluk ve yıkılmayla ilgili bir şey yok, yapımla ilgili ücte 2 var ama yıkmayla ilgili yok ki. Hani diyorsunuz ya: “Ücte 2...”

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Yapımda diyorum. Güçlendirme yapacak ücte 2 arıyor, ruhsat alacak ücte 2 arıyor.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Şimdi Sayın Vekilim, diyorsunuz ki: “Belediyeler yüzde 10’unu yapın.” Ben yüzde 10’unu yapmalarına razıyım. Bakın ayırmıyorum; demiyorum ki Ankara, İstanbul, İzmir, Kocaeli. Yapsınlar ya, kim yapıyorsa. Herkes şöyle bir geriye dönsün, bir de bir zahmet bölge belediye başkanlarınızı bir arayın; yüzde 10 yapıyorlar mı, yapmıyorlar mı; yüzde 5 yapıyorlar mı, yapmıyorlar mı; bırak 10’u, yüzde 1 yapıyorlar mı yapmıyorlar mı? Niye yapmıyorlar? Ya, biz onlara niye hesap sormuyoruz yani? Bu devletin Anayasası’nda “Bunu Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yapar.” diye bir şey yok. Burada el birliği içerisinde diyoruz, siyaset yapmayacağınız diyoruz ama bu sefer... Ya biz iyi, kötü yapmışız yani severler, sevmezler. Bir yıl içerisinde bütün o pandemi, salgın sürecine rağmen biz fedakârca çalışmışız, eksiklerimiz olabilir, hatamız olabilir bir şey demiyorum ama bir şey yapmışız, yapılan bir şeyi konuşuyoruz bakın.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – İşte doğru yapmak önemli Sayın Bakan.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Yapılmayana konuşalım, bizim yapılanla bir zorumuz yok Sayın Vekilim. Yani kim yaptıysa ben başımın üstünde taşıyorum, vallahi öyle yani.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Doğru yapmak önemli Sayın Bakan, bir işin yapılmasına saygı duyarız ama doğru yapılması önemli.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Bize göre doğru, size göre yanlış ama biz olabildiğince bu detayları düşündük.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Doğru yapılmasını talep etmek siyaset değil ki.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Ben de diyorum ki biz İzmir depreminde bütün vekillerimizle beraberdik, İzmir Büyükşehir Belediye Başkanımız da oradaydı, vekillerimiz de vardı; biz olabilecek en iyiyi yapmaya çalıştık, en iyi süreci yürüttük. Demedik ki biz, kardeşim senin hatan şöyleydi, bunun hatası böyleydi. Zaten bir yere gidemeyiz böyle. O yüzden burada istirham ediyorum, gerçekten bir netice çıkaracaksak, bu işe fayda sağlayacaksak onları konuşalım.

Belediyeler yüzde 10’unu yapsın. Niye yapmıyorlar?

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Ben belediye demedim, kamu dedim.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Ya kamu da yapsın, belediye de.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Bakanlıklar dâhil yüzde 10 ancak yapılabilir dedim.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Hayır, “Yüzde 10’u ancak yapılabilir...” Ben razıyım yüzde 10 yapmalarına. Ben de diyorum ki size: Hangi bölgeden vekilseniz, arayın belediye başkanınızı bir sorun. Hangi belediyemiz yüzde 10 yapıyor? Yapmalıyız ama yapmadan olmaz ki bu.

Yani 1,5 milyon diyoruz, bu kadar lira diyoruz, bir tarafında belediye olsun ya; o da olsun, ben de olayım. Ben demiyorum ki... Biz de İstanbul Büyükşehir Belediyesiyle komisyon kurduk, ben ilk toplantısını 2020’de yaptım, bütün belediye başkanlarımıza söyledim, diğer toplantıları Bakan Yardımcım yapıyor. Ne istenmiş de yapılmamış? Nerede “Riskli alanla ilgili bir karar al.” demiş? Nerede “Rezerv alanla ilgili bir karar al.” demiş? Nerede “Ben bunu yapamıyorum, gel dönüştür.” demiş? Bak, onu dahi diyeyim. Nerede yapmamışız? Hiçbir şey yok ama şimdi biz “Ya, o eksik, bu fazla.” İnanın bununla bir yere gidemeyiz, bizim bu süreci hızlandırmamız lazım. Otopark yönetmeliğinde... Yeni otopark yönetmeliğini biliyor musunuz? Ya, hani “Eksik var.” diyorsunuz, “Kentsel dönüşüm sorun olur.” diyorsunuz ya.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Gece yoldayken otopark yönetmeliğini duydum yani.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Çıkmadı ki daha, nasıl duyulabilir? Daha yayınlanmadı ki.

ULAŞ KARASU (Sivas) – Basına düşen bir yönetmelik o.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Ya, basına düştü... Hayır, oradaki mesela detayda kentsel dönüşümü engelleyen ne var? Varsa...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Basına düşen kısmıyla, ben ona ilave olarak...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Ama varmış gibi diyorsunuz ya. Ben de diyorum ki size ben olmadığını düşünüyorum. Şayet varsa ben onu hemen düzenlemeye hazırım. Kentsel dönüşümü yavaşlatacak, süreci yavaşlatacak bir şey varsa hemen düzenlemeye hazırım ama yok. Bakalım, eksik varsa da hemen iletelim, eksik varsa da o eksikçe bakın, “Eksik burası, fazla, zor, süreci sıkıntıya sokuyor.” deyin, hemen değiştiririm.

Yani, şimdi, gönüllülük... Ya, inanın, biz her yerde bu gönüllülükle ilgili gidiyoruz, toplantılar yapıyoruz, bizzat tek tek bütün böyle geniş salonlarda. Aynısını İzmir’de de yaptık, aynısını Elâzığ’da da yaptık, Malatya’da da. Herkesi topladık, tek tek anlattık. Şu an Güngören Tozkoparan’da değil, nerede kentsel dönüşüm var bizzat gidiyorum, bak, bizzat ben gidiyorum. Yani demiyorum ki arkadaşım gitsin, anlatsın, belediye başkanı anlatsın...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Sayın Bakan, Tozkoparan’a ben de gittim, konuştum.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Ee...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Benden sonra da siz geldiniz.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Tamam.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Nasıl bir konuşma yapmışım orada çözüme dönük? Gelmedi mi bu bilgi size?

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Ya, şimdi şöyle: Ben olana teşekkür ediyorum ama siz konuştunuz da bir tane doğru olan bir şey anlatmadınız.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Nasıl doğru olan bir şey ya?

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Bir tane anlatmadın ya, bir tane... Ben sana milyarlarca liralık işi anlattım, ya, bir tanesi doğru demedin. Ya, bir de doğruya doğru diyelim, inan, diyelim yani.

Bak, ben sana, senin doğrularının hepsine eyvallah diyorum yani ama ya, bu inanın, bakın, bu süreç başka bir süreç. Burada hep birlikte, hep birlikte Sayın Vekilim...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Sayın Bakanım, tutanakları ben şimdi isterim. Mimari proje, yerleşim, hız; bunların hepsiyle ilgili ben olumlu şeyleri söyledim yani.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Sonra herkes dönüşüm sürecinin içinde...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Ben zaten olumluyu söylemek zorunda değilim ki ya.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Ama bence bu konuda zorundasınız.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Bu kadar kısa sürede ben ilave yapılmasının üzerine söyledim.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Bence Sayın Vekilim, bu konuda söylemek zorundayız. İnanın, bir yere gidemeyiz. Bak, bu kadar aylardır çalışıyor şu Komisyon. Ben de dinlerim sizi, e, hadi, eyvallah, yani bu değil ki ama ya, bunu yapacaksak zaten yapılıyor yani bu. Burada hakikaten burada ülke için, millet için, vatandaş için bizi bu koltuklarda oturtuyorlarsa, bu görevlere getiriyorlarsa biz bunu yapmak zorundayız. El birliğiyle yapalım, hadi, hakikaten bir farklılık yaratalım. Diyelim ki kardeşim, bütün Komisyon oy birliğiyle; biz de verilmesi gereken her türlü desteği buraya verelim, lojistik destek verelim, uygulamayla ilgili her türlü desteği. Bir farkındalık yaratalım. Yani, şimdi, yapılan eksiktir, ben, eyvallah, benim yapılan hatam, benim hatam varsa...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Ya, şimdi, Sayın Bakanım, Elâzığ'da şu anda yapılan bir bina...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Ama, bak, hâlâ sen aynı şeyi söylüyorsun. Şimdi, o kentsel dönüşüm mü?

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Yok, şu an yapılıyor, yeni.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Ee, kentsel dönüşüm değil.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Değil.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Tamam, her yerde var ondan yapılan.

Sonra, 1,5-2 katına çıkmalı. Yani, şimdi, biz, emsalleri 2 katına çıkararak... Ya, biz diyoruz ki sizin çatı arası...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Emsalleri demedim. Mevcut binanın eğer bina metrekaresi 2 katına çıkarsa yüzde 50'ye kadar kademededen istisna. Bunun 2'ye kadar çıkarılması için...

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – 2 katı değil, 1,5 katına kadar.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Şimdi, 1,5 katı demek emsalin 1,5 kat artması demek zaten. Yani bundan fazla biz emsal artırırsak başka bir boyuta gider bu iş.

ULAŞ KARASU (Sivas) – Ama mesela gecekondular var. Mevcutta gecekondular var, yani gecekondular kentsel dönüşüme girer.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – İmar planı yapalım Sayın Vekilim. İmar planı yapalım, gelsin, bize desin ki: “Ya, arkadaş, ben buraya imar planı istiyorum, buradaki gecekondular yoğunluğu 0,10. Ya, ben buraya 1,5 emsal istiyorum, 1 emsal istiyorum, dönüşüm projesi yapacağım.” Gelsin, hemen yapalım. Ya, ama oradan geliyor. Zaten orayı ben rezerv alana alırsam rezerv alanda 1,5 kat meselesi yok. Rezerv alanda, riskli alanda 6306 sayılı Kanun kapsamında yapacağımın tamamı yüzde 1. Dolayısıyla, böyle bir oran söz konusu olmuyor.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Sayın Bakan, o konuda şöyle bir sorum var: 1,5 katın üzerinde olduğu takdirde tamamı mı yüzde 18 yoksa 1,5'un artan kısmı mı?

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – 1,5'un artan kısmı.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Artan kısmı değil mi? Ha, onu teyit ettim.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Sonra, çıkma eski planlarda belki olabilir. Bununla ilgili çalışalım ama çıkmayla alakalı şu an bizim planlarımızın hepsine emsal veriyoruz. Dolayısıyla, emsal olan yerlerde tabanın oturum alanından sonra çıkmayla bir emsal kazanamayacağı için bu tercih edilen bir şey değil. Yeni binaların hemen hemen hiçbirinde yok zaten. Yani çıkmadan dolayı bir ancak o sizin dediğiniz TAKS, KAKS ve...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – KAKS yok.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Tamam, yani o eski imar planlarında -yönetmeliklerden- küçük parsellerde evet, konsol çıkmayla ki o da 10 bahçede çıkamıyor, 3 alanda çıkabiliyor. O ayrı, çalışalım.

Ada bazında dönüşümlerde hukuki süreçle ilgili sıkıntı var. O hukuki süreçlerle alakalı düzenlemeyi Meclisimiz yaptı zaten. En başında, biz göreve başladığımızda en büyük sorunlardan bir tanesi buydu. Hep beraber bu düzenlemeyi yaptık, sizler de içindeydiniz.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Üçte 2 oranı oluyor mu Sayın Bakanım?

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Ada bazında üçte 2 şart. Yıkmayla ilgili şart yok, yapımla ilgili var.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Ama ruhsatta yüzde 100.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Şimdi, 1983 yılında darbe esnasında kooperatifler falan... Şimdi, bu kooperatif değil ki. Ben size şöyle söyleyeyim: 99 depremi öncesi yapılan hemen hemen bütün yapılarda bu risk söz konusu. Neye? Yapı denetim hizmeti görmemiş, tamam mı? 99'da yönetmelik değişmiş. Dolayısıyla, bunun öncesindeki her bina riskli potansiyeli olan bina. Hatta risklilik tespiti yapsanız yüzde -ben şöyle söyleyeyim- 60-70 de riskli çıkar.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Yüzde 99'u çıkar Sayın Bakanım.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Yani hani ben 60-70 diyorum.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Bu bina on beş yılda yapılmış.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Şimdi, Sayın Vekilim, bunları biz biliyoruz, herkes gibi siz de biliyorsunuz ama buradaki sorun bunların, hangi binaların riskli olup olmadığı sorunu değil. Bence bizim sorunumuz bunları el birliği içerisinde daha hızlı nasıl dönüştürebiliriz, sorun bu bence. Ya, o yüzden bence hani Komisyondan çıkaracağımız netice bu.

7,2 milyon metrekare Esenler'deki arazide... Ben Esenler Belediye Başkanımızla da konuştum ki biz orada yapacağımız ilk etapta 7 bin konut -7 bin ya da 10 bin, tam imar planında 7 bin mi- sığıyor. Bunun 3 binini şeye veriyorum, geri kalanını ben bölge çeperinde kullanacağım Esenler için. Diğer etapta da aynı şekilde hem Esenler'de hem de çevre ilçelerde ki sunumumda da söyledim herkesi de kullanacağız, bu şekilde süreci yürüteceğiz ki bu noktada hani biz çevre ilçelere de eşit mesafede yaklaşalım anlayışıyla yapıyoruz. Yoksa deprem riskini bertaraf etmek açısından çok bir şey değişmiyor. Orada da riskli binayı değiştiriyoruz, öbür tarafta da. Otopark yönetmeliğini söyledim. Riskli binayla ilgili süreç uzamıyor.

Şimdi, Elâzığ'da, Malatya'da 5 kat yapmamızın sebebi... O zeminlerde, Bayraklı'da bana göre yapmamak lazım. Ha, yapılabilir mi? Evet, yapılabilir, oraya kazık iksa yaparsın, kazık yaparsın; 30 kat da yaparsın, 40 kat da yaparsın ama bu başka sorunları, altyapı sorunlarını, başka sorunları da beraberinde getiriyor. Sonuçta o emsali, o yoğunluğu oraya verdiğiniz zaman biz mevcut yoğunlukla, mevcut emsalle 5 kata sığdık, herkese 2 artı 1 verdik merkezde. Öbür tarafta da 3 artı 1 de var. İsteyen

3 artı 1 rezerv alandan alabilir. Yani biz demiyoruz ki illa 2 artı 1 al. Mevcutta apartmanla ilgili -var mı o görüntü, veriyor musunuz- Rıza Bey Apartmanı'nda da vatandaşlardan gelen talep doğrultusunda işte ilk önce anıt yapılsın istediler, sonra istemediler. Hepsile tek tek görüştük...

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Park istiyorlar.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Efendim?

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Park herhâlde yapılmasını istiyorlar.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Ya, 1 kişi onu istiyor, öbürü istemiyor.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Söz verdiniz çünkü o konuda.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Bu konuyu bence bir tartışma konusu hâline getirmenin de doğru olmadığını düşünüyorum ben. Bir de onların 2'sinin de gönlünü yapacak şekilde binalarını isteyene orada vereceğiz. Orada da depremi anımsatacak bir yapı, anıt veya işte neyse, yeşil alan, yeşil alanda belki görsel bir şey, hani depremi anımsayacağımız, unutmayacağımız, unutturmayacağımız...

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Sayın Bakan, orada bir söz verdiniz ama siz açık açık. Sayın Cumhurbaşkanını da...

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Tamam, yapacağım diyor sözü tutacağım diyor ama...

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Rıza Bey Apartmanı'nın oturduğu zemin üzerine park yapılacaktı.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – O Rıza Bey Apartmanı arazinin tamamına oturmuyor.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Arazi değil, bakın, o tamam. O K1 parselini demiyorum ben. K1 parselinde 3 tane blok var. Rıza Bey Apartmanı bloğunun oturduğu zemin üzerine park isteniyor.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Evet, Rıza Bey Apartmanı'nın olduğu yerde arazinin tamamını kullanmamışlar. Biz ön tarafta onu, depremi anımsatacağımız bir anıt, arka tarafta da isteyenlere konutlarını yapacağız. Yani 2'sinin de gönlünü yapacak şekliyle süreci yürütmeye çalışıyoruz. Cumhurbaşkanımızın konuşması da vatandaşlarımıza isteyene buradan... Vatandaşlarımızı da burada mağdur etmeyecek şekliyle, işte şu şekilde, eski binayı geri çekerek bu şekilde bir proje yürütüyoruz. Herkes de buradan... 20'si konut istiyor, 1 kişi istemiyor.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – 1 kişi değil, isteyen çok var da...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – İstemiyor, yok.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Bakın, imza verip isteyen çok insan var.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Hayır, yok ya, 1 kişi, 1 kişi; maliklerden 1 kişi.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Oradaki malikler için söylemiyorum, vatandaş için söylüyorum.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Ama şimdi sen benim malıma diyorsun ki: Benim yerime...

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Onun malı değil ki artık şu anda siz o malı üzerinize almadınız mı?

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Olur mu? Orası onun malı neticede yani. Şimdi, sizin binanızı ben yıkıyorum, sizin binanızdaki hiç kimse istemiyor ama ben onları da dikkate almıyorum.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Bir de temel prensip yerinde dönüşüm değil mi?

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Evet evet.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Temel prensip oysa...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Şimdi, orta hasarlılarla alakalı fiilen bir sorun var mı? Evet, orta hasarlılarla ilgili biz destek veriyoruz, yapım desteği veriyoruz, güçlendirme desteği veriyoruz ama orta hasarlılarla alakalı bu sürece katkı sağlayacak adımları atmakta ben de fayda görüyorum çünkü bir yıl sonra bunlar ağır hasara dönüyor. Orta hasarlılarla alakalı sürece farklı bir destek verecek yani ağır hasarlılar gibi olmasa bile en azından onların da... Yapımla ilgili kredi desteği de veriliyor ama bunların miktarının ve şeyinin sürece daha katkı sağlama adına artırılması bence de doğrudur.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Pardon Sayın Bakanım, orta hasarlı binayı yıktığında normal yüzde 4 faiz desteğinden yararlanıyor, 4 puanla. Geriye kalan dönem için de afete uğramış yapılar gibi yararlanmıyor mu? Ama bina boş, insanlar oturmuyor. Bir de biliyoruz ki...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Orta hasarda güçlendirerek oturabilir ama güçlendirme yaparsa oturabilir.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Ama şunu gördük ki biz: Zemin emniyet gerilmesi uygun olmayan yerlerde yapılan güçlendirmelerin aslında bir faydası yok, sadece bizim ölmememizi sağlayabilir.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Sayın Vekilim, Elâzığ'da, Malatya'da, İzmir'de yapılan iş, afetten dolayı oluşan hasarın tespiti. Bu bina orta hasarlı da olabilir, az hasarlı da olabilir ama "Bina riskli değildir." sonucu çıkmaz bundan. Yani bina orta hasarlı olabilir, az hasarlı olabilir ama bina riskli de olabilir ki nitekim ben bir yerde onu denedim gezici laboratuvarımızda, orta hasarlı bir binadan beton numunesi aldık C6 çıktı ama bina depremde ağır hasar görmemiş. Anlatabiliyor muyum? Yani o başka bir şey, deprem hasarı başka bir şey. O yüzden, orta hasarlılarla alakalı da düzenleme olmalı, ona ilişkin destek olunmalı.

DASK zorunlu olmalı kesinlikle. DASK'ın dışında -DASK, afet sonrası- afet öncesinde de biz bu işe, sürece finansal destek sağlayacak, belediyelerimize destek sağlayacak, belediyelerin bütçelerinde yasal zorunluluk hâline gelecek yani "Kentsel dönüşümle ilgili şu kadar bütçeyi ayıracaksın. Bunu da kentsel dönüşümle harcayabilirsin, başka bir yere harcayamazsın." düzenlemesinin yapılmasını doğru buluyoruz.

Teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Teşekkür ederiz Sayın Bakanım.

Orta hasarlılarla ilgili hemen küçük, şöyle bir ilave yapmak istiyorum: Bayraklı'da gördüğümüz temeller mütemadi temeller ve zemin Z4 sınıfında; 8 kat, 10 kat, 12 kat yapılar var Sayın Bakanım. Bunların bazıları, tabii malum, deprem esnasında orta hasar almış, orta hasarlı, birçoğu da ağır hasara dönüşmüş zaten. Fakat bu orta hasarlıların... Biz orada Büyükşehir Belediyesindeki sunumda da aramızda tartıştık. Şimdi, 80 bin lira bir kredi var. Bu orta hasarlıları 80 bin lirayla -temelini özellikle- "jet grout" yapması, kazık temel yapması, mevcut bina içerisinde zemin iyileştirme yapması mümkün değil gibi gözüküyor ve bunlar 8 kat, 10 kat; 12 kat olanlara da rastladık. Hemen yanı başında Bakanlığımızın yaptığı, 20 metre 65 santim çapında âdeti kazıklar bütün blokun temelini altını, radyenin altını kaplayacak şekilde, eksi 1 kota da inilmiş şekilde, aralara da "jet grout" yapılmış şekilde çok kapsamlı bir temel sistemi var. Şimdi, Bayraklı'da kalan konut stokunun Sayın Bakanım, güçlendirilmesi -özellikle orta hasarlıların- bu rakamlarla, hatta daha fazla para harcasa bile mümkün değil gibi gözüküyor.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Zor, evet.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Biz onunla ilgili aramızda da hem İzmir’de hem Elâzığ’da toplantılar esnasında tartıştık. Şimdi, kamu yapılarının güçlendirilmesi, KAYES sistemi kapsamında bütün idarelerimiz güçlendirme programları uyguluyorlar. Burada yüzde 40 esasına göre hareket ediyorlar. Eğer güçlendirme maliyeti yeni yapının yüzde 40’ını aşıyorsa yıkıp yeniden yapmayı öngörüyorlar.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Genelde de aşıyor.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Biz bunu, orta hasarlı sorununun çözümü açısından, eğer orta hasarlılığın güçlendirilme maliyeti yıkıp yeniden yapmanın yüzde 40’ını aşıyorsa o yapıyı sürüncemede bırakmak, vatandaş çok ağır bir mali külfet altında bırakmak... Yıllarca biz Sakarya ve Kocaeli örneğinde çok yaşadık, on yılı aşkın süre verildi bunlara Sayın Bakan, yıllarca peşi sıra orta hasarlılar sorun olarak geldi; güçlendirilemedi, iskân edildi, en son elektriği, suyu vesaire bunlar kesilme noktasına gitti. Böylesine riskli bir yapı stokunu böyle bir sürüncemede bırakmamak adına, biz “Orta hasarlılarda da böyle bir sistem uygulanabilir mi?” diye öngöreceğiz. Yani böyle bir teklifimiz, önerimiz olacak. Eğer orta hasarlı yapının güçlendirilme maliyeti yeniden yapım maliyetinin yüzde 40’ını aşıyorsa o yapıya doğrudan ağır hasarlı kabul edilip yıkım kararı verilmesi, kişilerin de hak sahibi olması noktasında bir yaklaşık oluştu aramızdaki tartışmalarda ama tabii, bunun getireceği diğer mali yük, diğer hususlar mutlaka ölçülmeli, bunlar da dikkate alınmalı. Bu konuda bir ilave yapmak istedim.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Burada, orta hasarlıların yeniden yapılmasının daha iyi olacağı noktasındaki görüş herkesin ortak görüşüdür ancak bir depremde binaların yüzde 10’u, 15’i az hasar; yüzde 10’u, 15’i ağır hasar, yıkık ve acil yıkılacak yapıysa yüzde 30’u da orta hasarlı çıkar. Yani “Orta hasarlı çıkıyor.” demekle bu sayıların 3 katını yapmanız gerektiği çıkar. Yani orta hasarlı olmayıp... Ben size şöyle söyleyeyim: Bayraklı’da az hasarlı olup, hasarsız olup yıkılması gereken de var. O zaman onun suçu ne yani? Bence oradaki...

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Burada şöyle bir şey karşımıza çıkıyor Sayın Bakanım: Şimdi, orta hasarlı olan yapı, diyelim ki DASK’tan da yararlanmışsa DASK’tan aldığı teminatlar çok düşük kalıyor.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Onu artıralım.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Çok düşük kalıyor ve aynı zamanda güçlendirmeye yetmiyor. Yani taşıyıcı sistemde...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Onu artırabiliriz ama afette ağır hasarlılığın hak sahipliği başka bir şey. Yani “ağır hasarlı” dediğiniz zaman, evi yapıyorsunuz, iki yıl ödemesiz, on sekiz yıl sıfır faizle ona destek oluyorsunuz. Niye bu? Aslında mantık da çok aykırı değil yani -AFAD’ı da dinlemişsinizdir muhakkak- orada barınma ihtiyacını gidermek. Yani eskiden daha küçük, daha belli alanlarda küçük metrekarelerde konut yapılıyordu. Şimdi, biz, sosyal bir çöküntü yaşanmaması adına küçük de yapıyoruz, büyük de yapıyoruz ve metrekareyi de... “Küçük” dediğimizde de 85-90 metrekare 2+1 yapıyoruz, bak, 90 metrekare 2+1; 120 metrekare 3+1. Şimdi, 90 metrekare 2+1; Elâzığ’da, Malatya’da, İzmir’de gezseniz birçok 3+1 o metrekarelerde. Küçük ya, neye göre küçük yani? Şimdi, mesela burada...

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Sayın Bakanım “Orta hasarlılarla ilgili kentsel dönüşümde öncelik ya da bir tık bir avantaj da sağlanarak dönüşümleri hızlandırılabilir.” şeklinde de bir yaklaşım...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Ama işte, ölçülü davranmak lazım, bundan önceki orta hasarlılar var.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – 6306 kapsamında olur yani.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – 6306’ya almamızda sorun yok; biz dedik hepsine, İzmir’e, Malatya’ya, hepsine “Getirin, hepsini 6306’ya alalım.” dedik. Orada sorun yok ama orta hasarla ilgili alacağımız kararı çok ölçülü almak lazım yani geriye dönük de sonuçları çıkar, “Bana niye yapılmadı?” sonuçları çıkar. Bence onun dışında başka... Yani onları ağır hasarlı statüsüne getirmek biraz farklı olur diye düşünüyorum ben. afet kanununa aykırı yani bu bence riskli yapı, kentsel dönüşümle ilgili bir konu o yani afet kanunuyla ilintilememek lazım.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Anladım Sayın Bakanım.

Teşekkür ediyoruz.

Şimdi İstanbul Milletvekilimiz Ali Kenanoğlu...

Buyurun Sayın Vekilim.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, hazırunu selamlıyorum.

Şöyle bir durum var: Burası bir Araştırma Komisyonu dolayısıyla sunumların tamamının üzerinden geçerek bu iyi olmuş, bu güzel olmuş diyebilme imkânımız da yok. Bu Araştırma Komisyonunda -ben siyaset üstü demeyeceğim çünkü hayatın her alanı siyaset ama- partilerüstü bir anlayışla yaklaşıyoruz yani bir partizancılık yok çünkü burada, bu Komisyonunda herkesin samimiyetle bu meselenin çözümüne yönelik çaba sarf ettiğinden zerre kuşku yok. En nihayetinde hepimizin çoluğunun çocuğunun geleceği, ailemizin geleceği, bu yurttaşların, bu ülkedeki vatandaşlarımızın, hepimizin geleceği açısından önemli. Doğal olarak, biz de tabii, gezdiğimiz yerlerden ya da dinlediğimiz şeylerden gördüğümüz eksiklikler ya da ikna olmadığımız hususlar konusunda siz de buradayken, Sayın Bakan buradayken bunları dile getirme ihtiyacı hissediyoruz belki üzerinden bir daha geçmek açısından. Olur, olmaz ayrı bir tartışma ancak bunları dile getirmek de hem vatandaşın talebi açısından hem de bizim gördüğümüz eksiklikler açısından önemli.

Ben şuradan başlayacağım: Örneğin, bu Elâzığ’daki köy evleri meselesi vardı.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Şimdi, şu acil, ağır hasarlı mevzu... Mesela burası neresi? İzmir. Şu an acil yıkılacak, yıkık ağır toplamı 5.032 bağımsız bölüm, tamam mı? Mesela ağır hasarlı 618 yapı varken orta hasarlı 660 yapı var, biraz hasarlı var yani 7.600 yapı. Şimdi, ben şunu net söyleyeyim size: Hani tespit yapmaya gerek yok yani bu 7.500’ünde de orta hasarlı 680’inde de gidin, riskli bina tespiti yapın, hepsi riskli çıkar. Şimdi, yani o yüzden orta hasarla ilgili karar alırken bu miktarı ve şeyi iyi tuttirmek lazım yani afetten ayırmak lazım sanki.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Sayın Bakanım, bunlar gözle yapılan muayene sonuçları.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Tabii, tabii. Bu gözle, bizim arkadaşlarımızın gidip kendi ellerindeki araç gereçlerle, yine bizim programımız var teknik, o programla birlikte yapılan tespitler.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Elâzığ depreminde bir artçı deprem oluyor, o orta hasarlıların yarısı ağır hasarlı oluyor bir anda yani, o da gözle yine yani şey değil...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Dönüyor ağıra, tabii, olabilir yani.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Buyurun Sayın Kenanoğlu.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Şimdi, madem buradan başladık, ben de buradan devam edeyim yani bu Van’da otellerin yıkılması filan vardı bu on yıl önceki depremde sanırım. Orada da orta hasarlı olan binalar yıkıldı ve esas büyük yıkım da o orta hasarlı binalar üzerinden gerçekleşmişti yani esas can kayıpları filan da. Şimdi, dolayısıyla aslında burada maliyet açısından ya da benzeri söylediğiniz şeyler açısından orta hasarlı ayrımı yapmak gerekebilir ama diğer taraftan vatandaşın maruz kaldığı durum açısından da çok sıkıntılı bir konu. Bizim Elâzığ ve İzmir gezilerinde de en çok şikâyet aldığımız ya da dert yakınılan konulardan birisi bu orta hasar mevzusuydu yani vatandaş orada binasındaki hasarı gözle de görüyor, çoluğunu çocuğunu onun içerisine sokmak konusunda çok ciddi psikolojik sorun yaşıyor. Bir de o depremi o evin içerisinde yaşamış, onu da biliyor yani orta hasar çok ciddi bir vaka, hani ne yapılabilir ayrı bir tartışma konusu ama bunun bir kere gözden geçirilmesi, orta hasar konusunun gözden geçirilmesi gerekiyor. Bu, son derece problemli bir alan olarak duruyor karşımızda.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Kesin.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Şimdi, bu Elâzığ’daki köy evleri meselesini, muhtarlarla yapmış olduğumuz toplantıda da dile getirdiler. Örneğin, 2011 yılında yapılan köy evlerinde köylünün müştemilatlarını koyabileceği bir zeminde bir yer yapılmış, onun üzerine ev konulmuş ama şimdiki yapılan konutlar bildiğimiz yazlık tatil evleri gibi olmuş. Açıkçası çok da güzel evlerdi gördük yani açıkçası arkadaşlarımızla birer tane verirler mi diye düşündük.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – 117 yaşında bir amcamız kapıda karşıladı bizi.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Bir tane Gökan Bey’e vereceğiz oradan, o da çok beğendi.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Çok güzel...

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Evler çok güzel, ona söyleyeceğimiz bir sözümüz yok. Güvenilir, sağlam, çelik konstrüksiyondan yapılmış ama köy evi filan değil diyor.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Niye köy evi değil?

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Yazlık ev yani sonuçta köylü dediğiniz sadece...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Ne olması lazım köy evinde?

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Müştemilatını koyabileceği, işte...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Ahır ihtiyacı olanın ahır var, gösterelim onu görseli varsa.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – O zaman bu köy evlerini şöyle düşünürüz: Ya, bunlar çiftçilik yapmayacaklar, hayvancılık yapamayacaklar bir daha demektir. Bunlarda yoktu bizim gittiğimizde.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Şimdi şöyle: Yanında ahır varsa...

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Yok.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Bir dakika şimdi. Yıkılan süreçte biz gittik, tespitimizi yaptık, adamın evi vardı, yanında da altında da ahır vardı.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Yıkıldığı için mi onlara verdiniz?

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Hayır, hayır.

Ahır olana biz ahırlı yapıyoruz. Bakın, orada ahırlı olanları durduralım bir. Bakın, şimdi, mesela, ahır olanı, eğer hasar tespitte ahır varsa ahırını yanına yapıyoruz.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Tamam, onu gördük.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Dolayısıyla şunlar ahırdır, tamam mı? Şu evdir, şu da ahırdır. Bakın, bunların hepsi ahır. Gördünüz mü? Demek ki hasar tespitte eğer hayvancılık yapıyorsa, ineği varsa, efendim, orada yanında, altında ahır varsa biz o tespitler çerçevesinde, yeni projede de 60 metrekare ahırını ineğini koyabilecek şekilde yapıyoruz.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Tamam, mevcutta ahır yıkılanlara yapılmış yani onlarda bir sıkıntı yok.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Ahır olmayan demek ki hayvancılık yapmıyor.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Yani yarın öbür gün yapmak istese de yapamayacak anlamına da geliyor bu.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Niye yapamayacak? Gelsin yapsın şuraya.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Nereye yapacak orada, nereye koyacak?

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Orada boş...

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Burası değil o, bizim gördüğümüz evler bunlar değil, başka bir köyde...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Herhangi bir yere yapabilir.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) - Herhangi bir yer yok orada, mümkün değildi yani oraya ahır yapacak bir yer yoktu.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Onun sebebi o değil.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Buna dam denir, dam, ahır değil! İki baş hayvandan başka bir şey girmez oraya.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Sayın Bakanım, buradan ahır olmaz ya. Biz de köyde yetiştik, bizim de 3-5 hayvanımız vardı yani ineğimiz, koyunumuz, kuzumuz vardı; onun neresine sokacaksınız, ben anlamadın yani.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – 60 metrekare o ev.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Mümkün değil yani o küçük yere o kadarcık şeyi sokmak.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Traktörünü koyacak, yemini koyacak, buğdayını koyacak.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Orada Çevre Şehircilik İl Müdüğüne de sorduk biz, hayvan sayısına göre yapılıyor.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Neyse o tartışmaya girmeyelim ama burada vatandaşların bize orada ilettikleri, muhtarların ilettikleri konu üzerinden söylüyorum. Ahır yıkılanlara bu şekilde yapılmış ama tamamen, hiçbir şekilde ahır olmayan ve yazlık şekilde yapılan yerler var, bunlarla ilgili de en azından alt katına ya da işte yanına müstemilat yapabileceği bir yer talepleri vardı. Bunun, önümüzdeki süreçler içerisinde hayvancılık yapma ihtimaline karşı önemli olduğunu düşünüyorum.

Şimdi, bu bina kimlik kartı meselesi son derece önemli yani olumlu bir çalışma. Benim bu Deprem Araştırma Komisyonunda gördüğüm en önemli adım bu binalara kimlik kartı meselesiydi, bu da dile getirildi, Gökhan Bey’de üzerinde uzunca durdu. Esasında depremde kiracıların mağduriyetini de engelleyecek bir durum çünkü kiracılar ciddi anlamda sorun yaşıyor, herkes çok basit onarımlarla orayı terk edip kiraya veriyorlar ve çoğunlukla da kiracılar nasıl bir evde yaşadıklarını bilmeden oraları kiralamak zorunda kalıyorlar ya da oturmak zorunda kalıyorlar ve oradan kaynaklı olarak da

yaşamlarını yitiriyorlar, ailelerini kaybediyorlar. İşte, bu Rıza Bey Apartmanı tartışmasında da böyle bir şey var yani. Şu anda siz diyorsunuz ki: “Ya, insanlar konutunu istiyor.” Doğru, onun için hava hoş yani o başka yerdeymiş, gelmiş, orada konut yıkılmış, evler altüst olmuş, bir sürü insan ölmüş, kendisinde bir şey yok, belki bir başsağlığı dilemiş, geçmiş gitmiştir, şimdi konutunun derdine düşmüş, rantının derdine düşmüş. Ama orada yaşamını yitiren insanlar, çoluğunu çocuğunu kaybeden insanlar da bir şekilde oradaki o hafızanın yaşatılması, o anının sürdürülmesi, o acının dindirileceği bir mekân olması açısından önemsiyorlar. Buna biraz rant, ekonomi, işte oradaki ev sahibinin oraya bakışı üzerinden değil de genel, toplumsal bir mesele ve sosyolojik bir mesele üzerinden bakmak gerekiyor. Sayın Cumhurbaşkanı ve siz de söz vermişsiniz, bunu dile getirmişsiniz ve bu öneri bir beklenti oluşturmuş, bence bu devam ettirilmeli, bunu söyleyeceğim.

Bu imza meselesini orada bize de söylediler ve hatta şöyle söyleyeyim: Biz Rıza Bey Apartmanı’nın enkazının başındayken, o şeyin başındayken İl Müdürü çok doğru yaklaşmadı, onu da söyleyeyim size, oradaki, İzmir’deki İl Müdürlüğümüz çok doğru yaklaşmadı ve mağdur ailelerden, 4 çocuğunu kaybeden ailelerden birisi gelmişti oraya, aileye şunu söyledi: “Siz imza vermediniz.” Şimdi, Sayın Bakan Yardımcısı da oradan “İmza vermediler.” diyor. Ama imza şöyle isteniyor: Sonra ben soruşturduğum nedir bu imza meselesi? Yani ortada bir şey yok, şu anlamda bir şey yok, sadece Sayın Bakan ve Cumhurbaşkanı söz vermiş, proje ilan edilmemiş, bunun yapılacağı konusunda ortada bir garanti yok ama aileden örneğin “Ben yerimi buradan istemiyorum, rezerv alanından istiyorum.” deyip dilekçe isteniyor yani şimdi ailenin yerinde siz olsanız verir misiniz böyle bir şeyi? Tamam, koyun oraya projeyi, versin imzayı. Şimdi, proje konmamış, gördük ki orada da şu anda uyduruktan bir anıt konmuş yani çok öyle bir deprem alanını filan ifade eden bir şey de değil yani onu da görmemiz gerekiyor. Bu anlamıyla hani verilmiş sözler önemlidir bir taraftan yani hem Sayın Cumhurbaşkanının verdiği söz var hem Sayın Bakanın verdiği -sizin verdiğiniz- söz var, bu sözün arkasında durulması gerektiğini ben önemle hatırlatmak isterim.

Bu Elâzığ’daki 2+1 konut meselesi de yani vatandaşın şöyle bir bakış açısı vardı, biz onu aramızda da Komisyon üyeleriyle konuştuğumuzda yani canını kurtaran mal derdine düşmüş, onu gördük, bir şekliyle öyle bir insan psikolojisi yani böyle de bir durum var. Hatta hiç can kaybı olmayanlar tümüyle bu mallarını nasıl alabilirler ya da nasıl arttırabilirler derdinde de duruyorlardı. Yani 2+1 konutlar orada ciddi anlamda sizin açınızdan, en azından iktidar açısından ciddi sıkıntılı bir pozisyonda. Onların yani 2+1’lerin belki hani sosyal konut ilan edilerek başka rezerv alanlarından ve benzeri alanlardan takası yapılabilir yani öyle bir çözüm olabilir. O da ciddi bir şekilde şikâyet konusu olarak aktarıldı.

Bir de şu vardı: Örneğin, Elâzığ’daki rezerv alanı belediyeye devredilmişti ama İzmir’deki rezerv alanı belediyede değildi. Başka yerlerde nasıl bu uygulama onu bilmiyorum, hani burada partizancılık yapmayalım diyorum ama böyle bir yaklaşım var mı yok mu açıkçası ben kuşkuluydum yani merak ediyorum bunu. Hani, Elâzığ’da rezerv alanı komple belediyeye devredilmiş iken...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Hayır, öyle bir şey yok.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Yanlış mı söylüyorum.

Yani Elâzığ Belediyesi rezerv alanının kendilerine devredildiğini ifade etti o zaman yanlış bilgiydi ya da biz yanlış...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Hayır, hayır şöyle: Abdullah Paşa’da biz 2 bin konutluk proje yapıyoruz. Orada İmar İskân Blokları mantığında sadece binanın oturduğu yerde mülkiyet söz konusu, kalanlar hazine arazisi ve ağır hasarlılarla alakalı biz o bölgede 2 bin konutu yapıyoruz ve bütün bölgenin ağır hasarlılarına orada konutlar veriyoruz. Ancak hemen yanında orta hasarlı, az hasarlı yerler var; buralarda da yine çatı, saçak mülkiyeti var, kalan hazine mülkiyeti.

Belediye ile vatandaşlara dedik ki: “Siz eğer dönmek istiyorsanız belediye de size öncülük etsin, biz bu arsaları rezerv olarak belediyeye verelim, size de destek olsunlar, sizin dönüşümünüze katkı sağlasınlar.”

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Peki, açıklama için teşekkür.

Sonuçta bunlar bize sorulan ya da bizim de merak ettiğimiz konulardı. Bu -Van konusunda Vekilim sen ifade edeceksin herhâlde- Van’la ilgili bir soru vardı, onu Van Vekilimiz burada kendisi ifade edecek.

Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, teşekkür ederiz.

İstanbul Milletvekilimiz Hayrettin Nuhoğlu.

Buyurun Sayın Vekilim.

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan çok güzel bir sunum yaptı. İstiyor ki biz noter gibi onaylayalım. Bana göre büyük bir kısmı çok parlak bir seçim propagandasından başka bir şey değil. Biz üstelik iyi yapılan şeyleri değil, eksik gördüklerimizi söylemek zorundayız. Yani, elbette iyi gördüğümüz şeyler var, hoşumuza giden taraflar var; onları tekrarlayanın bir anlamı yok ama biz eksik gördüğümüz neler varsa onları soracağız.

Bir de Sayın Başkan, ben çok uzatmayacağım özellikle Gökhan Bey gibi, kısa kesmeye çalışacağım. Birkaç sorum var, birkaç da ilavem var sonra.

Bir defa, öncelikle, Sayın Bakan, bir hususu sizden öğrenmek istiyorum. 20 Temmuz günü benim danışmanım Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum’dan bir randevu istediğimi iletti Özel Kaleme, İstanbul’daki seçim bölgemle ilgili birkaç dosya vardı, o dosyaları sunmak için. 2 defa daha tekrarlandı bu randevu talebim, sekiz ay oldu, randevu talebime cevap alamadım. Bir muhalefet milletvekili olduğum için mi cevap verilmedi, Türkiye Büyük Millet Meclisini yoksa önemsemiyor musunuz veya Özel Kaleminizde ciddi bir eksiklik mi var? Birinci sorum bu.

İkinci sorum: İstanbul’da acil dönüşmesi gereken ve Türkiye’deki acil dönüşmesi gereken konut sayılarını verdiniz. Ben onları hem on sekiz yılda üretilen konutlara göre hem de son iki yılda yapılan konutlara göre hesaplıyorum, otuz beş yıl gibi bir sürede ancak tamamlanacak. Bunun hızını artırmayı düşünüyor musunuz ve ne kadar zamanda bu dönüşümün gerçekleşebileceğini söyleyebilirsiniz?

Diğer bir sorum, Kanal İstanbul’la ilgili. Orada depreme dayanıklı konutların yapılacağını hem Sayın Cumhurbaşkanı tarafından hem de -bizzat sizin ağzınızdan duymadım, hatırlamıyorum ama- Ulaştırma ve Altyapı Bakanlarından duyduk, orada depreme dayanıklı konutlar yapılacak. İstanbul’da bugünkü hâliyle her an bir depremin olma ihtimali var ve o depremin sonuçlarının çok korkunç olacağı herkes tarafından kabul ediliyor. Böyle bir durumda Kanal İstanbul’un yerine deprem İstanbul’a ağırlık verilmesini düşünüyor musunuz? Bu kapsamda, İstanbul’un 1/100.000 ölçekli plan değişikliğini askıya çıkarttığımızda biz onlara itiraz ettik, bu itirazlarımıza cevap alamadık. Daha sonra rezerv bölge ilan ettiniz, orayla ilgili 1/5.000 ve 1/1.000’lik hem imar planlarını hem uygulama planlarını askıya çıkarttınız; gene onlara gittik itiraz ettik, onlara da bir cevap verilmedi. Niçin cevap vermediniz, bu konuda bir açıklama yapabilir misiniz?

Sizin açıklamalarınız sırasında benim soracağım soruların bazılarının cevabını buldum, mesela Fikirtepe projesi gibi. Geç kalınmış olsa da şu anda askıya çıkmış, verilen sözler gecikerek gitti, inşallah bu defaki yerini bulur. Ama benzer şekilde Maltepe Esenkent Mahallesi’ni örnek vermek istiyorum veyahut da Ataşehir Şerifali’deki İmar İskân Konutları, benzerleri Örnek Mahallesi’nde var, Yenisahra’da var, 100 metre öteden tır geçince sallanıyor. Her an kendi kendine bile çökme tehlikesi

var ve çok net bir şey daha; oradaki muhtarlardan dün akşam aldığım cevap, TOKİ'nin İstanbul'daki sorumlularının bu işi çok geciktirdikleri, savsakladıkları şeklindedir. Hem TOKİ Başkanı da buradaysa bu konu üzerine eğilmelerini özellikle rica ediyorum çünkü orada gerçekten her an çok...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – TOKİ Başkanı hemşehridir ha, ona göre.

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) – Öyle mi, iyi.

Her an bir facia olabilir. Onun için...

TOKİ BAŞKANI ÖMER BULUT – Deprem Komisyonu değil de Plan ve Bütçe Komisyonuna döndü Sayın Vekilim.

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) – Deprem burası, deprem. Gerçekten inanılmaz bir şey yani burada çözüm bulunabilir. Yani, Tozkoparan'da vesairede yapılan işler çok güzel. Yapılan güzel şeyleri niye söyleyeceğim ben, olmayanları söyleyeceğim tabii ki burada. Aynı şekilde İstanbul'da beklenen bir depremde hiç bugünkü gibi böyle güzel konuşmaların sonucunda bir manzarayla karşılaşmayacağımızı çok açık söylüyorum, temenni etmiyorum ama iddia ediyorum. En yakın depremde bile Türkiye'nin neresinde olursa olsun gene ağlayacağız, gene gözyaşı dökeceğiz. Bu yaptıklarımız yapılması gerekenlerin çok azıdır ve bir koordinasyonsuzluk vardır ki bu hepsinden önemlidir. Yapılan güzel şeyleri ben bizim komisyonda geçen haftalarda yaptığım konuşmada ifade ettim. Gerçekten sunumlarda çok güzel şeylerin yapıldığını da gördük ama birbirleriyle çelişiyor ve bilgi akışı yok, bunları organize edecek bir yetki sahibi yok, sorumlu yok. Bu eksikleri de dile getirdikten sonra kısaca birkaç samimi arzumu dile getirerek bitirmek istiyorum.

Sayın Bakan konuşması sırasında “Hep beraber çözeceğiz.” dedi, çok doğru bir ifadeydi bu ama o kapsamda saydıklarının arasında ne yazık ki mühendis odalarını duymadım. Nasıl bir şey ise mühendis odaları ve mühendisler bu deprem konusunda dışlanmış gibi. Bana kalırsa bu deprem konusunu çözmekteki en önemli kritik nokta, İnşaat Mühendisleri Odası çözüm ortağı olarak görülmelidir. Bunun yanında jeoloji, jeofizik ve harita kadastro mühendisleri de aynı derecede önemli olmakla birlikte inşaat mühendislerinin... Gökân Bey değindi ama ben biraz daha netleştirmek istiyorum. Her şantiyede, her binada mutlaka en az 1 inşaat mühendisi bulunmalıdır, görevli olmalıdır. Burada, tabii, zamanı değil, öyle tecrübelerimizi dile getiririz ki... Komisyon Başkanımız Sakarya'da görmüştür; ben deprem olduğu sabah Sakarya'ya gittim, bütün bölgeleri gezdim, benim de inşaatlarım vardı orada, Yalova'da, sapsağlam görünce mutlu oldum. Ama bu bize o kadar büyük tecrübeler kazandırdı ki o tecrübelerimizi biz şimdi bir şekilde uygulamaya koydurmak zorundayız. Binaların her birinin başında, o binanın sorumlusu bir şantiye şefi olmalıdır. O şantiye şefleri okullardan çok yetersiz mezun oluyor. Bunun eğitilmesini İnşaat Mühendisleri Odası tamamlayacak, hatta İnşaat Mühendisleri Odası ona yetkinlik belgesi verecek bence.

Bunları da göz önünde bulundurduktan sonra bir önemli konuyu da son olarak söyleyeceğim. Doğal afetlerle ilgili -sadece deprem değil- mutlaka ihtisas mahkemeleri kurulmalıdır. Bu ihtisas mahkemeleri aynı zamanda bilirkişileri tayin ederken de bilen kişilerden ve namuslu kişilerden seçmeli.

Benim şimdilik söyleyeceklerim bu kadar. Zaten Genel Kurulda da konuşmamız var diye burada zor oturuyoruz ama ben cevapları dinledikten sonra ancak müsaade alacağım.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Teşekkür ederiz.

Buyurun Sayın Bakan.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Evet, Sayın Vekilim randevu talebinizi inceleyelim yani biz genel itibarıyla parti ayrımı gözetmeksizin bize gelen taleplerin hepsini karşılamaya gayret gösteriyoruz. Buna herhâlde Meclisimizin büyük bir çoğunluğu da hemfikirdir, gelen taleplerle ilgili en kısa zamanda vermeye çalışıyoruz. Eğer bununla ilgili bir atlama söz konusuysa en kısa zamanda randevu vereceğiz.

Şimdi, “Otuz beş yılda yapacaksınız. İşte, yok 1 milyon konutu on dokuz senede yaptınız. O zaman 6,7 milyon konut otuz beş senede yapılır.” hesabı, maalesef, Millet İttifakı’nın hesabıdır. Şimdi, bu hesap doğru bir hesap değildir tamam mı? Yani ben de o zaman size şunu sorarım...

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) – Ben Cumhur İttifakı demedim ama bu “Millet İttifakı” demek yani...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Ben de derim ki: İki yıldır, iki buçuk yıldır aldığınız belediyelerde hangi belediyeniz bu işe ilişkin elini taşın altına koydu da konut üretti, söyleyene. Ben öyle veya böyle yaptım. Eksik yaptım, fazla yaptım.

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) – Sayın Bakan...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – On dokuz senede 1 milyon konut ürettik. 1,5 milyon konutun dönüşümünü sağladık. Şu an fiilen devam eden 272 bin konut var diyoruz. İstanbul’un her yerinde konut yapıyoruz diyoruz. Şimdi, diyorsunuz ki: “Kadıköy’de, Fikirtepe’de...” Fikirtepe kimin belediyesi, Kadıköy kimin belediyesi, Ataşehir kimin belediyesi, Maltepe kimin belediyesi?

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) – Belediyeye ilgili konular değil bunlar.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Buyursun, yapsın. Elini tutan mı oldu? Niye yapmadı?

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) – Gerçekten, bakın, bu doğru değil.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Şimdi, bak, Sayın Vekilim, ben sizi dinledim ama...

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) – Gerçekten belediyeye ilgisi yok bu işin.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Ama ben sizi dinledim.

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) – TOKİ oranın sahibi şu anda.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Ya, ne alakası var ya, olur mu canım ağabeyciğim ya!

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) – Evet.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Ya, bırak ağabey ya!

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) – Evet, TOKİ sahibi.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Şerifali...

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) – Esenkent Mahallesi TOKİ sahibi.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Hiç de öyle bir şey yok. Maltepe Esenkent’te bize çalışma alanı belirliyoruz ve bize “Biz burayı yapamadık, edemedik.” diye vatandaşla birlikte geliyorlar.

Ataşehir’de, ben Emlak Konut Genel Müdürüydüm, Şerifali’de 2013 yılında ben 120 metrekare brüt daire teklif ettim vatandaşa, kabul etmediler. Niye etmediler? Vatandaş dedi ki: “Müteahhit bana daha fazlasını veriyor, ben onlarla dönüştüğüm.” Şimdi, bilmeden etmeden, eksik bilgilerle lütfen konuşmayalım.

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) – Sayın Bakan, Esentepe’yle ilgili hukuki şey burada.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Sonuçta sizin hesabınız otuz beş yıl... Biz, evet, otuz beş yılda yapabiliriz ama size kalsa hiç yapamayız.

Kanal İstanbul’da depremle ilgili... Evet, rezerv alan üretiyoruz yani arazinin yüzde 52’sini terk ediyoruz. 3 etap, planlarımızı onayladık, çevre düzenimizi, planımızı onayladık. Ve bu çerçevede örnek olacak bir yerleşim alanıyla birlikte hareket ediyoruz ve bu çerçevede çıkacak rezerv alanlarda çeper ilçeler için rezerv konutlar üreteceğiz ve o rezerv konutlarda hem Boğaz’ın güvenliğini sağlayacak, Boğaz’ın bu noktada... Hep biz diyoruz Boğaz’ımız bizim en kıymetli değerimiz. Hem Boğaz’daki o değeri, güvenliğini sağlayacak hem de İstanbul’a rezerv alan üretecek konutlarımızı yapıyoruz. Bu çerçevede projelerimizi yürütüyor.

Etaplarla ilgili itirazlara verilmesi gereken cevapları verdik. Onayla alakalı...

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) – Hiçbir cevap almadık. Şahsen ben almadım.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Siz, çünkü hepiniz aynı dilekçe üzerinden şikâyet ettiğiniz için dilekçenin içeriğine bir tanesine cevap verdik. Çünkü orada, maalesef, arkada dilekçeleri yönettiğiniz için verilmesi gereken cevapları da verdik.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Doğru değil ama Sayın Bakan.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Yetki, mühendislerle alakalı... Olması gereken her yerde, her şekilde mühendislerimiz yapı denetimi yapmaktadır. Buna ilişkin gerek Yapı Denetim Kanunu’nda gerekse bizim projelerimizde, uygulamalarımızda mühendisler... Bizim denetim noktasında mimari, elektrik, makine her türlü alanda mühendislerimiz vardır. Bir binaya bazen 3 tane düşer, bazen 3 binaya 1 tane düşer ama neticede orada o işin kontrolünü yapabilmek adına olması gereken sayı ve miktarda mühendis, mimar arkadaşımız vardır.

Doğal afetlerle ilgili ihtisas mahkemesi kurulabilir. Bizce bununla ilgili de bir sakınca yok. Ve açıkçası, yani hani, hep siyasetüstü, siyasetüstü diyoruz ama maalesef, hep dönüp dolaşıp “Siyaset yaptınız.” diyorsunuz. Benim konuşmamın hiçbir yerinde siyasetin “s”si yoktu. Olanı anlattım, yapıları anlattım, yaptığımız eserleri anlattım. Varsa sizin de yaptıklarınız sizlerinkini de dinlemeye hazırım. Dolayısıyla, hiçbir şekilde ne bir seçim çalışması ne de bu noktada siyaset anlayışıyla yapılmış bir sunum da değildir.

Teşekkür ederim.

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) – Sandık kurulunca, iktidar olunca neleri yapabileceğimizi -sizin yaşınız gençtir- çok rahat göreceğinize inanıyorum.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Evet.

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) – Bu siyaset tarzı, doğru bir tarz değildir. Biz muhalefetiz eksikleri elbette gördüğümüz kadar ileteceğiz ki siz onlardan bazılarını dikkate alın, faydalanın, doğru olmayanları dikkate almayın ama siz tümüyle reddederseniz, bizden sizin yaptıklarınızı onaylamamızı beklerseniz asla bu böyle olmayacaktır.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Ben de bizim yaptıklarımızı onaylayın diye beklemiyorum Sayın Vekilim.

Diyorum ki: El birliğiyle yapalım diyoruz, hep beraber bunu söylüyoruz, siyasetüstü diyoruz. Diyoruz ki buraya hep birlikte, birlik beraberlik içerisinde yaklaşalım diyoruz. Siz dönüp dolaşp “Efendim, bunu otuz beş senede nasıl yapacaksınız?” Biz yapmayacağız.

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) – Evet, cevap ver bana. De ki şu kadar yapacağım de.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Biz yapmayacağız, beraber yapacağız, beraber yapacağız. Sizin de sorumluluğunuz var; sizin belediyenizin de sorumluluğu var, vekil olarak sizin de sorumluluğunuz var. Siz bunlar yokmuş gibi hareket edemezsiniz. Yani sanki her şeyi biz yapmak zorundayız...

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) – Sayın Bakan, bu bahsettiğiniz belediye yakın zamanda sizin belediyenizdi. Neler yaptığınızı...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Tamam, bizim yaptığımız süreçteki sayıyı... Daha iki buçuk senelik süreçte ne yapmışız bir bakın siz de ben de diyorum.

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) – Sayın Bakan, gerçekten çok yersiz buluyorum onu. KİPTAŞ’ın neler yaptığını, kimlere nasıl dağıttığını, nelerin olduğunu ben bizzat biliyorum. Doğru değil bunlar yani.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Ya, oo...

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Sayın Vekilim...

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Sayın Bakan tepkisellikle davranıyor.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Yok, yok.

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) – Evet, ben teşekkür ediyorum. Kapatıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Teşekkür ediyorum.

Yani hepimiz için önemli bir sorun, hepimiz buna katkı koyma gayretindeyiz. Burada, tabii, en çok bu konularla ilgili hemhâl olmuş, bu işin bütün yükünü, her çeşit sıkıntısını göğüslemiş Sayın Bakanımızın tabii ki beklentisi, tabii ki yaklaşımında bu kadar zorlukla, bu kadar önemli işlerin, hayal dahi edilemeyecek açıkçası... 99 Sakarya’yı görmüş bir kardeşiniz olarak yapılması noktasında tabii ki takdir ve ardından gelecek olan eleştiri yaklaşımının daha kıymetli, daha isabetli olacağının ben de altını çiziyorum açıkçası. O yüzden... Ve sorumluluk Sayın Bakanımızın da altını çizdiği gibi hepimizin. Yani burada biz bu Komisyon raporuyla sadece iktidara, sadece siyasi partilere, sadece bakanlıklara, ilgili kurum, kuruluş, STK, üniversitelere değil, vatandaşlara da bir mesaj vereceğiz dedik, bütün yönleriyle ele alacağız dedik. O yönüyle de bu sorumluluk hepimizin. Sadece bunun kamu eliyle efendim, otuz beş yılda trilyonlarca liralık yatırımla dönüşmesini beklemek burada hepimizin mesleki anlamda birikimine de siyasi anlamda memleketimize olan borcumuza da yakışmaz açıkçası. O yüzden, hepimiz aynı duyarlılıkla, fotoğrafı doğru çekerek bir çözüm arayışı içinde bulunmalıyız.

Evet, şimdi Samsun Milletvekilimiz Bedri Yaşar.

Buyurun Sayın Vekilim.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Başkanım, Kıymetli Bakanım, değerli bürokratlar; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, bu Komisyon bir defa oy birliğiyle kurulmuş, bütün siyasi partilerin üye verdiği bir Komisyon. Bu da, artık sizin de başta belirttiğiniz gibi, bugün terör kadar önemli bir konudan bahsediyoruz. Yani burada Komisyonun da görevi zaten “Neleri daha iyi yaparız, nereye gideriz?” bununla ilgili ipuçlarını yakalamak.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANİ MURAT KURUM – Ben de onu konuşmak için geldim.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Tamam Bakanım, biz de sizi onun için dinliyoruz zaten.

Şimdi, ben, bunu 3 kısımda değerlendiriyorum. Deprem öncesi neler yapabiliriz? Deprem anında neler yapabiliriz? Deprem sonrası neler yapabiliriz? Şimdi, deprem sonrasıyla ilgili gerçekten Türkiye... Yani ben, yapılan her şeye, bir defa şunu söyleyeyim: Deprem sonrası uygulamalara baktığımız zaman, hakikaten ben teşekkür ediyorum. Yani konut açısından olsun, altyapı açısından olsun -tanıdığım arkadaşların çoğu da burada- eksik gedik var mıdır? Vardır. İş yapılan yerde her zaman eksik gedik olur. Siz, “99 depremi” dediniz, 99 depreminde 17 bin kişi öldü Değerli Başkanım. Ben, o gün de bu Parlamentodaydım, o gün de yine aynı bu Komisyonunda çalıştım. Yani otuz, kırk günde yaklaşık 39-40 bin geçici konut yapılmaya çalışıldı. Onu o gün yapanlardan da Allah razı olsun, bugün yapanlardan da Allah razı olsun. Bu, maraton gibi, uzun mesafeli bir koşu yani önümüzde uzunca bir süre var ve bu problem devam ediyor. Bizim işe bu cepheden bakmamız lazım. Dolayısıyla “Bundan sonra, bu işi sıralamaya koyduğumuz zaman neler yapabiliriz?” açısından bakmak lazım.

Tabii, bir defa bu işin bütün tarafları belediyeler, vatandaş, aynı zamanda Bakanlık yani hiçbiri diğerinden önemsiz olamaz, hiçbirinin sorumluluğu -bizler de dâhil, Parlamento da dâhil- bir diğerinden eksik olamaz. Dolayısıyla, bu manada ben şunu da öneriyorum, diyorum ki: Acaba bu konuyla ilgili mesela bir bakanlık mı kurulsun? Mesela, bu konuyla ilgili bir komisyon mu oluşsın? Burada, ihtisas komisyonları var, işte, Bayındırlık Komisyonu var, Tarım Komisyonu var, Millî Eğitim Komisyonu var, bir sürü komisyonumuz var. Parlamentoda çünkü bu çok gündemde... İşte, sizin de söylediğiniz gibi, yaklaşık 2-3 trilyonluk bir bütçe lazım ki Türkiye genelinde biz bu dönüşümü sağlayabilelim. Komisyonun süresiyle de bunun farkındalığını değil... Bunu her gün yaşamalıyız, her gün bununla ilgili yapılması lazım gelen ne varsa yapmamız lazım. Zaman zaman kanunlarda değişiklik olacak.

Şimdi bununla ilgili -ben inşaat mühendisiyim, hukuk adamı değilim ama- bir sürü kanun var, 6306 sayılı Yasa, işte 3194 sayılı Yasa, belki bunların tamamı, eş değer olanlar -hani bazen işin durumuna göre yasalar da muhakkak değişiyordur- bunlar bir şey altında toplanabilir mi? Yani bu 7-8 yasa yerine birkaç yasa altında toplanabilir mi? Bununla ilgili kalıcı bir komisyon olabilir mi? Bununla ilgili bir bakanlık kurulabilir mi? Ki bence önerim muhakkak kurulması yönünde. Bunun da bir sahibi olması lazım. Aslında, özellikle, AFAD’ın sunumunda bunu dinledik. İşte, trafikle ilgili Emniyetin sorumlu olduğu, toplanma alanlarıyla Jandarmanın sorumlu olduğu bir görev dağılımı yapılmış, onda bir problem yok. Ama mesela, özellikle, diğer konularla ilgili yani AFAD’ın ilgili alanının dışındaki konularla ilgili zaman zaman belli sorunlar yaşanıyor. Mesela, AFAD’ın bütçesi buna hiç yeterli değil, bütün koordinasyondan sorumlu ama ne çalışan sayısı ne ekibi bununla ilgili bir defa yeterli değil. AFAD’ın başta bu konuyla ilgili güçlendirilmesi lazım.

Tabii, Deprem Komisyonu olunca buradaki arkadaşlarımızın çoğu sektörden gelen, inşaat mühendisi olanlarımız var, mimar olanlarımız var. Biz binaya zeminden başlarız, üzerinde temelden, binadan devam ederiz. Depremde de bir defa işe araziden başlamak lazım. Yani şu deprem master planı... Bu hatlar nerede, bu fay hatları nereden geçiyor? Parsel bazı dâhil bırakın ada bazını, parsel bazında insanlar belediyeye gittiği zaman, iyi kötü bununla ilgili sonucu görebilmeli. Yani daha işe araziden başlamamız lazım. E, başlarken bir de mevcut yapı stoku var, işin bir de o tarafı var. Yeni yapılacak alanlarla ilgili şu illerimizin deprem master planının -gerek mikrobölgelendirme gerek makrobölgelendirme neyse bu çalışmanın- birinci elden bitmesi lazım. Devamında, siz de söylediniz, işte o 99 yılında çıkan yasayla hepimizin üzerinde hemfikir olduğumuz bir şey var, binalar denetlenmeye başlarsa deprem risklerinin yüzde 90 oranında azaldığını gördük. Hep milat koyuyoruz önümüze, “99 öncesi” ve “99 sonrası” diye diyoruz. O zaman demek ki bizim bu işi arazi bazında, fay hatları dâhil,

parsel bazı dâhil, ada bazında bu işin çalışmasını bitirmemiz lazım; bir. Öncesi için yani daha deprem olmadan bunun, alınacak tedbirlerin maliyeti 1, depremden sonra bunun karşılığı 6,7 diye siz de ifade ettiniz. Dolayısıyla, demek ki bizim -bütün enerjimizi- bununla ilgili tedbirlere yönelik çalışmalar yapmamız lazım. Bu çerçevede, bunun adı “kentsel dönüşüm” diyoruz. İşte, arkadaşlarımızın zaman zaman detaylara girip üzerinde durduğu konular var, az hasarlı binalar, orta hasarlı binalar gibi. Tabii, bizim de bu konuyla ilgili... Bazen binalar kendisi de ayakta duramıyor. Zaten “99 öncesi” dediğiniz zaman, az hasarlı veya hiç hasarlı olmasa bile numuneler alındığı zaman, gerçek manada bir test yapıldığı zaman bunların önemli bir kısmının sorunlu olduğunu hepimiz biliyoruz. Dolayısıyla, toptan bir çözüm üretmek gibi bir mecburiyetimiz var. Mesela, deriz ki: “Testler sonucunda ayakta kalamayacak binalar.” Bununla ilgili bir statü belirlenir. “Depremde az hasarlı binalarla” Bununla ilgili bir statü belirlenir. Orta hasarlı, ağır hasarlı...

Kredi yapılandırmasından bahsettiniz. Ağır hasarlıya yirmi yıl veriyorsanız orta hasarlıya on yıl verirsiniz, az hasarlıya beş yıl verirsiniz veyahut işte burada sigortayı devreye koyarız yani DASK’ı devreye koyarız. Yani netice itibarıyla bu işi dönüştürmemiz lazım, neticede bunun içerisinde canlarımız yaşıyor. Özellikle, örnek olması açısından, Bayraklı bölgesini ben de gezdim, arkadaşlarla hep beraber gezdik. Yani o alüvyon zeminde daha çok mütemadi temeller var, münferit temeller var. Az hasarlı da olsa, orta hasarlı da olsa... Siz şimdi orada gerçek manada bir zemin çalışması yaptınız, gördünüz ki zeminin kendini taşıması mümkün değil, arkadaşlarımız ifade etti, kazık temeller var, aralarında “jet grout”lar var, onun üzerinde radye temeller var. Şimdi, o yapıyı görünce yani arazinin gerçek taşıma gücü buysa o zaman bunun anlamı şu: Bayraklı’ya en yakın köşe başı sokağın başından girip sonuna kadar yıkmak lazım. Yani eğer buranın gerçek resmi buysa, buranın gerçek fotoğrafı buysa hiç bu konuyla ilgili sağa sola dolaşmaya gerek yok.

Şimdi, tabii, otomatikman bu işin maliyetini de artıyor. Yani binaları aşağı yukarı yüzde 15, yüzde 20 civarında artırmasından daha doğal da bir şey yok işin içine kazı girip, iyileştirme girip, radye temel girdiği anda... Şimdi, bu maliyet unsuru gelmişken... Hitler’in yükselişinde şu var mesela: Almanya’da çok ciddi oranda işsizlik vardı, beton yollar gündeme geldi -sizin bildiğiniz konular- beton yollarda da daha çok çimento üretti, agregayı üretti, işsizliği neredeyse ortadan kaldırdı. Dolayısıyla, inanılmaz bir de popülaritesi oldu. Bugün de bakın, bu dönüşümün en büyük ham maddesi demir, çimento, agrega. Şimdi, çimento bu ülkede var. Yani çimento üretmek için herhangi bir özel bir şeye ihtiyacımız yok, dağ, taş, her yer dolu, bunu da üretme de bir sorun yok. Demiri cevherden üretirsek problem yok ama bizim de demir üretimimizin yüzde 90’ı hurdaya dayalı. Belki burayı zapt etmek sorun olabilir, fiyatları bloke etmede problem yaşayabiliriz. Ama Gökân Bey de gündeme getirdi yani bugün Türkiye’deki beton fiyatları özellikle bu çimentoların özelleştirilmesinden sonra İzmir bölgesinde mesela, “Ben cezayı da öderim, kartelevat devam ederim.” diyor. Yani çimento fabrikalarına cezalar yazılmasına rağmen bunlar gene aynı, beraber ortak fiyat oluşturup bu işe devam ediyorlar. Demek ki burası çok önemli. Yani bizim şu çimento fiyatlarını devlet eliyle de olsa bloke etmemiz lazım. Yani bu işin ham maddesi buysa en büyük maliyetli bu. Bugün kaba inşaat maliyetleri arttı. Demirde zaman zaman piyasayı dengelemek için ithalatı serbest bırakıyorsunuz, burada da bırakılabilir. Yani şu maliyetleri bizim net bir şekilde aşağıya doğru çekmemiz lazım, yoksa hız ve deneyimde bizim bir sorunumuz yok. Bizim inşaat şirketlerimiz bugün, siz de söylediniz, altı ayda binaları o zor şartlara rağmen, kış şartlarına rağmen... Artık teknoloji gelişti, eksi 8’lerde, 10’larda çok rahat beton dökülebiliyor. Yani bilgimiz, birikimimiz, deneyimimiz bu işte var. Eksik olan ne var? Finansman boyutu. Finansman boyutunu da söylediniz, “gönüllülük esası” dediniz, doğru yani kendi içinde çözebiliyorsak muhakkak işi gönüllük esasına göre kendi içinde çözmemiz lazım.

Ama ben fikrinizi benimsedim yani şöyle: Bugün böyle finansman boyutunu oluştururken “Belediyeler de bir miktar bu işin içerisinde olsun.” dediniz. Olabilir, belediyelerin en büyük gelir kaynağı İller Bankası, zaten hepsi İller Bankasından elde ettiği gelirle geçiniyor. Tabii, bunu büyükşehir belediyelerinin oluşturdukları rakamlar farklı bir şey, ama Samsun’un Alaçam ilçesinde ne yaparsan yap, belediyenin gelirini kısıp da “Konut fonuna ben bu parayı ayırıyorum.” dersen eller havaya, hayatta bir şey yapamazlar. Ha, bunun da bir gelirine göre, mesela dönüşümlerde dersiniz ki: Toplam elde ettiği gelirin yüzde 1’i, 2’si, 3’ü, 5’i neyse... Bununla ilgili bir rakam telaffuz edilerek bir taraftan da tabii deprem vergilerinden topladığımız paralar var. Bununla ilgili bir fon oluşturabilir.

Ben, Hayrettin ağabeyin... Hani, bu uzun mesafeli bir iş, otuz dört, otuz beş yıl sürer, belki daha da fazla sürer, dolayısıyla nefesimizi tutmamız lazım. Maraton koşan insanlar ağır çıkar, işin sonuna doğru götürür. Bu, sizin bizim meselemiz değil. Bugün siz varsınız, yarın başkası olacak ama bu, ülkenin millî bir projesi, geleceğe yönelik projesi. Temeli ne kadar sağlam inşa edersek binayı da üzerine o kadar rahat inşa ederiz.

Bu sanayi dönüşümünden bahsettiniz. Zaman zaman sorunlar yaşıyoruz. Mesela, “Samsun” dediniz, 1.600 konut. Mesela, buradaki arkadaşlarımızın sıkıntısı şu: “Toybelen mevkisinde yer veriyoruz.” diyorsunuz ama kendi bulunduğu bölgelerde bir kamulaştırma var. Diyorlar ki: “Hani, biz oradaki satın aldığımız fiyatla kamulaştırılan fiyat arasında...” Sayın Vekilim de burada, biliyordur, şu an mesela Gülsan bölgesinde esnafların çok ciddi problemleri var, hatta oturdular, pankart astılar, bayrak astılar. Bunlar konuşulunca çözülebilecek meseleler, asıl olan hani bu çözüme yönelik... Hakikaten zaten hepimizin, siyasetin de gündemi insanın mutluluğu, vatandaşın mutluluğu. Dolayısıyla, bu konuya bir el atarsanız, yani burada bir sorun var. Hani, bazen sorunları görmezden gelip halının altına süpürmeyle de çözüm üretmiyoruz. Orada belediye var.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Onlara randevu verdik. Yani hem Başkanım...

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Sorun yok, Başkanım da biliyor. Hani, bir sorun olduğu için söylüyorum, bunlar yapılmalı. Yani özellikle sanayi, siz sanayiden... Bu, çok önemli. Niye önemli? Bugün Türkiye’deki sanayi üretiminin yüzde 65-70’i deprem bölgesi. Bunun anlamı ne demek? İşte, bugün İstanbul’da, Kocaeli’de, 1999 depreminde neler yaşadık? Yani biz, sadece binalar ve sanayi tesislerinin yıkılmasından bahsetmiyoruz. Aynı şekilde ekonomik olarak da çok ciddi kayıplarımız oluyor. Dolayısıyla, bunların sağlıklı ortamlara taşınması çok önemli.

Yine, buna paralel olarak, bütün şehirlerin bir ruhu olur Sayın Bakan. Yani şehrin ruhudur, yani siz bir şehre girdiğiniz zaman onun bir özelliğiyle “Ben Bursa’ya geldim.” dersiniz. Ne bileyim işte, Beypazarı’na gider, bir fotoğrafı gördüğünüz zaman “Ben Beypazarı’na geldim.” dersiniz veya Kastamonu’da, Gerede’de, özellikle bu ahşap binalardan bahsediyorum. Yani o şehrin ruhunu da binaların muhakkak yansıtması lazım; bu, önemli. Şu an, özellikle Gökhan Bey’in de bahsettiği gibi ruhsuz binalar var, kibrit kutusu gibi binalar var. Yani bunlara ben ticari binalar diyorum, yani hiçbir karşılığı yok. Hâlbuki mimarın bir eseridir bu, onun da bir imzası olması lazım. Yani bu projelere zaten dikkat ettiğinizi söylüyorsunuz. Resimlerden de hakikaten görüyoruz yani ama buna muhakkak şehrin ruhuna uygun, yaşantısına uygun, kültürüne uygun, muhakkak bir şekilde böyle dizayn edilmesi lazım.

Devamında tarihî binalar... Önemli, hakikaten, yani orada sorun da olsa buna muhakkak kanunla bir müdahale etmek lazım ki yine bu, özellikle kentsel dönüşümde dünya kadar problemler çıkıyor, biri birine devrediyor, yüzde 15 hisse devrediyor, yüzde 30 hisse devrediyor. Yani bu sefer, siz hep bir araya gelip ruhsat aşamasında... Belki sizin yıkımda fazla sorunlar yaşanmıyor ama toplu ruhsatlarda bunlar yaşanıyor. Ben kendimden bir örnek vereyim: Yani 10 bin metrekarede bir kişinin 12 metrekare

yeri var. Adam öldü, 5 oğlu var, adam başı 2 metrekafe düşüyor. Ben de birini gönderdim, dedim: Şeyin masrafı değil bu yani, 2 metrekafe, notere vereceğin paraya yazık yani, vekâlet masrafı değil. Ne diyor biliyor musunuz? Diyor ki: “Baba yadigârı, hele bir dursun da düşünelim, bakalım.” Yani 2 metrekafe. Onun için, bu tür yasal sorunları da çözecek, hızlı bir şekilde çözecek, bununla ilgili bir hukuki yapı da oluşturulursa ben katkı sağlayacağını düşünüyorum.

Dolayısıyla, yolumuz uzun, işimiz zor. Biz Deprem Komisyonu olarak dolayısıyla önerilerimizde bulunacağız. Sizin de katkılarınız, bizim de katkılarımız, vatandaşın da katkıları olacak. Bunu tümüyle, gerçekten siyaset-üstü düşünmemiz lazım diyor, hepinize sunumlarınızdan dolayı teşekkür ediyorum.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Teşekkür ederiz.

Buyurun Sayın Bakanım.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Sayın Bedri Yaşar Vekilimizin söylediklerinin tamamına katılıyorum.

Komisyonun yapması gerekenin bu çalışmalar olduğunu düşünüyorum ve biz de verilmesi gereken her türlü desteği bu anlamda vermeye hazırız. Ama bu işin paydaşlarının sayısını artırmamız gerekiyor, sorumluluklarını net bir şekilde vermemiz, belirlememiz gerekiyor, bir de işin finansmanına ilişkin onlara destek olmamız gerekiyor. Bunu sağladıktan sonra bence komisyonumuzun yapacağı, üreteceği, aldığı kararla birlikte ülkemizin geleceği adına da çok önemli bir sürece katkı sağlayacağına inanıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Teşekkür ederiz Sayın Bakanım.

Şimdi, söz isteyen Van Milletvekili Muazzez Orhan Işık.

Buyurun Sayın Işık.

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Teşekkürler Başkan.

Sayın Bakanın sunumu için teşekkür ediyorum öncelikle.

Elbette ki ben de diğer vekillerimiz gibi şunu söyleyeyim: Yani Sayın Bakanımız, evet, burada bizi bilgilendirmek açısından bir sunum yaptı. Hâliyle bu Komisyonun kurulmasının amacı da şimdiye kadar, hani bu ülkede deprem öncesi ya da sonrası yaşanan sorunların önümüzdeki süreçlerde tekrar etmemesi açısından ve gerçekten insan yaşamını ve doğayı esas alan yaşam alanları oluşturma, güvenli yaşam alanları oluşturma üzerine çözüm üretmek amacıyla tüm partiler birleşerek bu Komisyon oluşturuldu. Tabii ki iktidar ve Hükümet olarak elbette ki yaşanan eksiklikler noktasında aslında biraz hoşgörü olmanız gerekiyor yapılan eleştirilere. Sizce haksız bile olsa sonuçta tabandan gelen eleştiriler, halktan alınan eleştiriler ya da bizim gözlemlerimiz ve araştırmalarımız sonucunda tespit ettiğimiz eleştirileri elbette ki sormak zorundayız ya da yöneltmek zorundayız. Yapan birim olarak da elbette ki siz de bu noktada biraz daha hoşgörü ve sabırlı olmalısınız diye düşünüyorum Sayın Bakanım.

Arkadaşlar birçok eleştiri yaptı -yani birçoğuna katılıyorum- ya da eksiklikleri dile getirdiler. Ben tekrar onlara girmeden sadece Van’da 23 Şubatta İran merkezli gerçekleşen deprem sonucu Başkale ilçemizin de etkilendiği, 9 vatandaşımızın hayatını kaybettiği depremle ilgili bir iki şey söylemek istiyorum. Yani 5 köy neredeyse tamamen yıkılmış, yani tek tük konutlar kalmış.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Bize bildirilen 150 konut, 420 ahırın ihalesi 10 Şubatta yapıldı.

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Evet, evet. Ben onu, ihalesinin yapılıp yapılmadığını soracaktım.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Yapıldı, 10 Şubatta yapıldı.

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Çünkü şeyde bir türlü bilgi alamadık yani.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – 10 Şubatta yapıldı, yani TOKİ Başkanlığımız...

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Yeni yapıldı sanırım. Evet, biz ikinci kış...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Yani bize yer bildirdikten sonra Sayın Vekilim...

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Evet, biz hani yapılan sunumlarda...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Şu depremlerin hepsinde biz bırakın yer bildirilmesini, hızlı bir şekilde hareket ediyoruz. Mesela, İzmir’de hak sahipliği daha devam ediyor. Elâzığ, Malatya’da hak sahipliği yeni neticelendi. Biz İzmir’deki hak sahibini beklemeden ihalelerimizi yaptık, inşaatlarımızı yapıyoruz, yani “Yeter ki insanlarımıza, vatandaşlarımıza bir gün önce verelim.” anlayışıyla...

Orada da şehir merkezinde mi, köyde mi vatandaşımız net bir karar alamadığı için o kararı bekliyoruz.

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Ama sanırım bir kısmı için ihale yapılmış. Çünkü üç gün önce İçişleri Bakan Yardımcısı İsmail Çataklı gelmişti, kendisinin basına yaptığı açıklamada da aslında tam tarihi belirtilmemiş, bir an önce yapılması gerekiyor, evimizde oturmamız gerekiyor.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Onun sözleşmesi yapılmış durumda.

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Bir kısmının ihalesinin yapıldığı bilgisi sadece basında paylaşılmış.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Bize yani, “Şuraya geldi, şuraya istiyoruz.” dedikten sonra ihale yapmamızda bir sorun yok.

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Evet, ben hani onu soracaktım sadece tarihi. Ne zamana kadar yapılacak? Çünkü ikinci kıştır, o insanların mağduriyeti...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Bu yıl bitiririz, bu yıl dokuzuncu, onuncu ayda bitiririz, teslim ederiz kıştan önce.

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Sonbahara teslim edeceksiniz.

Evet, ben bir şey daha söyleyeceğim: Yani aldığımız bilgilere göre yapılacak olan konutlar sanırım 95 metrekare civarında.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – İşte, aynısı, bunların aynısı olacak.

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Evet, aynısı. 500 bin liraya mal olacağı, maliyetinin olacağı ifade edilmiş ve vatandaşa...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Elâzığ, Malatya’da ne yaptıysak orada da aynısını yapacağız.

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Şimdi, şunu söyleyeceğim: Yani afet konutlarının... Zaten vatandaş bir afet yaşamış, bütün her şeyini kaybetmiş, şu anda o toparlanmayı yaşarken yani hayvanını da kaybetmiş, gelir kaynağını da kaybetmiş ticari bir amaç taşımaması gerekiyorsa bu konutların böyle 95 metrekarede olan bir yapının 500 bin lira gibi maliyeti ne kadar gerçekçi ya da ne kadar şey... Açıkçası, Van’da yapılan en lüks dairelerin bile satış şeyi 500 bin arasında... Yani 95 metrekare, köyde yapılacak...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Biz 500 bin lira diye bir şey söylemedik.

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Bakanın söylemi.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Hangi Bakanın?

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Bakan Yardımcısının söylemi. Biz teyit de ettirdik, birkaç muhtarlar toplantısında yapılan ve köy ziyaretinde ifade edilen bir şey.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Yok, öyle bir şey yok.

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Eğer maliyet öyleyse bu bir ticari mantıkla yapılıyor demektir. Biz bunun tamamıyla afet...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Yok, yok öyle değil. Ben söylüyorum ama doğrusunu söylüyorum size. Yani Elâzığ, Malatya’da yüzde 40 50 indirim yaptık. Burada da çıkacak maliyetten yine yüzde 40 50 Sayın Cumhurbaşkanımızın tensipleriyle yapacağız. O da iki yıl ödemesiz...

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Yirmi ay taksit.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – On sekiz yıl sıfır faizle ödeyecek. Çıkan maliyet neyse işin sonunda maliyetten biz yüzde 40 50 indirim yapıyoruz, altyapıyı da katmıyoruz ve o çerçevede ödeme yaptırıyoruz. Elâzığ, Malatya’da bildiğim kadarıyla 200 bin lira, 220 bin lira civarında ödediler ahırlı köyler. Bunların maliyetleri belki biraz daha uygun olabilir şu anki güncel maliyete göre ama çıkacak maliyette dediğim gibi bir düzenleme yapacağız.

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Bir şey daha söylemek istiyorum Bakanım. Şimdi -Ali Vekilimiz de söyledi, diğer vekillerimiz de söyledi- gerçekten oradaki köy yaşamına, o sosyal yaşama ya da o kültürel yaşama uygun konutların yapılması gerekiyor. Çünkü o bölgede daha önceki afet konutları köylüler tarafından kullanılmadığı için tekrardan yani yeniden daha sonraki süreçlerde, kendilerine eski tip konutlar yaptılar ve o konutlarda sadece bir onlara...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Bizim konutları gördünüz mü yapılanları?

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Ben Elâzığ’a gidemedim maalesef, mazeretim vardı.

Oradaki kültürel yaşama uygun olması yani o köy yaşamına çünkü orada hayvancılıkla geçim sağlanıyor. Dolayısıyla, ona göre bir dizaynın olması gerekiyor. Bunu sadece bir öneri olarak sunuyorum.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Yani mesela arkadaşlar şey diyor: “150 konut, 420 ahır yapıyoruz.” Oradaki tespit, ihtiyaç neyse ona göre yapıyoruz.

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Hayır, hayır, ben dizayn olarak söylüyorum. Elâzığ’dakine baktık yani o tarz bir köy yapılaşması oradaki kültürel yaşama çok uygun değil bunu ifade etmek istiyorum.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Neden değil mesela?

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – “Biz kültürümüzü koruyalım.” diyoruz değil mi?

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Evet.

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Dolayısıyla, oradaki kültürel yaşam tarzına uygun değil. Bir süre sonra... O bölgeye gittiniz mi bilmiyorum; Zernek Barajı yapıldıktan sonra hemen girişinde bir köyde aynı tarzda konutlar yapıldı. İnsanların o ihtiyacını karşılayamadığı için... Çünkü mesela, 100 hayvan alıyor ya da... Ben sadece hayvancılık açısından söylüyorum yani konutun içini söylemiyorum Sayın Bakanım, ben alan açısından söylüyorum yani onun hayvancılığı sürdürebileceği tarzda köy yapılanması oluşmalı diyorum.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Tabii, tabii, öyle olacak.

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Onu söylüyorum, yoksa konutun içi açısında bir şey söylemiyorum.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Bitişik nizamda bir köy evi olursa...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Onlar nereyi gösteriyorsa orada yapıyor zaten.

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Bir de bir şey daha sorayım. Sanırım orada bazı köylerde köylünün evinin yerinde konut yapılacakmış, bir yerde de toplu bir şey... Öyle bir bilgi verildi.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Vatandaş yer gösteremiyorsa, uygun yer gösteremiyorsa toplu yapacağız mecburen.

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Evet, o toplu yapılan köyden de... Biz dün yine ilçedeydik, oradan birkaç aileyle de görüştük. Onlar da -sanırım dilekçe de veriyorlar- toplu yapılmaması yönünde bir dilekçe vereceklermiş.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Yani arazisi yoksa başka bir yere yapamıyorsak ne yapacağız?

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Kendi yerlerinde yapılamıyor mu?

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Orada yapılabilsen zaten uygun olan yere yapıyoruz, olmayan yerleri toplu yere yapıyoruz.

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Konteyner kent kurulan köyde sanırım yine toplu yapılacaktı, Özpınar köyünde.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Hangi köyse detaylı bilgi verelim ama yerine yapılabilenlere zaten yaptırıyoruz.

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Evet, tamam, teşekkür ederim.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Biz teşekkür ederiz.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Sayın Bakanım, biz Değirmenönü 1’inci etabı ziyaret ettik. Orada 17 köy evinin vatandaşın kendi yerine yapıldığını müşahade ettik. Sizin de belirttiğiniz gibi hisseli olanlar, kendine ait olmayan, bazı hisseli problemi olan, başka arazide bulunanlarla alakalı onların gösterdiği yere yapılmış olanları da gördük. Çok ucuza ısınabilen, son derece yüksek ısı yalıtımı olan, etrafı da genişçe yani yarın öbür gün kendilerinin de ihtiyaçları olduğunda mutfak balkonunu -salondan aynı zamanda mutfaktan çıkılan balkonun orada- kendi ihtiyaçlarına dönük de kullanılabileceği ve diğerlerinin de hayvan sahibi olanların da ahırlarının olduğu projeleri gördük.

Aynı zamanda da Değirmenönü’ne giderken bir önceki depremde yapılmış, hâlâ kullanılan, vatandaşın bizzat kullandığı köy evlerini de gördük. Van depreminden bu yana kullandıkları... O zamanda yapılmış köy evleri var -onlar betonarme- onların da kullanıldığını gördük Değirmenönü’ne giderken. Orada sadece bazı kafa karıştırmaya çalışan kişiler sanki hiçbir yer, donatılar yokmuşçasına, o kadar da yakışıklı villa tarzında evleri “Bunlar köye olur mu?” mantığıyla anlatıyorlar ama 117 yaşında orada amcamız, bizzat kapının önünde dikildi, bize de memnuniyetini belirtti. Yenge hanım da teyzemiz de “Buraya geldiğinden beri hiç yerinde durmuyor, sağlığı düzeldi. Bütün gün etrafı geziyor, evin etrafında bir ön balkonda, bir arka balkonda duruyor.” diye hatta söylemiş, muhtar beyle de onun diyalogunu kurmuştuk.

Şimdi, söz isteyen İzmir Milletvekilimiz Kamil Okyay Sındır.

Buyurun Sayın Vekilim.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, Bakanlığımızın değerli bürokratları; hepinize hoş geldiniz diyorum.

Sayın Bakan, tabii, sözüme teşekkürle başlayayım ben de. Yaptığınız sunumda iyi ve yararlı olan ne varsa hepsi için teşekkür ediyoruz bir milletvekili olarak milletimiz adına. Mesela, Elektronik Beton İzleme Sistemi -bunu Bakanlığınız bize sundular- mükemmel işliyor. Mekansal Adres Kayıt Sistemi; evet, o sizin dışınızda ama onunla ilgili Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğünün bu Bina Kimlik Sistemi ve onunla entegrasyonu gibi çalışmalar gerçekten hepimizi heyecanlandıran çalışmalardı, bunları da özellikle belirtmek istiyorum.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – CBS’de bizde.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Efendim?

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – O da bizde.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – CBS sizde, onu söylüyorum. Mekansal Adres Kayıt Sistemi için dedim.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Onu da CBS bünyesinde yapacaklar işte.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü bünyesindeki Mekansal Adres Kayıt Sistemi (MAKS) ile Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğünün yürütmekte olduğu proje entegrasyonu doğru bir iştir. Bunun için takdir ediyorum, kutluyorum, teşekkür ediyorum tabii ki. Bu konu da deprem... Özellikle deprem sonrası vatandaşların ihtiyaçlarını giderme azmi ve gayretiniz için de ayrıca teşekkür ederim.

Tabii, her şey doğru olamayabiliyor. Bizim görevimiz de kimi zaman bu gördüğümüz yanlışları, eksikleri ve doğru olmadığını düşündüğümüz konuları paylaşmak, sizlerin dikkatini çekmek olacaktır. Umarım, onların da size faydası olur, bizler de bir daha bunları ifade etme ihtiyacı duymayız.

Sayın Bakanım, ben Komisyon çalışmalarında önerilerimi madde madde kendimce yazmıştım, sizi ilgilendiren bazı konuları paylaşmak istiyorum. Aslında bir de şey var, o da sizin bilginizde olsun. MTA’nın da depremsellik, sınılaşma gibi bazı GIS verileri var, bunları belediyelere, yerel yönetimlere ücreti karşılığında veriyor. Yerel yönetimler buradan para ödemek zorunda çünkü ilgili mevzuat bunu emrediyor, onlar istese de bunu yapamıyorlar. Bu bir sıkıntı, belediyeler MTA’nın bu depremsellikle ilgili, sınılaşma sorunları, meseleleriyle ilgili, yer bilimleriyle ilgili verilere belediyelerin parasını ödmeden erişme şansı yok. Deprem riski yüksek olan ülkemizde bunun ücrete dayalı ve sıkıntı yaratır bir duruma dönüşmemesi arzu edilir. Buna dikkatinizi çekmek istedim.

Şimdi, tabii, bu, 19 Şubat 2019 tarihli bir yazıyla, sizin yazınızla, Çevre ve Şehircilik Bakanlığımız belediyelerden kentsel dönüşüm strateji belgesi hazırlamalarını talep etmiş ancak büyük bir kısmının henüz hazırlanmamış olduğu Komisyonumuza gelen bürokrat arkadaşlarımız tarafından ifade edilmişti. Bunun en kısa sürede hazırlanması, tamamlanması ve sonlandırılması için sizin belki bu konuda, yerel yönetimlerin tamamında biraz daha dikkat çekiyor olmanız önemli olur diye düşünüyorum.

Müteahhitlerin nitelikleri, yeterliliği, aldıkları eğitimler vesaire bununla ilgili Yapı Müteahhitlerinin Sınıflandırılması ve Kayıtlarının Tutulması Hakkında Yönetmelik konusunda ve bunun etkinleştirilmesi, bunun doğru ve etkin kullanımı konusunda bir talep var. Örneğin, müteahhit şirketler inşaat mühendisi istihdamı getirilmesi yararlı olur diye düşünüyorum. Onu da özellikle belirtmek isterim.

Şimdi, kentsel dönüşümü salt sağlam dayanıklı yapı imalatı olarak da görmemek gerekiyor. Bu, değişik şekillerde ifade ediliyor yani, sosyal donatı alanlarıyla, yaşanabilir, nitelikli, yaşam kalitesinin en üst düzeyde olabileceği kentleri oluşturabilmek... Yoksa olay sadece betondan öteye gitmez. Orada bir hayat, bir yaşam kültürünün oluşacağını görerek hareket etmekte fayda var. Gördüğümüz kentsel dönüşüm alanlarında -ki kent içinde yıkılan alanlara “rezerv alan” deniyor, o ayrı; gerçi sonradan adı “proje alanı” olarak da ifade edildi- tabii ada bazında yapılan -çoğunlukla ada bazında- bu tür dönüşümler çoğunlukla o bölgenin ihtiyacına yanıt verebilir nitelikte olmuyor.

5393 sayılı Kanun’un 73’üncü maddesi ile 6306 sayılı Kanun’un arasında uyum ve birlikte hareket edebilme kabiliyetini getirmek gerekir diye düşünüyorum. Mesela, rezerv alanların belirlenmesinde mühendislik birimi esaslarına uyulması ki burada çevre hassasiyeti, zemin uygunluğu, kent kültürü, kentin mimari özellikleri gibi bunların da dikkate alınması... Mesela, İzmir’deki rezerv alanı aslında Bayraklı fay hattı “zone”u üzerindeki bir alan olduğunu, teknik olarak da Mühendis ve Mimar Odaları Birliği de bu konuda ifade etmişti.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Şimdi, sonra da diyorsunuz ki “Niye Mühendisler Odasıyla çalışmıyorsunuz?” E, değil öyle.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Efendim?

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Öyle değil yani...

TOKİ BAŞKANI ÖMER BULUT – Pardon efendim... MTA’nın çok eski bir fay hattı olduğuyla ilgili şeyi var, hatta...

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Türkiye diri fay hattında olan bir...

TOKİ BAŞKANI ÖMER BULUT – Bize koruma “zone”u önermemesine rağmen biz planlama esnasında 100 metrelik “zone” ayırdık. Yani orada öyle bir şey çıktı ama tespit edilmiş, rapora bağlanmış bir fay hattı söz konusu değildi. Bize bir koruma alanı belirleyelim diye...

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Ben Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinin ilgili Jeoloji Mühendisleri Odasının sunduğu rapor ve Türkiye diri fay hattı haritası üzerinden bildirdiği veriler üzerinden konuşuyorum.

TOKİ BAŞKANI ÖMER BULUT – Biz de diyoruz, bize mesela bildirilmiş bir “zone” olmamasına rağmen, istememize rağmen biz her hâlükârda böyle bir kamuoyu oluşturulduğundan dolayı...

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Kim tarafından bildirilmiş diyorsunuz?

TOKİ BAŞKANI ÖMER BULUT – MTA tarafından ve diğer kurumlar tarafından.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – İşte, zaten belediyeler de MTA’nın verilerine ücretsiz erişemiyor.

TOKİ BAŞKANI ÖMER BULUT – Ama biz buna rağmen 100 metrelik bir koruma “zone”unu yeşil bant olarak bıraktık.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Bakın, ben başka bir şey daha söyleyeceğim rezerv alanla ilgili. Mesela, Elâzığ’da, Elâzığ Belediyesine yaklaşık 59,6 hektarlık bir rezerv alan, bakın, adı “rezerv alan”... Elâzığ’da mülkiyeti maliye hazinesinde olan yaklaşık 59 küsur, 60 hektara kadar olan bir rezerv alanın mülkiyeti belediyeye devredilmiş. Belediye Başkanının bizzat kendi sunumunda, kendi sözleri “Burada lüks konutlar, güzel binalar, konutlar yapacağız, 500 milyona yakın bir gelir beklentimiz var; buradan elde edeceğimiz geliri de kentsel dönüşüm için kullanacağız.” diyor. Rezerv alan bu iş için midir Sayın Bakan? Yani rezerv alanın kullanım amacı bu mudur? Bu anlaşılır değil. Yani demek istediğim, tekrar söylüyorum: Rezerv alan tanımını, amacını ve kullanım fonksiyonlarını doğru koymak

ve bir ilde, bir belediye şeyinde farklı, bir başka belediye ilişkilerinde farklı olmaması gerekir. Bunun siyasi olmadığını düşünmek istiyorum; siyasetüstü olduğunu ifade ediyoruz, buradaki konuşmalarımızı da bu eksenle, bu çerçevede yapıyoruz, bu zeminde yapıyoruz. Bu, gerçekten doğru bir uygulama değil. Adına “rezerv alan” demeyin, yeni imar alanı deyin, bir şey deyin, verin, olabilir yani. Öyle bir ihtiyacı vardır Elâzığ Belediyesinin, yeni yerleşim alanlarına, konut alanlarına... İmar plan değişikliği yapın ama adına “rezerv alan” diyorsanız İzmir’deki rezerv alan ile o Elâzığ’daki rezerv alan arasında da bir uygulama farklılığı olmaması gerekir.

Şimdi, e, tabii, yerel yönetimlerle bu anlamda iş birliğinizin olması gerektiğini düşünüyorum. Bakın, ahır, ağıl, kümes ve benzeri tarımsal yapıların da aynı zamanda deprem dayanıklılıklarının tespiti ve bununla ilgili de sadece konut yapılarının değil tarımsal yapıların da depreme dayanıklılıklarının yapılması, tespitlerinin yapılması buna yönelik de önlemlerin alınması gerekiyor. Sonuçta onlar da can ve onların da kaybı, sonuçta ekonomik, millî ve yaşama dair bir kayıptır. O konu da dilerim -mutlaka yapıyordur- daha etkin veya yapıyorsa da teşekkür ederek o konuyu sonlandırayım.

Şimdi, tabii, bu ticari iş yerlerinin kayıt sistemi olmadığı... Depremde yıkıntı sonrasında “Hangi esnaf neredeydi?” “Kaç esnaf vardı? Esnaf var mıydı, yok muydu?” bu, Bakanlığınızı ilgilendirmiyor olabilir ama Hükûmetin bir temsilcisi olduğunuzdan bunun bir eksiklik olduğunu da ifade etmek isterim.

Sayın Bakanım, bu imar plan uygulamalarında çok başlılık sorunu var ve bu, hâlen bir türlü ortadan kalkmıyor, sürekli bir ihtilaf var. Bu ihtilafı durumları mümkün olduğunca diyalogla birlikte hareket ederek... Bunu, size söylediğim şeyi ben belediye başkanlarına da söylüyorum; Bakanlıkla iş birliği, koordinasyon içinde olunmasında fayda var. Sonuçta kamu kurumları, devletin kurumları, bütün kurumlar, biz, hepimiz vatandaşa hizmet etmek için varız.

Şimdi, büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri, ilçe belediyeleri... Ben bunu bir öneri olarak da getirmiştim, bu konuda bir çalışmanız var mı, olacak mı, olabilir mi bilemiyorum ama örneğin büyükşehir il ve nüfusu belli bir sayının, 100 bin veya 250 bin üzerindeki ilçe belediyelerinde deprem etüt merkezleri veya yapı kontrol laboratuvarları kurularak akredite edilmesi yani resmîyet kazandırılması, onlar üzerinden, onların çalışma yönergesinin hazırlanması ve bu sayede yapı envanterinin süreklilik arz eden bir çalışmayla sürdürülmesi yararlı olur. Ayrıca, belediyelerde depremelliği yüksek olan veya depremsellik esaslı bir sınıflandırma yapılarak norm kadro düzenlemesi getirilerek ilgili yer bilimci, inşaat mühendisi, mimar, şehir plancısı gibi birtakım mühendis kadrolarının zorunlu tutulması ve bunların da sürekli, düzenli eğitiminin yapılması yararlı olacaktır diye düşünüyorum. Bu konuda bir çalışmanız var mı?

Zannediyorum Gökân Bey ifade etti, bu 30 bin metrekareye kadar... Mevzuatımıza göre 5 ayrı işin şantiye şefliğini tek bir mühendis yapıyor, bunu 30 bin metrekareye düşürmek de yararlı olabilir.

Kamu binaları, Yapı Denetim Kanunu kapsamı dışında. burada kamu kuruluşları kendi fen işleri daire başkanlıkları veya kendi bünyeleri çerçevesinde o yapı denetimlerini kendileri yapıyorlar ama burada kamu ayrı, özel niye ayrı? Yani yapı denetimi, yapının doğru yapılmasını denetleyen bir mekanizmayla ve bu doğru iş yapıyorsa kamu veya özel ayrımı olmaması gerekir; Yapı Denetimi Kanunu’nda böyle bir ayırımın olmamasında yarar görüyorum.

İstanbul Büyükşehir Belediyemizin önerdiği bir İstanbul deprem konseyi vardı. Bu konuda bir görüşünüz var mı, bir öneriniz oldu mu, bir desteğiniz olacak mı? Onu da öğrenmek istiyorum.

Bakın, İzmir depreminden, alüvyon zeminler hakkında bir şey öğrendik “Artık buna dikkat ediyoruz.” dendi ama Sakarya Büyükşehir Belediyesinin sunumunda da aslında alüvyon zeminde yıkımlar olduğu ve uyarının zamanında da dikkat çeken bir konu olduğu ifade edildi yani Sakarya depreminden, Adapazarı depreminden bugüne demek ki alüvyon zeminde İzmir’de de, daha birçok yerde de konut yapılmaya hâlen devam ediliyor.

Sayın Bakanım, “köy evi” diyorsunuz ama İzmir’de köy evi olmaz, İzmir’de köy yok çünkü, köy tüzel kişiliği kalktı, mahalle oldu, mahalle evi oldu onlar.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Karaburun’da var, Karaburun’da.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Yok efendim. Yani köy tüzel kişiliği yok, büyükşehir belediyelerinin tamamında köy tüzel kişiliği kalktı.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Tek katlı ev var.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – “Köy” ifadesi –ben terminolojik konuşuyorum, terminoloji üzerinden konuşuyorum- büyükşehir belediyelerinde tüzel kişilik olarak o tanım kalkmıştır; adı “köy” olanların tamamı mahalle oldu.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – “Kırsal yerleşim yeri” diye var.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Hayır efendim.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Meclis karar alabilir.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Alabilir o ayrı. Bakın, “köy” demiyorsunuz yine, “kırsal yerleşim alanı” diyorsunuz.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Aynı statüde yer alması için...

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Bakın, kırsal yerleşim alanıyla getirilen düzenleme ise sadece kırsal yerleşim...

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Değerli vekillerim, zamanımızı daha verimli kullanalım.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Ben, izin verirseniz -araya girilmesin- Sayın Başkanım, bitirmek üzereyim, bir iki konum daha var.

Kırsal yerleşim alanı düzenlemesi başka bir şey; o, birtakım ekonomik, maddi imkânlar getiren – vergide yüzde 25’e kadar- su ve yatırımlarda indirimler getiren bir şey. İyi bir şey yani en azından köye doğru bir geri dönüş kararı ama köy tüzel kişiliğinin kazandırılması lazım.

“Köy” ismini belki Elâzığ için kullanabilirsiniz, büyükşehir belediyesi olmadığı için orada köyler var ama İzmir’de köyler yok artık, Malatya’da köyler yok artık. Şimdi, o nedenle, bunun terminolojik olarak doğru olmadığını düşünüyorum, eğer “doğru” diyorsanız köy tüzel kişiliklerini geri getirelim ki benim arzu ettiğim de odur.

Şimdi “ahır” diyorsunuz, o dediğiniz şeylerin de ahır olma imkânı yok, onların ahırla bir ilişkisi yok; onlar olsa olsa ardiye olur, o evlerin ıvır zıvır eşyalarını koyabilecekleri kapalı bir mekân hâline döner. “Ahır” denilen alanda havalandırması, ısısı, aydınlatması, pencereleri, yönü dahi, yemlikleri, süt sağım alanı, buzağı alanı... Aynı zamanda, bakın -ben tarımcıyım, tarım makineleri ve teknolojileri mühendisiyim köken olarak- şunu söyleyeyim size: Her büyükbaş hayvan için 20 metrekare alana ihtiyacınız var, sadece hayvan için; kapalı ahırdan bahsediyorum, 20 metrekare. Buzağı için bunun yarısı, buzağılar için. Bir de süt sağımı yapacaksanız büyükbaş hayvan için yaklaşık -hayvanın arkasında, önünde bir alana da ihtiyacınız var neyse- 30 metrekare alana ihtiyaç olur, hadi sıkıştırdınız, 2 baş. Yani buraya “ahır” demeniz için köy evinin ihtiyacı olan şey... Köy evinin depoya ihtiyacı olur, traktörünü koyacak bir kapalı alana, en azından sundurma altına ihtiyaç olur, makinelerini koyacak,

alet edevatını koyacak bir alana ihtiyacı olur, ürünün hasat edip getirdiğinde koyacak bir depoya ihtiyacı olur. yani kendimizi kandırmayalım, buralar köy evi falan değil, bu evler ne olur? Ben size söyleyeyim Sayın Bakanım: Bu “köy evleri” dediğiniz evler, vatandaşın hoşuna gider, güzel, konforlu, ısıtması sobayla falan –evet, köyde de öyle yani doğal gaz getiremediğimiz için- ama oraya “Ben, o konforu bırakmak istemiyorum.” diyen, tarlasını tapanını da satar –ben size söyleyeyim- “Ben burada yaşayayım. Orayı ardiye yapayım. Giderim, amelelik yaparım, birinin yanında işçi olarak çalışırım.” der. Küçük çiftçiyi, küçük köylüyü tarımdan koparır böylesi köy evleri. Üretimle ilişkilendirilmemiş bu tür imar alanları, konut alanları “köy” denilerek, köy üretim alanına, imar alanına dönüşmez. Bunu özellikle belirtmek isterim.

Sayın Bakanım, bakın, Sayın Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın sözünü aynen okuyorum: “Rıza Bey Apartmanı enkazının altından 38 vatandaşımız çıkarıldı. Bu alanı hem depremde kaybettiğimiz –bakın ‘bu alanı’ Rıza Bey Apartmanı’nın üzerinde bir konuşma yapıyor- vatandaşlarımızın hatıralarını yaşatacak hem de deprem bilincinin hafızalarda kalmasını sağlayacak bir yer olarak düzenleyeceğiz. Rıza Bey Apartmanı sakinlerinden buradan ev sahibi olmak isteyenlere de aynı bölgede konutlarını yapıp teslim edeceğiz.”

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Tamam, aynı şeyleri söylüyoruz.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – “Aynı bölgede” diyor.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – “Burada” diyor işte.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Yakın çevresi...

Orada bakın, o K1 parselinde 3 blok var, 3 bloktan Rıza Bey Apartmanı sadece 1 blok. “Bu alanı” derken onun dışındaki blokları kastediyor.

Sizin sözünüz var Sayın Bakan, diyorsunuz ki: “O bloku iptal ediyoruz.” Bu, sizin sözünüz Sayın Bakan.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Tamam aynı şeyleri söylüyoruz.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Bir sabredin, iki dakika bekleyin ya, olur mu böyle şey? Bakın biz burada iş yapıyoruz.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Aynı şey konuşuldu ya. Rıza Bey’e biz de gittik, orada gördük.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Biliyorum. Ben sizinle karşılıklı polemige girmeyeceğim, ben Sayın Bakana sorumu yönelteceğim. Rica ediyorum.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Değerli Vekilim, biraz daha toparlayalım. Bayağı ilerledik.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Sayın Başkan, bitiriyorum, son şeyim.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Bitirelim lütfen.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Hem “yerinden” diyorsunuz hem de...

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Bakın, ben Sayın Bakanın söylediği şeyi söylüyorum, başka bir şey değil, aynen kendi ağzından çıkan söz. “O bloku iptal ediyoruz, o bloktaki vatandaşlarımızı da eğer bu alana yerleştiremiyorsak rezerv alana taşıyacağız, bu alanı boş bırakacağız.” diyorsunuz Sayın Bakan.

Şimdi, bakın, tabii, imzacılardan maliklerin 30’u işte istiyormuş ya da 29’u, 1’i sadece istemiyormuş; istemeyen kişi, 7-8 yaşlarında 4 evladını kaybetti. Bunu istemek kadar doğal bir hakkı da olamaz. O apartmandaki kat malikleri çoğunlukla kiraya vermişler, daha önce bu deprem riski çok yüksek olan binada, her an yıkılabilir endişesiyle satmışlar; epoksiyle güçlendirilmiş, sözde güçlendirme yapılmış.

Bunların hepsi biliniyor, şimdi orada o maliklerin bu talebine “evet” diyorsunuz. Orayı en azından onlara verin; maliklerin haklarını. Hiçbir itirazımız yok; onların da hakkı var, mülkiyet hakkıdır, anayasal bir haktır, onlara da verin ama o apartmanın bulunduğu alan değil, çevre binalar olabilir, çevre parseldeki, aynı parseldeki diğer bloklar içerisinde olabilir veya rezerv alanda olabilir. Bu konuya bir kez daha dikkatinizi çekmek istedim.

Bu benim vicdani bir meselemdir. Sayın Demir, siz ısrarla itiraz ediyorsunuz. Ben bu konuyu gerçekten vicdani bir mesele hâline getirdiğim için bunu ifade etme ihtiyacı duydum. Sizin de vicdanen çok üzgün olduğunuzu biliyorum, depremde yitirdiğimiz her bir can için en az benim kadar ıstırap duyduğunuzu da biliyorum ama böyle verilmiş bir söz varken, bundan niye... Onun sebebini anlayabilmiş değilim.

Çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Teşekkür ederiz.

İstanbul Milletvekilimiz Mustafa Demir...

Buyurun Sayın Vekilim.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, bir defa sunumuz için teşekkür ediyorum.

Ben, Rıza Bey'den başlayayım isterseniz çünkü çok gündeme geldi. Bir defa, Rıza Bey'de 3 tane blok var; 1'i çöktü, diğer 2'si de yıkıldı, geniş bir alan, düzgün bir alan ve oranın da en önemli yeri. Sizce mesela... Biz orayı ziyaret ettiğimizde sadece depremin anısını yaşatacak bir anıt istenmişti ve bir tane arkadaşımız bu konuda bir talepte bulunmuştu. Sizin arzuunuza, sizin talebinize göre o 3 blokun hepsinin yeşil alan...

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Hayır, öyle bir şey demiyorum. O blokun olduğu alandan bahsediyorum, diğer blokların değil.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – O zaman zaten yine yapılmış.

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Hayır, öyle yapılmıyor ama.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Bir dakika...

Netice itibarıyla orada insanlarla...

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – O blokun önündeki bir iş yeri de aynı. Bir yeşil alan, hani bir anı proje...

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Tamam.

Bizim gerek Elâzığ'da gerek İzmir'de...

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – O vatandaşlarla...

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Sayın vekillerim, toparlayalım lütfen.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Elâzığ ve İzmir'de yaptığımız gezide karşılaştığımız en büyük problem, insanların konutlarının kendi yerlerinde yapılmasıydı, bize en büyük talepleri buydu. Netice itibarıyla...

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Aynı şey İzmir için de geçerli.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Aynı şeyi söylüyorum ben de İzmir için de söylüyorum.

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – “5 blok” diyorsunuz, çoğu zaten gidecek onların rezerv alanı...

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – İzmir için de Elâzığ için de birinci talep buydu, netice itibarıyla bu taleplerinin karşılanması. Bir de bir tek arkadaşımızın arzusunun yerine getirilmesi için formül aranmış.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – “Bir tek” demeyin lütfen, vatandaş.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Önemli diyoruz, biz küçümsemiyoruz, bir talep oldu.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Sayın vekillerim, konuyu kifayetimizakere diyeceğim, varsa başka sorunuz ya da değerlendirmeniz buyurun.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Sayın Demir, Bakana sorun bence bunları, Komisyon üyelerine değil.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Bir dakika...

Şimdi, değerli arkadaşlar, orta hasarla ilgili -konudan konuya atlıyoruz- alanda karşılaştığımız talepler ve süre içerisinde önemli bir probleme dönüşen bir kavram var. Sizin de söylediğiniz gibi eğer bunu tamamen kaldırırsak ileride -Allah korusun- herhangi bir afet söz konusu olduğunda işin içinden çıkılmaz hâle dönüşecek. Bence bu göz önünde bulundurulup mevcut şekliyle veya biraz iyileştirilmiş şekliyle devam ettirilebilir ama “orta hasarlı” kavramının kesinlikle kaldırılmaması lazım.

2+1'lere gelince, onlar çok konuşuldu yine. Elâzığ'da 3+1'leri ziyaret ederken özellikle örgütlenmiş bir grup tarafından 2+1'lerle ilgili şikâyetler oldu ve 2+1'lerin ne kadar yetersiz olduğuyla ilgili bir sürü şikâyet oldu; biz de oradan ayrıлып 2+1'lere gittik. Tamam, oradaki geleneksel aileye hitap etmeyebilir, bir şey demiyorum ama afet olmuş ve o insanların ihtiyaçlarının hemen karşılanmasıyla ilgili bir çalışma gerçekleştirilmiş. Daha sonra, oradaki il müdürlerimizin söylediklerini söylüyorum “Biz bu 2+1 olan evleri kuraya tabi tutmadık.” dediler. Yani şikâyet edilen, aslında örgütlü bir şekilde şikâyet edilen 2+1'ler zaten şu anda vatandaşa verilmemiş, kenarda tutulmuş, stok daire olarak bekletiliyor. Dolayısıyla, bunların burada tekrar gündeme gelmesinin ben anlamlı olmadığını düşünüyorum.

Bileşenler, yine sizin talebinizdi, keşke bütün bileşenlerle depremde hemen sonra bir araya gelirse, onların bütün arzuları doğrultusunda bir proje yapılsa, planlama ona göre yapılsa; keşke yapılsın. Ama deprem olmadığı hâlde koruma amaçlı imar planlarında, Fatih'te, 2005 yılında Mimarlar Odasına henüz daha onaylanmamış planları bizzat gönderdik, istedikleri kadar zaman tanıdık. Ondan sonra Yıldız'daki tarihî binalarını arkadaşlarımızla beraber ziyarete gittik, tam mutabakata vardık, ondan sonra koruma amaçlı imar planlarımız Anıtlar Kurulundan onaylandıktan sonra gidip şikâyet ettiler, mahkemeye verdiler ve yine planlarımız durduruldu. Yani burada bence optimum olmalı, keşke bütün...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – On beş sene, büyük zaman.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Hiç fark etmiyor on beş sene... Yok, hiç fark etmiyor çünkü bazı zihniyetler için zaman aşımı falan veya zamanın çok faydalı olmadığını ben yaşayarak görüyorum.

Doğru, bileşenlerle mutlaka bir araya gelmesinde fayda var ancak her zaman neticeye varmak için, acıları sarabilmek için de zamanın da çok önemli olduğunu düşünüyorum.

Ben konutları gördüm, mimari açıdan, toplumsal değerlerin yaşatılması açısından, kültürel kimliğin yaşatılması ve oluşması açısından hem şehirlerimize hem de ülkemize atılmış birer maya olarak görüyorum yaptığınız çalışmaları. Yani bundan sonra yapılaşmanın standardının Çevre ve Şehircilik Bakanlığının yaptığı bu yapılar esas alınarak yapılacağını düşünüyorum. Nitekim Elâzığ'daki Belediye Başkanlarımızla da bizzat görüştük, dedik ki: “Bakın, yapılmış, malzemesi, mimarisi, iç dizaynı, ben belediye başkanı olsam bunları esas alır, bundan sonraki yapıların da temelini bu mimari tarzda devam ettirim.”

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANİ MURAT KURUM – Hepsi farklı.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Evet, evet farklı, birbirini tekrarlamayan kimlikli binalar ve üstelik de mimari açıdan da kullanılan malzeme açısından da son derece mükemmel; o açıdan da siz tebrik ediyorum.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Bunları eleştirdik bak, ne güzel oldu, eskiden yanlış yapılıyordu, şimdi doğru yapılıyor.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Dediniz ya: “Biz eleştirmek durumundayız.” Ben size hak veriyorum çünkü eğer yapılanları...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Bölgesel mimari, yerel malzemenin kullanılması, taşın kullanılması...

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Sayın Bakanım, doğru yola geldi, zaten eğer yapılan güzellikleri söylemiş olsaydı en az sizin kadar konuşmak zorunda kalırdı.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Sayın Vekilim, hiç ara vermeden bayağı bir zamandır toplantı hâlindeyiz, o yüzden toparlarsak memnun olacağım.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Peki.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Teşekkür ederiz.

İzmir Milletvekilimiz Sevdâ Erdan Kılıç.

Buyurun Sayın Vekilim.

SEVDÂ ERDAN KILIÇ (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sunum için ve tüm emekleriniz için hem size hem de kurumdaki emek veren bütün bürokratlara teşekkür ederiz.

Şimdi, Sayın Bakanım, Rıza Bey Apartmanı’ndan başlarsak eleştirel bir şey söylemeyeceğim. Siz bir söz verdiğiniz, Cumhurbaşkanınız da bir söz verdi. Gerçekten acılı bir aile ve bizi de İzmir vekili olduğumuz için arıyorlar, bir tarafta da malikler var “Buraya park olmasın.” diyen, onlar da bizi arıyor. Şimdi, anlaşılıyor ki orada bir komşuluk hukuku bozulmuş. O yüzden, hepimiz hem Bakanlık hem İzmir vekilleri hem de yerel yönetim bir araya gelip... Çünkü şöyle de bir şey, spekülasyon işte, bir gün aileler bir haber duyuyor, acılılar da işte “Park olacak.” bir gün haber geliyor “Olmayacak.” İşte “Bakanlığa gittik, kimse randevu vermedi.” Böyle de kirli bilgi de dolaşıyor. Hepimizin görevi bu komşuluk hukukunu yeniden yaratıp bu krize bir son vermek. Bu kadar söyleyeceğim Rıza Bey Apartmanı’yla ilgili.

Bunun dışında da Komisyon da biz üç aydır çalışıyoruz, ben avukatım ama bu üç ayda arkadaşlarım ve kamu kurumları sayesinde inanılmaz birçok şey öğrendim, ciddi bir kazanım oldu benim için. Ama gördüm ki daha önce yapılan kentsel dönüşüm projelerinden kaynaklı -ya müteahhitten ya da farklı sebepten- maalesef kentsel dönüşüm “kentsel dönüşüm mağduriyeti” diye algılanmaya başlanmış vatandaşta; hemen platformlar kurulmuş, sosyal medyada da kirli bilgiyle böyle kötü bir algı oluşmuş kentsel dönüşümle ilgili. Bir tarafta da güçlendirme işi var. İzmir depreminden sonra “Bakın, güçlendirilmiş bina bile yıkılıyor.” diye güçlendirmeyle ilgili de bir kötü algı var.

Şimdi, bence hem Bakanlığın hem Türkiye Büyük Millet Meclisinin hem yerel yönetimlerin hem üniversitelerin hem de bizim vatandaştaki bu kötü algıyı, aslında bu ön yargıyı kırmak adına bir farkındalık gerçekleştirmemiz gerekiyor ki hem Bakanlık yol alabilsin hem Meclis yol alabilsin hem de belediyeler yol alabilsin. Belki kamu spotu olabilir, farklı bir proje olabilir, bütün devlet kurumlarıyla

ortak, farkındalık yaratan bir proje gerekiyor çünkü “Bana 2 daire verdi, ona 1 verdi; üstüne para aldım, üstüne para verdim.” şeklinde bir şehir efsanesi olmuş bu işler. O yüzden, bence, bizim bir araya gelip ortaklaşa, birbirimizi eleştirmeden -hep siz söylüyorsunuz, biz de söylüyoruz- hakikaten depremi siyasete malzeme yapmadan bu ön yargıyı kırmamız gerekiyor ki yol olabilelim ve uzlaşmayı çabuk sağlayabilelim.

Bunun dışında, şimdi, size bağlı farklı farklı kurumları da dinledik. 6306, 5393, işte 7269 gibi depreme ve afete ilişkin birçok kanun var. Siz Bakanlık olarak -ben hukuken de öyle bakıyorum- bir mevzuat değişikliğine ihtiyaç olduğunu düşünüyor musunuz ya da bu mevzuatta ya da yönetmelikte farklı farklı yerlerde böyle bir ihtiyacı... Çünkü alana çıktığımızda bize hep şu söyleniyor, “Kanunlar çelişiyor, yönetmelikler çelişiyor, uygulamada bu sorun var.” diye sitemler geliyor. Sizin Bakanlık olarak çeliştirdiğini düşündüğünüz, değişmesini düşündüğünüz mevzuat var mı? Belki sonra da gönderebilirsiniz.

Son olarak da ben de yeni öğrendim “tasarım, gözetim uzmanı” diye bir meslek varmış ve farklı farklı koşullarda bu uzmanlık belgesi veriliyormuş. Ama piyasada ve gittiğim -ben birçok ile de gittim- illerde bana iletilen, bu tasarım, gözetim uzmanı sayısının yetersiz olduğu. Bir de bunların galiba kotası varmış, aynı anda 5 iş ya da belli bir metrekaresi varmış. Piyasada bu uzmanların yetersiz olduğu, o yüzden uzmana ulaşmakta ya da işleri vermekte sıkıntı yaşandığına ilişkin bir bilgi iletildi; ben de söz verdiğim için size iletmış olayım.

Sunumunuzdan ve emeklerinizden dolayı teşekkür ediyorum.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Sivas Milletvekili Ulaş Karasu.

Buyurun Değerli Vekilim.

ULAŞ KARASU (Sivas) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakana ve bürokratlara yapmış oldukları sunumdan dolayı teşekkür ediyorum.

Aslında kentsel dönüşümün iki ayağı var: Birincisi, mal sahibi, mülk sahibi yani konutu dönüştürülecek taraf. İkincisi, bunu gerçekleştirecek olan -müteahhit olur, kamu olur, belediyeler olur- dönüştürecek olan müteahhit boyutu var. Burada en önemli sorun maliyet sorunu. Yani maliyet ve finansman sorununu çözdüğümüz takdirde bu konutların dönüştürülmemesi için hiçbir neden gözüküyor. Bununla ilgili, özellikle son iki yıldır inşaat maliyetlerindeki yükseliş kentsel dönüşümü zorlayacağı benziyor. Ciddi anlamda, yüzde 100’e varan fiyat artışları yaşanmış durumda sektörde, bununla ilgili bir çözüm önerisi sunmamız gerekiyor.

İzmir’deki konutlar 400 bin artı KDV gibi bir rakama ihale edilmiş. Bu şekilde düşündüğümüzde bu maliyetlerde bu konutları çevirmemiz çok zor Sayın Bakanım. Şimdi, otopark yönetmeliği çıkacağı için bu maliyetleri nasıl düşürebiliriz, bizim bunları düşünmemiz gerekiyor. Biz Recep Bey’le de bu konuyu konuşmuştuk. Mesela sığınakları hem sığınak hem otopark olarak düzenleyebiliriz. Yani sığınak bölümü var binalarda ve bunlar daha çok oturumu alındıktan sonra kilere dönüşüyor, vatandaş sığınakları kiler olarak kullanıyor. Sığınaklarda belli düzenlemeler yapılarak sığınaklar hem otopark hem de sığınak şekilde kullanılabilir, bunun önü açılabilir, projede bu düzenlemeler yapılabilir ve en azından burada bir maliyetten kurtarılabilir. Yani bununla ilgili bir düzenleme yapılabilir.

Onun dışında, KDV yüzde 1’e düştü. Burada KDV’nin yüzde 1’e düşmesi müteahhit açısından aslında hiçbir şey ifade etmiyor yani biz reel sektörü konuşmak zorundayız. Müteahhit şu anda yüzde 18’le malzeme alıyor, yüzde 1’le faturayı kesiyor, aradaki yüzde 17 farkı devletten yani Maliyeden gidip alması gerekiyor. Bu da şu anda uygulanabilir bir yöntem değil. Müteahhitlerin Maliye Bakanlığından yüksek rakamlarda alacağı var ama birçok müteahhit bunu almakta ciddi anlamda sorun yaşıyor. Burada

müteahhidin girdi maliyetlerinin KDV'sinin de düşmesi gerekiyor yani burada dengelemeye ihtiyaç var. Özellikle kentsel dönüşümle KDV yüzde 8'e düşebilir betonda, demirde, diğer malzemelerde. Kentsel dönüşümde yapılan projelerde KDV'yle ilgili bir düzenleme yapıp en azından yüzde 17'lik maliyet düşüşünde burada çok ciddi bir maliyet düşüşü sağlanabilir.

Onun dışında, işte 200 bin rakamını biraz daha yükseltmemiz gerekiyor. Bu maliyeti, 400 bin artı KDV'yi düşündüğümüzde yani vatandaşın önce konutunu dönüştürebilmesi için 200 bin lira da cepten para vermesi gerekiyor. Özellikle şu anda bu binalarda oturan vatandaşlarımızın birçoğu emekli vatandaşlarımız, bunu veremeyebilirler. Maliyetin düşmesi 200 bine yetebilir ama maliyeti düşürmemiz gerekiyor.

Bakın, bu 400 baz puan, faizler düşük olduğunda geçerli bir puan. Yani, geçen yıl faizler yüzde 8'e, yüzde 9'a düşüşünde tamam ama yüzde 20'lere çıktığında bir geçerliliği kalmıyor. Bunun özellikle zirai kredilerde olduğu gibi yüzde 50 oranında desteklenmesi gerekiyor. Yani nedir? Faizler 20'ye çıktığında yüzde 10'la bu krediler kullanılabilir, yüzde 8 olduğunda 4'le kullanılır; bununla ilgili baz puan yerine bir oran koymamız bu dönüşümü artıracaktır.

Şimdi, tabii ki bazen eleştiriler yaptığımızda bunlara arkadaşlar kızabiliyorlar ama Türkiye'de depremle ilgili milat 99 depremi, 99'dan üç yıl sonra siz iktidar oldunuz arkadaşlar. Yani, on sekiz yıllık, on dokuz yıllık sürede Türkiye'de özellikle deprem olduktan sonraki süreci yöneten iktidar sizsiniz. Tabii ki buradaki eleştirilerin size gelmesi doğal.

Ben, bunu, TOKİ Başkanımızın yapmış olduğu sunumda almıştım. Bakın, Türkiye'de, İstanbul'da öngörülen deprem olduğu takdirde tüm Türkiye birleşse İstanbul'u ayağa kaldıramayabiliriz. O yüzden İstanbul, Bursa, Tekirdağ, İzmir, Adana, Hatay, Maraş gibi depremin daha ağır hasarlar oluşturacağı büyük şehirlere bütün gücümüzle yüklenmemiz gerekiyor. TOKİ'nin yapmış olduğu sunumda kentsel dönüşümün yüzde 33'ünü -o sunumda da söylemiştim- İç Anadolu'da, yüzde 11'ini Marmara'da, yüzde 4'ünü Ege'de yaptığı ifade edildi. Yani şimdi TOKİ gibi bir kurum o elindeki gücü İç Anadolu'nun sonunda, depremle ilgili en uzaktaki fay hatlarının bulunduğu 3'üncü bölgede, 4'üncü bölgede... Onun yerine TOKİ'nin bütün gücünü bu büyük şehirlere vermesi gerekiyor, finansmanın buna göre sağlanması gerekiyor.

Kocaeli depreminin 20 milyar dolarlık bir kayba yol açtığını söylediniz. Bakın, 20 milyar dolarla 500 bin konutu dönüştürebiliyoruz. Yani Kocaeli depreminde 20 milyar dolarlık bir bütçeyle biz 500 bin konutun dönüşümünü sağlayabiliyoruz. 2,5 milyon konut yapıldığını söylediniz, 1 milyon konutu TOKİ yapmış ama on dokuz yılda Türkiye'nin nüfusu da 18 milyon artmış. Yani zaten senede 1 milyon bir nüfus artışımız var, buna paralel 500 bin konuta zaten her yıl ihtiyacımız var. Yani Türkiye'de her yıl 500 bin konut sadece nüfus artışıyla ilgili ihtiyaç, gereksinim; onun dışında bizim dönüştürmemiz gereken 5,5 milyon konut var. Bu hızla gidersek yüz yıl yapıyor. Bakın, 1 milyon konut dönüştürebilmişiz sadece yirmi yılda. Bu hızla gittiğimiz takdirde yüz yılda biz konutlarımızı dönüştürebileceğiz.

Bununla ilgili şuna katılıyorum: Kentsel dönüşüm, depremin artık siyasi olarak, siyasi çerçeveden çıkarılması gerekiyor. Bu ne AKP'nin ne CHP'nin ne HDP'nin ne MHP'nin ne İYİ PARTİ'nin sorunu değil; bu bir vicdan sorunu. Yani bugün bizim oluşturmuş olduğumuz Komisyonun yazacağı rapor, yazacağı notlar tarihe not düşecek. Hiçbirimiz bu vicdan azabını yaşamak istemiyoruz, yaşamamalıyız. Bu ülkenin bu kayıpları yaşamaması için de... Bu gece bile deprem olup olmayacağını bilmiyoruz. O yüzden, bir an önce önlemlerimizi alıp hızlı bir şekilde bu dönüşümleri gerçekleştirmemiz gerekiyor.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, İzmir Milletvekili Ednan Arslan.

Buyurun Sayın Vekilim.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Size söz verdiğim gibi kısaca bitireceğim.

Sayın Bakanım, değerli bürokratlar; hepiniz hoş geldiniz.

Şimdi, Sayın Bakanım, bu şantiye şefliğiyle ilgili -gerçi arkadaşlar bizden önce söylemişler ama ciddi bir problem var. Şimdi, 30 bin metrekare alana kadar ya da 5 tane şantiyede bir kişi şantiye şefliği yapıyor. Şimdi, 30 bin metrekare bir gökdelenle, bir hastane inşaatıyla, 30 bin metrekare konut inşaatının özelliği aynı değil. Ya bir de şantiye şefi... Ben elektrik elektronik mühendisiyim. Elektrik elektronik mühendisi niye şantiye şefi olur? Hadi geçtik elektrik elektronik ve makineyi de teknik öğretmenler de, teknikerler de şantiye şefi oluyor yani bu yönetmelikte bir sıkıntı var.

Bakın, verilmiş ruhsatların çok iyi denetlenmesi lazım; bulamadım, baktım, evde kaldı herhâlde. Şantiye şeflikleriyle ilgili, ciddi bir miktarda, inşaat ruhsatlarında mesleği ne olduğu belli olmayan kişi var. Adam şantiye şefi ama o özelliklere sahip mi, değil mi? Yani bence bu inşaat ruhsatlarının denetleniyor olması lazım.

Deprem bizim gerçeğimiz ve gerçekten Komisyonumuz, Meclisimiz çok değerli çalışma yapıyor. Aslında bu yaptığımız iş tarihî bir iş ama bu şantiye şefliğini bu teknikerden, teknik öğretmenden, hatta hatta elektrik elektronik, makine mühendisliğini de çıkarmak gerekiyor ya, onların işi değil bu iş. Kesinlikle benim işim değil yani elektrik elektronik mühendisi olarak benim şantiye şefliği yapmam çok doğru da değil, etik de değil, bilgi olarak, donanım olarak yeterli de değildir. O yüzden, bu Şantiye Şefleri Hakkında Yönetmelik'in bir kez daha gözden geçirilmeye ihtiyacı olduğunu düşünüyorum.

Bir başka mesele, teknik mesele, sismik izolatörler Sayın Bakanım. Bu sismik izolatörlerin bildiğim kadarıyla bir -50 ya da 100 yataklı hastaneler hariç- zorunluluğu yok yani köprüler falan onlardan bahsetmiyorum ama kamu binalarının tamamında, insanların toplu olarak yaşadığı yerlerde, AVM'lerde, okullarda... Yani bu sismik izolatör işini bizim artık zorunlu bir şekilde ülkenin gündemine sokuyor olmamız gerekiyor. Bu sismik izolatörü inşaatta kullanıyor olmamız gerekiyor bizim. Yani benim bildiğim kadarıyla hastanelerde böyle bir zorunluluk var, onun haricinde herhangi bir şeyi yok bu sismik izolatörlerin, buna bir çözüm bulmakta fayda var.

Bir de bizim bu inşaat ruhsatlarını yeniden düzenlememiz gerekiyor Sayın Bakanım. Yani, şimdi, biz inşaat ruhsatını veriyoruz adama, adam alıyor gidiyor, bina bittiğinde geliyor. Böyle bir şey olmaz; adam aldı, gitti, gelmeyecek. Önce bir hafriyat izni vereceğiz adama, gideceğiz hafriyatı doğru yapmış mı, yapmamış mı kontrol edeceğiz, sonra istinadı varsa istinat duvarıyla ilgili bir ruhsat vereceğiz, istinadını bitirecek; ondan sonra inşaat ruhsatını alacak; ondan sonra kademe kademe, temel vizesi alacak. Niye istiyoruz bu temel vizesini? Ya, demiri döşemiş, bir donatıyı gidip görelim, bakalım bu donatı doğru mu? Bu iş sadece yapı denetimin inisiyatifine bırakılamaz. Tamam, yapı denetimler bir mühendislik hizmetidir, birtakım iyileştirmeler sağladı ama birçok yerlerde inanın yapı denetimler çalışmıyor. Yani gidip görmemiz lazım o temeldeki donatının nasıl yapıldığını, eksik donatı konup konmadığının gözüktüyor olması lazım. Temel vizesini aldıktan sonra betonu dökeceğiz, gidip haritacılar ona bir temel üstü vizesi versinler. Bunlar temel için olan işler, sonra kabayı çıkacak adam ama kabada da duracağız siva yapmadan önce, diyeceğiz ki: Kardeşim, gel buraya... elektrik uygunluk vizesi midir, raporu mudur, artık neyse, gidecek elektrik tesisatını kontrol edecek, sıhhi tesisatı kontrol edecek. Niye kontrol edecek bunu? Çünkü kolon ve kirişler...

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Evet, Sayın Vekilim, toparlayalım lütfen.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Tamam, önemli bir şey söylediğimi düşünüyorum.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Biliyorum, biliyorum.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Bu kolon ve kirişlerin kırılma, delinme, tahrip edilme aşaması bu aşama. Siz sıvayı yaptıktan sonra bunu hiç göremezsiniz bir daha. Sıva yapılmadan önce çıplak tuğla ve betonla, bizim göz de gidiyor onu görüyor ve onun şeyini veriyor olmanız lazım. Böyle yaparsak birçok sıkıntının da önüne geçmiş oluruz diye düşünüyorum.

Neyse Sayın Başkan... Ondan sonra da bir çatı vizesine ihtiyaç var. Çatı aralarının kullanımına yönelik. Ondan sonra da oturma raporunu verebiliriz. Biz bu şekilde inşaat ruhsatlarımızı başından sonuna kadar kamunun da burada denetim gücünü biraz artırarak bu konuda kamuda da yeterli istihdamı da norm kadrolara yaratırsak çok verimli olacağını düşünüyorum.

Sizlere de teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Teşekkür ederiz.

Son konuşmacımız Adana Milletvekilimiz Müzeyyen Şevkin.

Buyurun Sayın Vekilim.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Özür diliyorum öncelikle, aşağıda konuşmam olduğu için ve ara verildi sık sık gidip gelmek durumunda kaldım. Tekrara düşersem de beni bağışlayın lütfen.

Öncelikle deprem bölgesinde bu kadar yoğun bir konutun çok hızlı bir sürede yapılmış olmasından dolayı kutlarım. Gerçekten önemli bir süreç geliştirilmiş. Bu bağlamda kutlarım ama sorun şu: Bu kadar önemli bir yapı stoku yapılırken ihtiyaca cevap verebilecek, vatandaşın da mutlu... Bunu politik saiklerle söylemiyoruz Sayın Bakanım. Yani hepimizin amacı daha iyi bir Türkiye’de, daha güvenli yapılar içerisinde ve herkesin de hoşnut olduğu... Yüzde 100 memnuniyet elbette ki söz konusu olmaz ama yani bu kadar yapı stoku yapılırken örneğin Elâzığ’da şununla karşılaştık: 130 metrekare yeri olan bir vatandaşın 90 metrekareyle yetinmek durumunda olduğuna ilişkin mesela şikâyetler geldi vatandaştan bize.

Yine, mesela, vatandaş kendisi bir kredi ödüyor, konutu hasar gördü; ondan sonra siz tekrar bir konut yaptınız, yeniden verdiğinizde yine bir kredi ödemesiyle karşı karşıya. Yani çift kredi hem yıkılmış binasının kredisini ödeyecek hem de yeni yapılmakta olan konutun kredisini ödemek gibi bir durumla karşı karşıya kalacağı bir durumdan bahsedildi yine Elâzığ’da.

Yine, karma kura olduğu, yani bölgesel değil, örneğin, işte Muratpaşa’ydı zannediyorum -semtlerin de ismi aklımda kaldığı kadarıyla söylüyorum- ve işte, Sürsürü Mahallesi. Sürsürü Mahallesi’ndeki birisi Muratpaşa’daki bir yerin kurasını çekebiliyor. Hani bölgesel bazda bir kura çekiminin olması daha iyi olur diye bu da bize iletildi. Elâzığ’dan bahsediyorum tabii.

Evet, şimdi, tabii, biraz da şeye geçecek olursam, İzmir’de mesela gittiğimizde, İzmir bölgesinde de zeminin bozuk olduğunu ve Z4 tipi zeminin bulunduğu orada. Yeraltı su seviyesi yüksek, killi birimler var orada ve 23 metreye varan fore kazık, ardından “jet grout” bir de radye temelli çözümlerle aynı yere yeniden bina yapılıyor olmasını ben bir jeoloji mühendisi olarak doğru bulmadığımı ifade etmek istiyorum. Evet, mülkiyet var. Evet, doğru, halkın talepleri var ama cazibe merkezi olarak rezerv alanlarının cazibe merkezi hâline getirilmesi, oralara altyapı, sosyal donatı alanlarının ve komşuluk ilişkilerini ve sosyolojik dengeleri sağlayacak şekilde çok güzel mesela kayalık birimde rezerv alanı seçilmiş hastanenin olduğu bölgede. Fay hattı da “zone” olarak ayrılmış bir fay hattı geçtiği söyleniyor kuzeyde. Ben çalışmadığım için sadece bize ulaşan bilgilerden bahsediyorum. Son derece güzel kayalık bir birimde hani 4 katlı, 5 katlı yapılar yapılacak, belki daha çok katlı yapıya giderek binanın neredeyse

yüzde 17'sinin zemin iyileştirilmesine harcadığı durumlardan çıkılması gerektiği genel anlamda... İzmirli mutlaka bulunduğu yerde oturmak istiyor ama genel anlayışın bu yönde olması gerektiğini düşünüyorum çünkü depremlere baktığımız zaman dört ana temel nedenli hasar gördüğünü görüyoruz. Bunlar kentleşme için bir yanlış yer seçimi; iki; bina taşıyıcı sistem yapısının yetersizliği veya düzensizliği; yapıda kullanılan malzeme ve işçiliğin niteliği ve yapının oturduğu zeminlerin jeoteknik özellikleri ve aktif fay hatları üzerine inşa edilmesi olarak sıralayabiliriz.

Bütün bunlar, tabii, mutlaka zeminden başlayarak denetim mekanizmalarının bir bütüncül anlayışla yapılması gerektiği inancıyla bunu söylüyorum. Fay yasasının çıkması, 10'a yakın farklı, afeti ilgilendiren yasanın daha bütüncül ve günün ihtiyaçlarına cevap verebilir hâle dönüşmesi önemli, eğitim önemli, kurtarma, deprem öncesi, deprem sırası ve sonrası kurtarma önemli. Afet bakanlığı belki olmalı bu ülkede. Bu kadar sismik hareketliliğin yoğun, siz gösterdiniz, heyelandan hasarın görüldüğü ve farklı farklı kamu kurumlarının farklı verilerle çalıştığı... AFAD farklı çalışıyor, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı farklı çalışıyor, işte MTA ayrı, üniversiteler ayrı çalışıyor. Bunların bütünleştirildiği bir çalışma yani afetin bir bütünlüklü olarak ele alındığı bir çalışmaya gidilmesi gerekiyor. Belediyelerde mutlaka afet daire başkanlıkları, ilçe belediyelerinde de şube müdürlüklerinin olması gerektiğini burada ifade ediyorum.

Ben de Rıza Bey Apartmanı'nda kurtarma çalışmaları sırasında en son Deniz Yücel'in evlatları, Deniz Yücel ve 4 evladımızın kurtarıma noktasında tam oradaydım. O çocukların oyuncak toplarının bizim ayaklarımızın yanına kadar yuvarlanması, o annenin ilaçlarının sepetinin varlığı bizim de onların oradan canlı çıkarılacağına beklentisi, o duygusal şeyi yaşayan insanlar olarak 5 canın bir aile tarafından yitirilmiş olması ve 37 insanın o çöküntü altında kalmış olması orada bir anıt yerin bulundurulmasıyla ilgili ailenin de bize bu konuda... Sayın AKP Bursa Milletvekilimiz ve Gökan Zeybek'le beraber aileye yaptığımız ziyarette de tarif edilemez bir acı, Allah kimseye yaşatmasın, çok inanılmaz bir acı, 5 kişinin birden aynı aileden kaybedildiği bir acıyı bire bir hem kurtarma çalışmaları sırasında hem sonraki çalışmada izledik Sayın Bakanım.

Bence teknik boyutu konuştuğumuz kadar insani boyutunu da konuşmak durumundayız. Orada hak sahibi olmayan kiracılar da hayatını kaybetmiş. Ama devlet hak sahibi olanı ödüllendiriyor, yarı fiyatına yirmi yıl vadeli, iki yıl ödemesiz konut sahibi ederken, orada hayatını kaybetmiş kiracılara ya da tesadüfen orada bulunan, dış hekimliğinde bulunan avukatlara falan herhangi bir şey yapılmıyor. Bu yönünün de hem Deprem Komisyonumuzda hem de Bakanlığınız tarafından değerlendirilmesinin çok önemli olduğunu düşünüyorum.

Bugün, aile Ankara'ya gelmiş, sizinle görüşmek istemiş, görüşememişler. Sayın Bakan Yardımcısı mı Sayın Varank Hanımefendi'yle görüşmek istemişler. Soru şu olmuş: "Siz park isteyen aile misiniz, yoksa hak sahibi aile misiniz?" Öyle deyince onlar öyle bir yorumda bulunuyor, yanlış yorumluyor olabilirler, yanlış bir bilgi olabilir ama istirham ediyoruz Sayın Bakanım, bu çok önemli. O 37 insanın göçük altında kaldığı bir alanın mutlaka en azından bu insanların yüreğine su serpecek şekilde park olarak bırakılması buradan önerimizdir yine sizlere.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Böylelikle sorular tamamlanmış oldu.

Buyurun Sayın Bakanım

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Evet, çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Değerli milletvekillerimiz, tabii, biz bütün vekillerimizin görüşlerini, önerilerini dinledik, tek tek not aldık. Bu noktada yapılması gereken düzenlemeyi Meclisimizle birlikte inşallah yapıyor olacağız. Tabii, bunun dışında bana göre bu Komisyon üç aydır hakikaten çok önemli çalışmalar yapıyor ama bu Komisyonun üç aylık yaptığı çalışma çerçevesinde yapması gereken en önemli işin de bundan sonra kentsel dönüşüm, deprem dönüşümüne katkı sağlayacak düzenlemeler olması gerektiğini düşünüyorum. Burada, ortak akılla, hep birlikte yani hep söylerim ben, doğru bir tane, o doğru çerçevesinde yapılabilecek her türlü düzenlemeyi gerek 6306 sayılı Kanun'dan gerek afet yasasında gerek bu işin finansmanına destek olacak belki belediyeler kanununda, belki diğer kanunlarda bu destekleri sağlayıp bu süreci çok daha hızlandıracak adımları atmak zorundayız. Bu, vicdani bir sorumluluk, ahlaki bir sorumluluk. Bu çerçevede biz var gücümüzle, tüm ekibimizle çalışıyoruz, elimizden geleni yapmaya çalışıyoruz ama “Bu iş böyle yapılırsa on yılda yapılır, yirmi yılda yapılır, otuz yılda yapılır.”ın hesabını yapmadan, yarın bitirecekmiş gibi çalışmaya gayret gösteriyoruz ve koyduğumuz hedefler doğrultusunda da bu çalışmaları yürütüyoruz. Bu hedefleri yapıyoruz, bir de bunun üstüne üstlük, maalesef yaşadığımız depremler sebebiyle de vatandaşımızı hiçbir şekilde aç, açıkta bırakmayacak şekilde de o süreçleri yönetmeye gayret gösteriyoruz. Her yaptığımız iş doğru olmayabilir ama bakış açımız, genel itibarıyla vatandaşımızın sağlığını, huzurunu ilgilendiren meselelere ilişkin hızlı bir şekilde aksiyon almak. İş yapıyoruz, iş yaparken eksiklik de yapabiliriz, hatamız da olabilir ama hiçbir hatayı bilerek yapmıyoruz, gördüğümüz eksiklikleri de bir sonraki projede gidermeye gayret gösteriyoruz.

Burada, sağ olsun, tüm vekillerimiz bize süreçlerde destek oldular gerek Elâzığ'da gerek Malatya'da gerek İzmir'de ve 3 deprem bölgesinde de tüm Türkiye olarak o “84 milyonluk aile” dediğimiz aileyi biz orada gördük, yaşadık. O birliği, beraberliği bozmamak lazım ve o birlik, beraberlik hakikaten... Mesele, bu işi Ahmet'in, Mehmet'in yapması meselesi değil yani aslanan, burada herkesin üstüne düşen sorumluluğu, vazifesini hep birlikte yerine getirmesidir. Bizim eksikliğimiz de olabilir, belediyenin eksikliği de olabilir ama bu eksikleri konuşmak kimseye bir fayda sağlamıyor. Aslanan, bu eksiklikleri giderecek, adımı hızlandıracak, süreci hızlandıracak düzenlemeleri yapmaktır. İçimizde vekillerimizden daha önce belediye başkanlığı yapmış, sahada bilfiil bu işle ilgilenmiş birçok vekilimiz, belediye başkanımız var. Zor bir süreç, öyle buradan konuşulduğu gibi, anlatıldığı gibi bir süreç yok sahada. Gidip gördüğünüzde, o insanları ikna etmeye çalıştığınızda, kırmadan, dökmeden yerinde yapacaksınız, hızlı yapacaksınız ve çok hızlı bir şekilde de bu süreci bitireceksiniz.

Sonra, bu işin sürekliliği, devamlılığı önemli. İşte “Siyasetüstü görelim.” diye o yüzden diyoruz. Seçim oluyor ülkemizde ister istemez, işte, yerel seçimler, genel seçimler ve bu seçimlerde, maalesef, kentsel dönüşüm projelerinde biz vatandaşımızı tam anlamıyla mutlu etme imkânını bulmadığımız için de genelde bunu sahada konuşmamayı tercih ediyoruz, sahada bu işin üzerine gitmemeyi tercih ediyoruz çünkü mecburen, orada oy alma yaklaşımıyla, belki içimizden öyle düşünmesek de vatandaşın mutlu olacağı şekliyle söylem geliştiriyoruz. O yüzden, burada Komisyonumuzun alacağı en önemli kararlar, ortak imzayla, ortak mutabakatla yapacağı düzenlemelerdir; bunu da belki çıkıp bir kürsünün önünde her partiyi temsilen de söylemektir, ifade etmektir. Ben Deprem Komisyonumuzdan böyle bir yaklaşım bekliyorum, böyle bir yaklaşımla bugüne kadar çalıştılar.

Vekillerimiz belki bu noktada bizim yaptıklarımızı da zaten bizzat gördüler, şahit oldular; hepsi de bize yaptıklarımızla ilgili teşekkür ettiler. Ben de bu hassasiyetinden ötürü tüm üyelerimize, Komisyonumuza teşekkür ediyorum. İnşallah, biz kararlı bir şekilde bu süreci yönetmeye gayret göstereceğiz. Sizlerin bize vereceği destek, bize vereceği motivasyon da bu işin hızlanmasını sağlayacaktır diyorum. Hepinize çok teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

Yine, cevap veremediğimiz sorulara ilişkin de inşallah onları da yazılı bir şekilde Komisyonumuza ileteceğimizi ifade ediyor, hayırlı akşamlar diliyorum.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Çok teşekkür ediyoruz Sayın Bakanım, emeğinize, yüreğinize sağlık. Bu kadar kapsamlı çalışmaları, millete bu kadar hizmetkâr olmanın anlayışının eseri olarak dile getiriyoruz. Cenab-ı Allah muvaffakiyetlerinizi daim etsin Sayın Bakanım.

Bizler de geçtiğimiz elli altmış yıllık, Türkiye’nin bu kadar sıkıntılar yaşadığı dönemlerde ortaya çıkan bu yapı stokunu bir an evvel dönüştürebilmek, vatandaşımızın farkındalığını artırabilmek, yerel yönetimlerimizin, belediyelerimizin kabiliyetlerini artırabilmek; mevzuatta varsa ufak tefek düzenlenecek hususlar, onları da tespit edebilmek adına en doğru fotoğrafı çekmeye çalışıyoruz, en uygulanabilir önerileri sunmaya çalışıyoruz. Cenab-ı Allah Komisyonumuzu da bizleri de milletimize en uygun çözümleri bulmaya muvaffak etsin diye dua ediyoruz.

Çok teşekkür ederiz Sayın Bakanım, ayağınıza, yüreğinize sağlık.

Kıymetli Bakan Yardımcımıza, TOKİ Başkanımıza, kıymetli genel müdürlerimize, genel müdür yardımcılarımıza, TOKİ Başkan Yardımcımıza, kıymetli heyetinize de çok teşekkür ediyoruz.

Başarılarınızın devamını diliyoruz Sayın Bakanım, sağ olun, var olun.

Arkadaşlar, toplantımız sona ermiştir.

Kapanma Saati: 20.36

